

Aan:

- Provinciale Staten van Zuid-Holland
- de raden van de gemeenten in Zuid-Holland Zuid

Uw brief van	Verzenddatum	15 juli 2019	
Uw kenmerk	Dossier		
Reactie op	Zaaknummer	Z-15-250590	
Onderwerp	Begroting 2020 en jaarrekening 2018 Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	Ons kenmerk D-19-1914163 Behandeld door J. den Uijl	(Gelieve bij correspondentie dit nummer te vermelden)

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij sturen wij u de begroting 2020 en de jaarrekening 2018 van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZH). Beide documenten zijn op 4 juli 2019 vastgesteld door het algemeen bestuur (AB).

Begroting 2020

Bij het opstellen van de begroting 2020 zijn de door het AB op 22 november 2018 vastgestelde begrotingsrichtlijnen in acht genomen. Deze zijn gebaseerd op de regionaal afgesproken kaders en de provinciale (financiële) uitgangspunten en aandachtspunten voor de meerjarenbegroting. De in de Wgr voorgeschreven algemene financiële en beleidsmatige kaders zijn opgenomen in deel I van de ontwerpbegroting.

In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met de ontvangst en aanwending van de frictievergoeding vanwege de uittreding van de gemeenten Zederik en Leerdam (€ 1,741 mln.) en de terugname van bouwtaken door de gemeente Giessenlanden (€ 581.000). De frictievergoeding blijft beperkt doordat OZH in de uitwerking de maatschappelijke kosten heeft weten te beperken. Een deel van de inkrimping wordt opgevangen vanuit de flexibele capaciteit. Daarnaast is OZH terughoudend geweest in het aannemen van personeel en is de uitstroom van medewerkers naar de uittredende partijen gestimuleerd.

Het resultaat van deze inspanningen komt tot uiting in de meerjarenbegroting 2020-2023. Deze is structureel in evenwicht, zonder dat sprake is van een reële tariefsverhoging of een lager uitvoeringsniveau. Derhalve is geen sprake van een structureel efficiëncynadeel voor de achterblijvende deelnemers. Wel is sprake van aanzienlijke financiële opgave op de korte termijn (2019 tot en met 2021) als direct gevolg van de frictie beperkende maatregelen en de maatregelen om de begroting op orde te brengen. Ook heeft OZH een aantal uitdagingen om gesteld te staan voor de toekomst. De frictievergoeding wordt ingezet voor zowel de financiële opgave in de begroting als de uitdagingen voor de toekomst. Daarnaast worden de eigenaren voor een periode van 3 jaar gecompenseerd voor de verhoging van de inwonerbijdrage ten gevolge van de uittreding.

In de bijlage bij de begroting is een samenvatting opgenomen van de ingekomen zienswijzen op de ontwerpbegroting en hoe deze in de vastgestelde begroting 2020 zijn verwerkt.

Jaarrekening 2018

In de jaarstukken 2018, die bestaan uit het jaarverslag (deel I) en de jaarrekening (deel II), doet OZHZ verslag over de uitvoering van de begroting 2018, alsmede de daarin opgenomen speerpunten en prestatie-indicatoren. Het jaarverslag is de verantwoording over de behaalde resultaten, zowel beheersmatig als financieel. Inhoudelijk wordt separaat gerapporteerd naar elk van de opdrachtgevers als verantwoording van de uitvoering van de jaarprogramma's over 2018.

De jaarrekening bevat de balans, programmarekening en specifieke verantwoordingen. De accountant heeft de jaarrekening goedgekeurd. De controleverklaring heeft u reeds eerder van ons ontvangen.

2018 is een complex jaar geweest voor OZHZ. Majeure ontwikkelingen waren de uittrekking van de gemeenten Leerdam en Zederik en de terugname van bouwtaken van de gemeente Giessenlanden. Daarnaast was sprake van veel extra taken ten gevolge van de aantrekkende conjunctuur, taken die vooral incidenteel werden gefinancierd door de opdrachtgevers. De toenemende capaciteitsbehoefte vanwege het extra werk, in combinatie met een terughoudend vacaturebeleid vanwege de uittrekkingen hebben veel druk gelegd op de organisatie. Desondanks heeft OZHZ zijn wettelijke taken effectief uitgevoerd. Nagenoeg alle KPI's zijn gerealiseerd. Wel is sprake van een iets lagere productiviteit en een hoger ziekteverzuim.

Bij de uitvoering van de inhoudelijke taken wordt OZHZ steeds meer geconfronteerd met krapte op de arbeidsmarkt. Goed personeel en externe specialisten zijn steeds moeilijker te vinden. Het vergt veel creativiteit van de organisatie om de jaarprogramma's van de opdrachtgevers op goede wijze uit te voeren. OZHZ heeft hierover inmiddels naar alle gemeenten en de provincie individueel verslag gedaan. Nu in 2019 een groter deel van het budget structureel is gemaakt kan de organisatie door nieuwe medewerkers aan te trekken investeren in het duurzaam en effectief uitvoeren van de taken. Op die manier kan verder worden geïnvesteerd in het nabijheidsprincipe: OZHZ die weet wat er leeft en speelt bij zijn opdrachtgevers, en daardoor een goede bijdrage kan leveren aan hun maatschappelijke opgaven.

Teruggave van het rekeningresultaat en een deel van het weerstandsvermogen

De programmarekening 2018 sluit met een positief financieel resultaat van € 100.000. Het AB heeft op 4 juli jl. besloten het gehele resultaat te retourneren aan de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. Gelet op het geactualiseerde risicoprofiel is tevens besloten het weerstandsvermogen met € 66.000 te verlagen en ook dit bedrag terug te geven aan de deelnemers.

Hoogachtend,

Namens het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid,

De secretaris,
Mr. R. Visser

Deze brief is digitaal vastgesteld en is daarom niet ondertekend.

Bijlagen:

- Begroting 2020 Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, vastgesteld door het algemeen bestuur op 4 juli 2019
- Jaarrekening 2018, vastgesteld door het algemeen bestuur op 4 juli 2019

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Programmabegroting 2020

Vastgesteld door het algemeen bestuur op 4 juli 2019

Inhoud

Inhoud	1
I ALGEMENE DOELSTELLINGEN EN ONTWIKKELINGEN	3
1. Inleiding	3
2. Visie, missie en kernwaarden	3
3. Bestuur	4
4. Planvorming	5
5. Ontwikkelingen	7
6. Financiële uitgangspunten van de begroting 2020	9
II KRITISCHE PRESTATIE-INDICATOREN.....	10
1. Algemene kentallen	10
2. Vergunningen en meldingen.....	11
3. Toezicht en handhaving	11
III FINANCIEN	14
1. Algemeen	14
2. Baten	15
3. Lasten.....	17
4. Reserves	18
IV VERPLICHTE PARAGRAFEN	21
1. Inleiding	21
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	21
2.1 Risicobeheersing.....	21
2.2 Begripsbepaling en wettelijk kader.....	22
2.3 Relatie weerstandsvermogen en risicomanagement.....	22
2.4 Benodigde weerstandscapaciteit OZH.....	23
2.5 Weerstandscapaciteit versus benodigde weerstandscapaciteit	28
2.6 Kentallen	28
3. Onderhoud kapitaalgoederen	29
4. Financiering	30
4.1 Algemene ontwikkelingen	30
4.2 Risicobeheer	30
4.3 Renterisicobeheer	30

4.4	Kasgeldlimiet.....	31
4.5	Renterisico norm.....	31
4.6	Relatiebeheer.....	31
4.7	Leningenportefeuille.....	31
5.	Bedrijfsvoering.....	32
5.1	Personeel & Organisatie.....	32
5.2	ICT.....	33
5.3	Kwaliteitszorg.....	35
V	BIJLAGEN.....	36
Bijlage 1	Omzet 2020.....	36
Bijlage 2	Informatie voor verbonden partijen.....	37

I ALGEMENE DOELSTELLINGEN EN ONTWIKKELINGEN

1. Inleiding

De gemeenten in Zuid-Holland Zuid en de provincie Zuid-Holland hebben sinds 2011 hun krachten gebundeld voor de uitvoering van omgevingstaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving, alsmede voor de inhoudelijke expertise die met deze taken gemoeid is. De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) voert deze taken uit.

In de achterliggende jaren is er hard aan gewerkt om de kwaliteit van de dienstverlening steeds te verbeteren. De relatie met de bestuurlijke en ambtelijke opdrachtgevers en professionaliteit van de bedrijfsvoering zijn daarnaast kernaandachtspunten. Met behoud van het goede is een traject in gang gezet om de organisatie voor te bereiden op de toekomst. Idee is dat OZHZ en zijn medewerkers nog meer in staat moeten zijn op een goede en integrale wijze mee te denken met de opdrachtgevers. Bij de invoering van de Omgevingswet wordt dat nog belangrijker. In 2017 is een organisatiewijziging doorgevoerd waarbij de wendbaarheid en interne samenwerkingsmogelijkheden binnen de organisatie zijn vergroot en sprake is van een lagere managementdichtheid. De sturing is zodanig aangepast dat medewerkers meer verantwoordelijkheid hebben, en ook kunnen nemen, voor hun werk.

2. Visie, missie en kernwaarden

“De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid draagt bij aan een veilige, gezonde, duurzame en leefbare omgeving.”

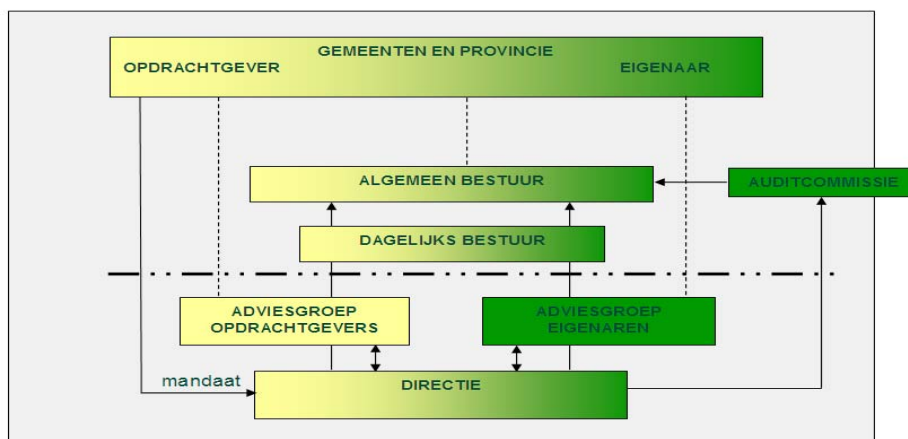
“OZHZ voert omgevingstaken uit voor de provincie Zuid-Holland en de gemeenten in Zuid-Holland Zuid. OZHZ verleent vergunningen, handhaaft waar nodig en handelt klachten af. Specialisten op het gebied van lucht, geluid, bodem en externe veiligheid ondersteunen bij het opstellen van ruimtelijke plannen. Ook houdt OZHZ toezicht op natuurgebieden in de provincie. OZHZ voert deze taken efficiënt en met kennis van het gebied uit en draagt daarmee bij aan een veilige, gezonde, duurzame en leefbare omgeving.”

“OZHZ creëert samen met de gemeenten en de provincie een veilige, gezonde, duurzame en economische vitale leefomgeving voor inwoners en bedrijven. De medewerkers van OZHZ doen dat op een transparante, oplossingsgerichte, efficiënte wijze, met kennis van het gebied. De focus ligt daarbij op het leveren van een concrete bijdrage aan maatschappelijk gewenste ontwikkelingen. OZHZ biedt daarvoor een professionele werkomgeving, geeft ruimte aan de eigen ontwikkeling en stimuleert integraal denken en handelen.”

3. Bestuur

Met ingang van 2019 is de bestuurlijke context van OZHZ aanzienlijk veranderd. De gemeenten Leerdam en Zederik zijn uitgetreden, de gemeenten Giessenlanden en Molenwaard gefuseerd tot de nieuwe gemeente Molenlanden en de gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen zijn gefuseerd tot de nieuwe gemeente Hoeksche Waard. Dit betekent dat de regio Zuid-Holland Zuid voortaan 10 gemeenten telt waarvan de colleges samen met Gedeputeerde Staten van provincie Zuid-Holland deelnemen in de gemeenschappelijke regeling van OZHZ. In het vierde kwartaal van 2018 is daarom een voorstel tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling in procedure gebracht bij de colleges en raden/Provinciale Staten. Het voorstel betreft onder andere de namen van de deelnemers, de samenstelling van het bestuur en enkele onderwerpen vanuit GRIP op GR-en. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het beheer van de dienst en de algemene kwaliteit van werken ligt bij het DB. De gemeenten en de provincie zijn bovendien individueel opdrachtgever van OZHZ en blijven ook ieder voor zich bestuurlijk verantwoordelijk voor de verschillende beleidsvelden. Het opdrachtgeverschap voor regiobrede taken en programma's, alsmede de zorg voor een uniform uitvoeringsbeleid, is toebedeeld aan het AB.

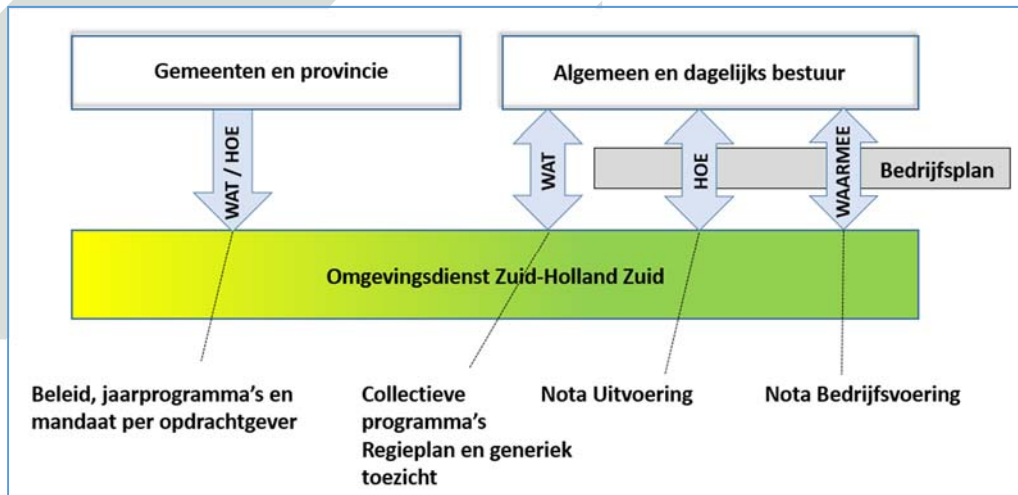
De auditcommissie van OZHZ, bestaande uit 3 leden van het AB, adviseert het AB over financiële zaken en bedrijfsvoeringsaspecten, in het bijzonder over de gang van zaken rond beleid en de financiële zaken die ermee samenhangen (planning en control cyclus). De auditcommissie heeft als aandachtsgebied alle activiteiten die van belang zijn voor een goede beheersing van OZHZ op het gebied van rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid ten aanzien van de kader stellende en controlerende verantwoordelijkheid van het AB. De directeur van OZHZ is primair verantwoording verschuldigd over het functioneren van de dienst aan het DB. Ter voorbereiding op de bestuursvergaderingen adviseren twee adviesgroepen de directie vanuit de collectieve opdrachtgeversrol (de Adviesgroep Opdrachtgevers, AGO) en vanuit de eigenaarsrol (de Adviesgroep Eigenaren, AGE). Zij zijn te beschouwen als 'kernteam' zoals dat ook bij andere gemeenschappelijke regelingen in de regio functioneert. Beide adviesgroepen functioneren naar volle tevredenheid van directie en bestuur van OZHZ.

4. Planvorming

Het AB vervult zowel de rol van collectief eigenaar als die van collectief opdrachtgever. OZHZ werkt met vier vormen van plannen.

1. *Individuele jaarprogramma's per opdrachtgever*

De opdrachten voor OZHZ (wat) worden vastgelegd in de individuele jaarprogramma's per opdrachtgever. Ook het uitvoeringsbeleid en de mandatering geschiedt per individuele opdrachtgever, waarbij OZHZ er baat bij heeft als deze zo uniform mogelijk zijn.

2. *Collectieve programma's: Regieplan 2019 – 2021 en Generiek Toezicht*

OZHZ en zijn opdrachtgevers zien in de maatschappelijke opgaven van de gemeenten en provincie in de komende periode belangrijke kansen en uitdagingen. Deze opgaven zijn dermate in omvang en belang dat de bijdrage van OZHZ niet via de reguliere taakuitvoering tot stand kan worden gebracht en gefinancierd. In het Regieplan is daarom gekozen voor een programmatische, doelgerichte, aanpak waarbij het AB een strategische keuze maakt om voor de periode 2019 – 2021 in te zetten op de onderwerpen Omgevingswet, Informatiegestuurd Werken en Opgavegericht werken.

De Omgevingswet is voor (de opdrachtgevers van) OZHZ een zodanig majeure wijziging van processen, procedures, werkwijzen en samenwerking dat alleen een doelgerichte aanpak het mogelijk maakt op het moment van inwerkingtreding gesteld te staan. Dit betekent dat OZHZ op dat moment zijn opdrachtgevers moet kunnen adviseren bij het maken van integrale afwegingen en dat de Omgevingswet naar letter en geest kan worden uitgevoerd.

Bij Informatiegestuurd werken gaat het om het slim en weloverwogen kunnen analyseren en benutten van grote hoeveelheden data en informatiebronnen. Dit ten behoeve van verdere verbetering van de door OZHZ geleverde producten (vergunningen, slim toezicht, integrale advisering, enzovoort).

Opgavegericht werken is het feitelijke vervolg op het 'Programma Ontwikkeling: veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en leefbaarheid' dat in 2014 is ingezet en eind 2018 afloopt. Blijkens de evaluatie van dat

programma zijn gemeenten en provincie tevreden met die manier van werken en met de resultaten ervan. Binnen dit programma gaat het vooral om het leveren van een bijdrage aan de opgaven en ambities van gemeenten en provincie op het gebied van een duurzame toekomst (o.a. energiebesparing en circulaire economie), een gezonde leefbare omgeving en veiligheid. De opgaven en ambities van gemeenten en provincie zijn leidend bij de projectkeuze binnen dit programma.

Het Programma Generiek Toezicht wordt jaarlijks door het AB vastgesteld en ziet op de projectmatige aanpak van branches met een gemiddelde risicoscore op basis van het door de gemeenten vastgestelde Regionale UitvoeringsNiveau (RUN).

3. *Nota Uitvoering*

De wijze waarop de dienst inhoudelijk de taken uitvoert (hoe) is primair vastgelegd in het uitvoeringsbeleid van de gemeenten en provincie. In 2018 heeft elke gemeente hiertoe de Nota VTH beleid gemeentelijke taken Zuid-Holland Zuid 2018 – 2022 vastgesteld voor in elk geval de taken die OZHZ voor de gemeente uitvoert. In een aantal gevallen is dit ook gebeurd voor de omgevingstaken die de gemeente zelf uitvoert. Voor provinciale taken werkt OZHZ aan de hand van de provinciale Nota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2018-2021. Het bestuur van OZHZ heeft niet de bevoegdheid zelf uitvoeringsbeleid vast te stellen voor uitvoering van de VTH-taken. Wel geeft de door het AB vastgestelde Nota Uitvoering inzicht met welke beleidskaders van gemeenten en provincie OZHZ de VTH-taken namens de opdrachtgevers uitvoert. Deze nota zal in 2019 worden geactualiseerd.

4. *Nota bedrijfsvoering*

Met welke mensen en middelen OZHZ de taken uitvoert (het 'waarmee') is uitgewerkt in de jaarlijkse begroting en in de Nota Bedrijfsvoering (vastgesteld door het DB op 18 februari 2016). Ook deze nota zal in 2019 worden geactualiseerd.

5. Ontwikkelingen

In deze paragraaf wordt kort stilgestaan bij een aantal ontwikkelingen waarmee OZHZ als gemeenschappelijke regeling of als uitvoerder van omgevingstaken te maken heeft.

Omgevingswet

De Omgevingswet heeft veel impact op de sturingsmogelijkheden van gemeenten en provincie in het fysieke domein. Deze wet treedt in 2021 in werking. Om gemeenten en provincie goed van dienst te kunnen zijn zet OZHZ in op een gedegen voorbereiding. De jaarlijkse programmaplannen op basis van het Regieplan Programmasturing 2019 – 2021 bieden daarvoor de basis. Zij zorgen ervoor dat OZHZ volledig is ingericht om de Omgevingswet en de bijbehorende afspraken met de opdrachtgevers en de ketenpartners goed uit voeren. Over de uitvoering van de programmaplannen wordt separaat verslag gedaan aan het algemeen bestuur (AB).

De programmatische voorbereiding ziet met ingang van 2019 op de technische implementatie van de wet in onder andere de werkprocessen, standaarden en ICT-processen. Daarnaast dient de organisatie te worden voorbereid op een manier van werken die aansluit bij de maatschappelijke ontwikkeling van ruimte bieden aan initiatieven uit de samenleving met behoud van verantwoordelijkheid voor omgevingskwaliteit bij de overheid. Enerzijds zet OZHZ daarbij in op regionale samenwerking, anderzijds zet OZHZ in op interne veranderingen: het daadwerkelijk vertalen van de impact naar de dagelijkse OZHZ-praktijk met de focus op het opleveren van concrete producten en het maken van afspraken.

OZHZ ondersteunt de opdrachtgevers vanaf 2019 bij het opstellen van omgevingsvisies, -plannen en –verordening. Dit door inzet van expertise, gebiedskennis en beschikbare data. Daarvoor ontwikkelt OZHZ in samenspraak met de opdrachtgevers integrale adviesproducten voor de verschillende fases waarin het proces van opstellen zich bevindt. Hierbij wordt samen opgetrokken met de VRZHZ en de DGJZH. De ervaringen uit 2019 zorgen ervoor dat deze producten in 2020 proactief kunnen worden ingebracht.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

OZHZ volgt het traject van het wetsvoorstel van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) intensief en informeert regelmatig het bestuur en de ambtelijke contactpersonen van gemeenten en provincie over de impact van het wetsvoorstel op de wettelijke taken inzake vergunningverlening, toezicht en handhaving. De Wkb treedt naar verwachting gelijktijdig met de Omgevingswet in werking.

Het wetsvoorstel kwaliteitsborging voor het bouwen heeft tot doel de bouwkwaliteit te verbeteren. Hiertoe wordt de papieren toets op het bouwplan vooraf vervangen door toetsing in de praktijk op het bouwwerk zoals gebouwd, en wordt de vergunninghouder verplicht een onafhankelijke kwaliteitsborger in te schakelen die tijdens de bouw op conformiteit met de bouwtechnische voorschriften uit het Bouwbesluit 2012 toetst en verklaart of de getoetste onderdelen aan de voorschriften voldoen. Dit laat onverlet de belangrijke rol van het bevoegd gezag. Publiek toezicht door gemeenten is en blijft ook in het nieuwe stelsel onmisbaar. Wel verandert de werkwijze bij de vergunningverlening en de handhaving. Over deze nieuwe werkwijze, de rol die het bevoegd gezag en de kwaliteitsborger binnen het nieuwe stelsel spelen, de waarborgen die er zijn voor onafhankelijke waarneming en interventie van het bevoegd gezag en de wijze waarop dit nieuwe stelsel geïmplementeerd kan worden, zijn begin 2019 tussen de Minister van BZK en de VNG afspraken vastgelegd in het Bestuursakkoord implementatie en invoering wetsvoorstel Kwaliteitsborging voor het bouwen. Het bestuursakkoord ziet enkel op gevolgklasse 1

(woningen, kleine industriegebouwen en fietsbruggen). Na bekrachtiging van het bestuursakkoord ligt de weg open om het wetsvoorstel bij de Eerste Kamer te agenderen.

Contractsluiting SCD

De huidige overeenkomst met de Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden (i.c. het SCD) over de dienstverlening op het gebied van onder andere ICT, juridische en personele zaken loopt op 1 april 2021 af. In het tweede kwartaal van 2019 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het verlenen van een uitsluitend recht om de dienstverleningsrelatie na die datum te continueren. In eerste instantie met één jaar vanwege het thans lopende transitietraject bij het SCD, vervolgens voor een langere periode met ingang van 1 april 2022.

In 2019 en 2020 zullen voorbereidingen moeten worden getroffen om de dienstverlening na 1 april 2022 vorm te geven. Omdat OZHZ verwacht twee jaar nodig te hebben om een Europese aanbesteding en bijbehorend migratietraject goed te doorlopen, in het geval contractverlenging na 1 april 2022 om prijstechnische of andere redenen niet mogelijk blijkt te zijn, dient al voor 1 april 2020 duidelijk te zijn of de dienstverleningsrelatie wordt gecontinueerd.

Wegvallen subsidie voor externe veiligheid

Een aantal uitvoerende werkzaamheden van OZHZ wordt al enkele jaren gefinancierd uit het programma Veiligheid. Dit past echter niet meer binnen de toekomstgerichte opgave zoals die ten grondslag ligt aan het eerder genoemde Regieplan Programmasturing 2019 - 2021. Dat neemt niet weg dat uitvoering van deze werkzaamheden noodzakelijk is voor de reguliere taakuitvoering door OZHZ. Met 2019 als overgangsjaar is het streven om in 2020 te werken op basis van een geborgde financiering van de werkzaamheden vanuit de jaarprogramma's. In 2019 worden hierover gesprekken gevoerd met de opdrachtgevers, met expliciete aandacht voor het aflopen van de Impuls Omgevingsveiligheid (IOV)-subsidie en de consequenties daarvan.

6. Financiële uitgangspunten van de begroting 2020

De partijen in de regio Zuid-Holland Zuid werken met eenduidige kaders voor de begroting. De zogenaamde jaarlijkse kaderbrief komt tot stand in nauw overleg tussen de regiogemeenten, de Dienst Gezondheid & Jeugd, OZHZ en Veiligheidsregio. Daarnaast stelt de provincie jaarlijks de provinciale (financiële) uitgangspunten en aandachtspunten op voor de meerjarenbegroting. Op grond van de regionale en provinciale kaders beslist het AB over de begrotingsrichtlijnen OZHZ.

Op grond van de kaderbrief en provinciale uitgangspunten heeft het AB heeft op 22 november 2018 de volgende richtlijnen vastgesteld voor de begroting 2020, inclusief indexering 2019. Deze richtlijnen zijn bij het opstellen van de voorliggende begroting in acht genomen:

1. Inzake de indexering 2019:
  - De lasten van de begroting 2019 te indexeren met de loon- (2,9%) en prijsindex (1,6%) van de Septembercirculaire 2018;
  - Het tarief 2019 te indexeren met 2,51%. Het tarief komt daarmee uit op €90,21;
  - De budgetten wettelijke taken (jaarprogramma's) en de inwonerbijdrage te indexeren met 2,51%;
  - Gegeven het reeds doorlopen bestuurlijke traject met betrekking tot de begroting 2019 en in lijn met artikel 25 van de gemeenschappelijke regeling, geen zienswijzeprocedure te doorlopen inzake de indexering 2019;
  - Indien opdrachtgevers hun jaarprogramma niet of met een lager percentage indexeren, dit te beschouwen als een volumetaakstelling waarop de frictiebepaling van de bijdrageverordening OZHZ van toepassing is.
2. Inzake de indexering 2020:
  - De lasten van de begroting 2020 te indexeren met de loon- (2,9%) en prijsindex (1,6%) van de Septembercirculaire 2018;
  - Het tarief 2020 te indexeren met 2,51%. Het tarief komt daarmee uit op €92,47;
  - De budgetten wettelijke taken (jaarprogramma's) en de inwonerbijdrage te indexeren met 2,51%;
  - Deze indexering in lijn met de bevindingen van de minister van BZK te verwerken in de ontwerp-begroting 2020;
3. De omslagrente in 2019 te bepalen op 0,0%;
4. De totale inwonerbijdrage voor 2019 vast te stellen op €2.079.928 en voor 2020 op €2.132.134.

De gemeenteraden en Provinciale Staten zijn hiervan in kennis gesteld.

II KRITISCHE PRESTATIE-INDICATOREN

1. Algemene kentallen

Het AB heeft in de bijdrageverordening de kaders voor financiën en kwaliteit opgenomen. In de algemene prestatie indicatoren is de naleving van deze verordening opgenomen. Naast het rapporteren van (financiële) gegevens als zodanig, is ook het tijdig bespreken en tussentijds informeren en communiceren met de opdrachtgevers een belangrijke algemene prestatie indicator.

OZHZ wordt voor 85% gefinancierd op basis van geleverde producten. Met de gemeenten zijn prestatieafspraken gemaakt. OZHZ moet deze afspraken binnen een bandbreedte van 90% - 110% realiseren. Essentieel voor het behalen van de omzetdoelstelling is de productiviteit van de medewerkers. Voor een sluitende exploitatie van OZHZ is het noodzakelijk dat de productieve medewerkers voor gemiddeld 1410 uur per FTE productief zijn.

De omzet van OZHZ is per taakveld in verschillende mate variabel. Voor de wettelijke taken geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Voor de adviestaken geldt dat er tot dusver geen sprake is van enige verplichting voor gemeenten om opdrachten bij OZHZ neer te leggen. Tegen deze achtergrond hanteert OZHZ de doelstelling van een gemiddelde flexibele schil van 15%.

Het aandeel overhead (ondersteuning en management) wordt begrensd op 27,3% van de totale formatie, inclusief de capaciteit van de flexibele schil (Bedrijfsplan OZHZ).

Speerpunt	Prestatie indicator
Taakuitvoering vindt plaats binnen de door het AB gestelde kaders voor financiën en kwaliteit (bijdrageverordening)	Taakuitvoering van OZHZ voldoet aan de VTH-kwaliteitseisen. Producten en prestaties worden gerealiseerd binnen een bandbreedte van 90-110% van het jaarprogramma. Volumeafspraken voor de uitvoering van de wettelijke en additionele wettelijke taken voldoen aan de afgesproken bandbreedten.
Opdrachtgevers worden actief geïnformeerd.	2 maal per jaar voortgang- en 1 maal per jaar jaarrapportages conform planning in jaarprogramma
Periodiek overleg met de opdrachtgever	1 maal per maand vindt gesprek met de gedeputeerde plaats 2 maal per jaar met wethouders 1 maal per 4 maanden ambtelijk MARAP-overleg
Productiviteit	Het aantal productieve uren per FTE bedraagt 1410 uur.
Flexibele schil	Het aandeel uren inhuur ten opzichte van het totaal aantal uren is gemiddeld 15%
Aandeel overhead	Het aandeel uren overhead ten opzichte van het totaal aantal uren is genormeerd op 27,3%
Ziekteverzuim	OZHZ hanteert een norm van 5% voor ziekteverzuim.

2. Vergunningen en meldingen

Vergunningaanvragen moeten binnen wettelijke termijnen worden afgehandeld en meldingen moeten beoordeeld worden op juistheid en volledigheid. De door de burgers en bedrijven ingediende documenten worden getoetst en leiden bij volledigheid en juistheid tot een bevestigingsbrief of een beschikking.

Speerpunt	Prestatie indicator
Tijdige en geïntegreerde vergunningen	<p><u>Regulier</u>: 99% van de reguliere vergunningen dient binnen de wettelijke termijn verleend te zijn.</p> <p><u>Uitgebreid</u>: 95% van de uitgebreide vergunningen dient binnen de wettelijke termijn verleend te zijn.</p> <p>Bij wettelijke termijn moet gedacht worden aan de mogelijkheden die de wet biedt, dus inclusief mogelijke verlenging.</p>
Risicobeheersing	<p>99% van de besluiten wordt niet vernietigd dan wel krijgt positief advies bij de rechtbank/Raad van State dan wel de bezwaarschriftencommissie.</p> <p>80% van de zaken die bij Awb-commissie, Rechtbank en Raad van State worden behandeld blijft in stand.</p>
Dienstbaarheid	Klanttevredenheid: Het gemiddelde van het Klanttevredenheidsonderzoek (KTO) is minimaal een 7.

3. Toezicht en handhaving

OZHZ houdt toezicht en handhaaft de relevante wettelijke bepalingen. Bij toezicht wordt informatie verzameld en een oordeel gevormd over het feit of een activiteit voldoet aan de in de vergunning en regels gestelde eisen.

Onder handhaving wordt verstaan het overgaan tot het opleggen van sancties (bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk) indien uit het toezicht blijkt dat niet aan de gestelde eisen wordt voldaan.

Voor zowel de provincie als gemeenten wordt voor de KPI toezichtdichtheid (TD) één definitie gehanteerd:

- *TD is gedefinieerd als het percentage uitgevoerde preventieve controles in een verslagperiode t.o.v. het aantal geplande controles in het jaarprogramma.*

Voor de provincie en gemeenten worden twee verschillend gedefinieerde KPI's voor naleving (NA) gehanteerd.

Om een goede vergelijking tussen de resultaten voor de provincie en gemeenten mogelijk te maken, worden voor milieu beide KPI's weergegeven. Hierbij worden onderstaande definities aangehouden:

- *NA-actueel is gedefinieerd als het aantal beoordelingspunten dat in orde is t.o.v. het aantal gecontroleerde beoordelingspunten aan het einde van een verslagperiode.*
- *NA-initieel is gedefinieerd als het aantal uitgevoerde initiële periodieke milieucontroles zonder overtredingen t.o.v. het aantal uitgevoerde initiële periodieke milieucontroles aan het einde van een verslagperiode.*

NA-actueel is normstellend voor onze werkzaamheden voor Provincie Zuid-Holland, NA-initieel voor de RUN- en integraal toezicht-gemeenten.

Speerpunt	Prestatie indicator
Betrouwbaarheid Provincie	<u>Provincie Grijs:</u> TD grijs = 100% NA-actueel grijs >= 90% <u>Provincie Groen:</u> TD groen = 100% NA-actueel groen >= 90%
Betrouwbaarheid Gemeenten	<u>Gemeenten RUN:</u> TD milieu = 100% NA-initieel milieu >= 50%
Betrouwbaarheid Gemeenten RUN WABO BREED (Alblasserdam, Dordrecht)	<u>Gemeenten integraal toezicht:</u> TD integraal = 100% NA-initieel integraal >=50% <u>Gemeenten bouw en sloop:</u> Deze werkzaamheden worden uitgevoerd voor de gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Voor de bouw- en sloopfase is geen KPI TD vastgesteld. Afhankelijk van het soort bouw- of sloopplan geeft het beleid aan of toezicht noodzakelijk is. NA-initieel bouwfase >= 70% NA-initieel sloopfase >= 70%
Risicobeheersing	80% van de zaken die bij de bezwarencommissie, rechtbank en afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State worden behandeld blijft in stand.

4. Expertise en Advies

OZHZ levert expertise op het gebied van geluid, lucht, bodem en externe veiligheid aan de regiomeenten, subregio's en de provincie voor het ontwikkelen, inrichten en beheren van een duurzame leefomgeving. Om de kwaliteit van de producten, waarvoor geen wettelijke termijn bestaat en ook een toets bij de rechter niet van toepassing is, te beoordelen is een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) de meest geëigende aanpak. De afdeling Expertise en Advies voert regulier klanttevredenheidsonderzoek uit met behulp van projectevaluaties voor de adviestaken.

Voor de beoordelingen en beschikkingen bodem wordt periodiek een KTO uitgevoerd omdat bij deze taak sprake is van een relatief kleine klantenkring. Hierover wordt in het jaarverslag (en niet in de tussentijdse rapportages) gerapporteerd.

Speerpunt	Prestatie-indicator
Adviestaken¹	
Inhoudelijke kwaliteit adviezen	Gemiddeld rapportcijfer 7 uit Klanttevredenheidsonderzoek
Verhouding prijs/kwaliteit	Gemiddeld rapportcijfer 7 uit Klanttevredenheidsonderzoek
Communicatie	Gemiddeld rapportcijfer 7 uit Klanttevredenheidsonderzoek
Planning	Gemiddeld rapportcijfer 7 uit Klanttevredenheidsonderzoek
Klanttevredenheid	Geen norm. Onderzoeksvragen: - kwaliteit product - samenwerking met OZHZ
Beoordeling en beschikking bodem	
Tijdigheid	Minimaal 90% van de producten wordt afgerond binnen de termijn.
Risicobeheersing	99% van de besluiten wordt niet vernietigd dan wel krijgt positief advies bij de Awb-commissie, rechtbank en Raad van State. 80% van de zaken die bij Awb-commissie, Rechtbank en Raad van State worden behandeld blijft in stand.

¹ De prestatie-indicatoren van de adviestaken worden door middel van interviews gemeten.

III FINANCIEN

1. Algemeen

In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met de ontvangst en aanwending van de frictievergoeding, vanwege de uittreding van de gemeente Zederik en Leerdam (€ 1,741 mln.) en de terugname van bouwtaken door de gemeente Giessenlanden (€ 581.000).

Parallel aan de ontvlechtingstrajecten heeft OZHZ eind 2018/begin 2019 nieuwe taken verworven van opdrachtgevers, onder meer op het gebied van duurzaamheid en integraal toezicht. Daarnaast zijn er hernieuwde afspraken gemaakt met de opdrachtgevers over het structurele niveau van uitvoering en bijbehorende financiële middelen. Daarmee blijft het volume van OZHZ in stand en is er sprake van een structureel begrotingsevenwicht, zonder dat sprake is van een reële tariefsverhoging.

Wel is sprake van een aanzienlijke financiële opgave op de korte termijn (2019 tot en met 2021) als direct gevolg van de frictiebeperkende maatregelen en de maatregelen om de begroting op orde te brengen. Ook heeft OZHZ een aantal uitdagingen om gesteld te staan voor de toekomst. De frictievergoeding volstaat om invulling te geven aan deze uitdagingen.

Onderstaand het meerjarige begrotingsbeeld, met vervolgens de toelichting per begrotingspost.

Meerjarenbegroting OZHZ						
	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meerjaren begroting 2021	Meerjaren begroting 2022	Meerjaren begroting 2023
INWONERBIJDRAGE	2.029	2.080	2.132	2.132	2.132	2.132
WETTELIJKE TAKEN MILIEU/BOUW	20.432	19.528	19.698	19.167	18.923	18.923
ADVIEZEN EN PROJECTEN	2.807	2.647	2.713	2.713	2.713	2.713
OVERIG	60	2.429	-	-	-	-
Totale BATEN	25.329	26.683	24.543	24.012	23.768	23.768
PERSONEELSKOSTEN	20.952	20.549	19.687	19.073	18.788	18.798
KAPITAALLASTEN	219	243	243	243	243	243
ONDERSTEUNING SCD	1.722	1.775	1.754	1.754	1.754	1.754
HUISVESTING	522	509	519	519	519	519
OV. BEDRIJFSKOSTEN	960	921	922	828	796	786
ADD. PRODUCTIEKOSTEN	1.241	1.275	1.838	1.611	1.449	1.449
ONVOORZIEN	124	216	219	219	219	219
OVERIGE BIJZONDERE POSTEN	71-	309	-	-	-	-
Totale LASTEN	25.670	25.798	25.182	24.247	23.768	23.768
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	-340	885	-639	-235	0	0
Toevoeging aan reserves	-	2.321	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	440	1.436	639	235	-	-
Gerealiseerd resultaat	100	0	0	0	0	0

Bedragen x EUR 1000

2. Baten²

Inwonerbijdrage (€ 2,0 mln.)

De inwonerbijdrage is een lumpsumbudget en kan worden beschouwd als een algemeen dekkingsmiddel. De inwonerbijdrage heeft een omvang van € 2,0 mln. Vanuit de inwonerbijdrage worden gedekt:

- kosten voor instandhouding van het bestuur en bedrijfsvoering van de dienst (€ 1,2 mln.);
- de taken en werkzaamheden van inspecteurs, vergunningverleners en adviseurs, die indirect ten goede komen aan alle opdrachtgevers en producten, zoals relatiebeheer, kwaliteitszorg, innovatie, databeheer, informatievoorziening (€ 666.000);
- De regionale uitvoering van de wachtdienst (€ 171.000).

Bij de begrotingsrichtlijnen 2020 heeft het AB besloten om de inwonerbijdrage gelijk te houden, ondanks het uittreden van de gemeenten Leerdam en Zederik. De achterblijvende eigenaren ontvangen hiervoor een compensatie vanuit de frictievergoeding. De compensatie bedraagt driemaal het jaarlijks verschuldigde extra bedrag (€ 103.000 per jaar, dus in totaal € 309.000).

Wettelijke taken (€ 19,7 mln.)

De wettelijke taken Milieu omvatten producten en prestaties, die per kwartaal op voorschotbasis bij de opdrachtgevers (gemeenten en provincie) in rekening worden gebracht en jaarlijks achteraf worden na gecalculeerd aan de hand van de geleverde prestatie/producten. De omzetramingen Milieu en Bouw zijn gebaseerd op de meest recente informatie die in dit kader is verkregen van de opdrachtgevers. Het kader daarbij is het bestuurlijk vastgestelde regionale uitvoeringsniveau en voor de bouwgemeenten het vernieuwend toezicht.

De wettelijke taken Bouw- en Woningtoezicht worden eveneens op voorschotbasis bij de opdrachtgevers in rekening gebracht. Het betreft de gemeenten Alblasserdam en Dordrecht. Per 1 januari 2019 voert de gemeente Molenlanden zelf de taken voor bouw- en woningtoezicht uit, met uitzondering van het integrale toezicht bij bedrijven. De gemeenten Leerdam en Zederik zijn per 1 januari 2019 uitgetreden uit de gemeenschappelijke regeling vanwege een herindeling.

OZHZ heeft eind 2018 nieuwe taken verworven van opdrachtgevers; onder meer op het gebied van duurzaamheid en integraal toezicht. Daarnaast zijn er hernieuwde afspraken gemaakt met de opdrachtgevers over het structurele niveau van uitvoering en bijbehorende financiële middelen. Het gaat daarbij om met name bouw- en bodemtaken. De totale omzet wettelijke taken blijft daarmee op het niveau van 2018. Omdat een aantal provinciale en bouwbudgetten incidenteel van karakter zijn, daalt de omzet naar € 18,9 mln. vanaf 2022.

Offerte en subsidietaken (€ 2,6 mln.)

Opdrachtgevers verstrekken op basis van een offerte of programma een opdracht voor een specifiek advies of onderzoek. Daarnaast ontvangt OZHZ regelmatig subsidiebijdragen bijvoorbeeld voor het programma Impuls Omgevingsveiligheid (IOV). OZHZ krijgt hiervoor jaarlijks een beschikking. Ook kan er sprake zijn van detachering van personeel bij opdrachtgevers of overige structurele baten zoals het beheer van Squit XO voor de

---

² Bijlage 1 bevat een nadere uitsplitsing van de budgetten per opdrachtgever.

Drechtsteden. Afrekening vindt plaats op basis van gerealiseerde uren of een vaste offerteprijs. Bij omvangrijke opdrachten wordt met termijnbetalingen gewerkt.

Overige baten 2019 (€ 2,3 miljoen)

De overige baten hebben een incidenteel karakter. De bate in 2019 betreft de financiële afrekening vanwege de uittreding van de voormalige gemeenten Leerdam en Zederik (€ 1,741 mln.) en het terughalen van de bouwtaken van de voormalige gemeente Giessenlanden (€ 581.000).

Algemeen kader voor de frictievergoeding van Vijfheerenlanden vanwege de uittreding van Leerdam en Zederik is de frictiebepaling in de gemeenschappelijke regeling. De gemeente Molenlanden (voormalig Giessenlanden) heeft enkel de bouwtaken teruggenomen. Hierop is de frictiebepaling uit de bijdrageverordening van toepassing. De frictievergoeding Vijfheerenlanden is gebaseerd op de door de externe Begeleidingscommissie vastgestelde en door het AB bevestigde uitgangspunten:

- Er is rekening gehouden met alle relevante financiële effecten, waaronder de structurele efficiëncynadelen.
- De maatschappelijke kosten zijn zo laag mogelijk gehouden.
- Er is geen sprake van 'verlies of winst' voor de gemeenschappelijke regeling en haar achterblijvende deelnemers.

Zowel de bovengenoemde uitgangspunten als de bijdrageverordening van OZHZ borgen dat de achterblijvende eigenaren de gelegenheid krijgen om de organisatie in te richten op de nieuw ontstane situatie en dat Vijfheerenlanden en Molenlanden niet geconfronteerd met een onnodig hoge frictievergoeding.

In de uitwerking heeft OZHZ de maatschappelijke kosten weten te beperken door een terughoudend aanname beleid van personeel, het stimuleren van uitstroom van medewerkers naar de genoemde gemeenten en het verwerven van extra taken. De frictievergoeding is daarmee substantieel lager uitgekomen dan de genoemde frictiebepalingen. Uiteindelijk heeft het AB de frictievergoeding bepaald op respectievelijk € 581.000 voor de gemeente Molenlanden en € 1,741 mln. voor de gemeenten Vijfheerenlanden. De totale frictievergoeding komt daarmee uit op € 2,321 mln.

De frictievergoeding wordt toegevoegd aan een bestemmingsreserve. Vanuit de bestemmingsreserve worden alle nadelige effecten gedekt van de uittreding en ontvlechting (zie paragraaf 4 reserves).

3. Lasten

Personeelskosten (€ 19,7 mln.)

De personeelskosten zijn gebaseerd op de vaste en flexibele formatie van OZHZ. De salarislasten zijn op werkelijke schaal berekend. Daarbij is rekening gehouden met schaalfrictie, individuele rechten, pensionering en cao-wijzigingen. De leaseautoregeling wordt per 1 april 2019 beëindigd. In de jaarrekening 2017 is daarvoor een afzonderlijke verplichting opgenomen.

Kapitaallasten (€ 243.000)

OZHZ heeft investeringen gedaan vanwege het betrekken van een nieuw kantoorpand ICT voorzieningen. De afschrijvingen zijn aangepast aan de verwachte investeringen in 2020. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen".

Ondersteuning SCD (€ 1,75 mln.)

OZHZ is voor de periode van 1 april 2014 tot 1 april 2021 een dienstverleningscontract aangegaan met het SCD inzake de ICT (€ 1,39 mln.) en personele en overige dienstverlening (€ 359.000 mln.). De overige dienstverlening omvat dienstverleningscontracten hoofdzakelijk op het gebied van inkoop advies, het JKC en de inkoop van verzekeringen.

De huidige overeenkomst met de Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden (i.c. het SCD) over de dienstverlening op het gebied van onder andere ICT, juridische en personele zaken loopt op 1 april 2021 af. In het eerste kwartaal van 2019 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het verlenen van een uitsluitend recht om de dienstverleningsrelatie na die datum te continueren. In eerste instantie met één jaar vanwege het thans lopende transitietraject bij het SCD, vervolgens voor een langere periode met ingang van 1 april 2022. In 2019 en 2020 zullen voorbereidingen moeten worden getroffen om de dienstverlening na 1 april 2022 vorm te geven.

Huisvesting (€ 519.000)

OZHZ is gevestigd in het pand Post120 in Dordrecht. De huurkosten worden doorbelast door de verhuurder op basis van de getekende huurovereenkomst. De huisvestingskosten zijn opgebouwd uit de kale huurprijs en servicekosten en worden jaarlijks geïndexeerd.

Overige bedrijfslasten (€ 922.000)

De overige bedrijfslasten betreffen onder meer, print- en drukkosten, bedrijfsgezondheidszorg, kwaliteitszorg, externe advieskosten en telefoonkosten. De grootste onderdelen binnen deze begrotingspost zijn de softwarelicenties (€ 426.000) en de facilitaire kosten (€ 91.000).

Additionele productkosten (€ 1.84 mln.)

Binnen deze begrotingspost zijn de additionele productkosten verantwoord voor de uitvoering van taken van OZHZ. Daarbij gaat het om kosten die worden gemaakt door OZHZ en vervolgens één op één worden doorbelast aan de opdrachtgevers. Tegenover de additionele productiekosten staat dus een overeenkomstige omzet.

Ook het materiële budget van de provincie Zuid-Holland voor het uitvoeren van de provinciale taken is binnen deze begrotingspost verantwoord. Doordat de kapitaalgoederen bij de vorming van OZHZ "om niet" zijn

overgenomen, worden er geen kapitaallasten geboekt ten laste van het materieel budget PZH. Op termijn verandert dit, wanneer OZHZ vervangingsinvesteringen moet doen op de overgedragen kapitaalgoederen.

Onvoorzien (€ 219.000.)

De post onvoorzien is onderdeel van het weerstandsvermogen en bedraagt ca. 1% van de omzet.

Overige bijzondere posten (€ nihil.)

In 2019 worden de gerealiseerde projectkosten van de ontvlechtingen afgeboekt (€ 250.000). Dekking vindt plaats uit de frictievergoeding (overige baten).

4. Reserves

In 2019 vindt de definitieve financiële afrekening plaats van de uittreding van de gemeenten Leerdam en Zederik. De financiële afrekening vanwege de terugname van bouwtaken door de gemeente Molenlanden heeft plaatsgevonden in 2018.

Toevoegingen reserves

Toevoeging reserves (* €1.000)	2019
Friciekosten ontvlechting	1.784
Regieplan	337
Digitalisering in relatie tot de doorontwikkeling	200
Totaal	2.321

Friciekosten ontvlechting

Het AB heeft de totale frictievergoeding bepaald op 2,321 mln. voor de uittreding van de voormalige gemeenten Leerdam en Zederik (€ 1,741 mln.) en het terughalen van de bouwtaken van de voormalige gemeente Giessenlanden (€ 581.000). Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de overige baten. De frictievergoeding wordt toegevoegd aan een bestemmingsreserve. Vanuit de bestemmingsreserve worden de nadelige effecten gedekt van de uittreding en ontvlechting.

Regieplan

OZHZ en zijn opdrachtgevers zien daarnaast in de maatschappelijke opgaven van de gemeenten en provincie in de komende periode belangrijke kansen en uitdagingen. Dit krijgt gestalte in het regieplan door middel van een programmatische aanpak. De pijlers van het regieplan zijn: Omgevingswet, informatie gestuurd werken en opgave gericht werken. In het in november door het AB vastgestelde regieplan is voor 2020 en 2021 sprake van een financiële opgave van in totaal € 337.000. Met de bijdrage kan het regieplan volledig worden uitgevoerd.

Digitalisering in relatie tot de doorontwikkeling

Ontwikkelingen op digitaal gebied gaan onverminderd door. Hiervoor is beperkt ruimte in de structurele begroting. Voor een efficiënte uitvoering van taken is het nodig om te blijven investeren in digitalisering. Voorbeelden zijn: digitaal toezicht, databeheer, ICT middelen, software, etc. (€ 200.000).

Onttrekkingen reserves

Onttrekkingen reserves (* €1.000)	2019	2020	2021	Stand 31/12/2021
Friciekosten ontvlechting	986	152	72	524
Regieplan	0	254	83	0
Doorontwikkeling	108	63	0	0
Digitalisering in relatie tot de doorontwikkeling	97	169	80	0
Duurzaamheid en energietransitie	121	0	0	0
Controle energiemaatregelen	124	0	0	0
Totaal	1.436	639	235	524

Friciekosten ontvlechting (€ 1,21 mln.)

De reserve wordt onttrokken voor:

1. de projectleiding en ondersteuning van het proces van de uittreding (€ 200.000)
2. Het terughoudende vacaturebeleid en het stimuleren van de uitstroom, in combinatie met de structurele taakuitbreiding heeft geleid tot een fors aantal vacatures. Dit leidt tot frictie in de vorm van een wervingscampagne, het tijdelijk invullen van vacatures met relatief dure inhuur in 2019 en productiviteitsverlies ten gevolge van het opleiden en inwerken van nieuwe medewerkers in de periode 2019-2021. De totale kosten worden ingeschat op € 701.000.
3. In de Begroting 2019 is aangegeven dat de achterblijvende eigenaren een eenmalige compensatie ontvangen van driemaal het bedrag dat zij jaarlijks extra gaan betalen voor de inwonerbijdrage (€ 103.000 per jaar). De totale compensatie bedraagt derhalve € 309.000.

De bovengenoemde bedragen zijn de best mogelijke inschattingen van de daadwerkelijke frictiekosten. Er is echter ook sprake van een aanzienlijk risico op afwijkingen. De frictiekosten zijn bijvoorbeeld sterk afhankelijk van het resultaat van de werving, zowel kwalitatief als kwantitatief. Nieuwe medewerkers moeten worden opgeleid en ingewerkt. Op korte termijn daalt daardoor de productiviteit en stijgen de kosten. De benodigde inhuur om de productie op peil te houden, wordt momenteel geworven in een zeer krappe markt waar sprake is van hoge tarieven. Deze vertonen nog steeds een stijgende lijn. OZHZ houdt een buffer aan (€ 524.000) om dergelijke risico's op te vangen. Bij de jaarrekening zal de balans worden opgemaakt van de daadwerkelijke realisatie van de frictiekosten.

Regieplan (€ 337.000)

De onttrekking betreft dekking van de nog resterende financiële opgave met betrekking tot het regieplan. Voor meer informatie wordt verwezen naar de toelichting op de toevoegingen aan de reserves.

Doorontwikkeling (€ 172.000)

OZHZ is per 1 april 2017 van start gegaan in de nieuwe organisatiestructuur. De frictiekosten zijn beperkt omdat er geen sprake is van gedwongen ontslagen of boventalligheid. De doorontwikkeling betekent wel een forse veranderopgave voor wat betreft de werkwijze, sturing en cultuur. De bestemmingsreserve is bedoeld voor de dekking van kosten en improductieve uren door opleidingen, trainingen en het bevorderen van betrokkenheid.

Digitalisering in relatie tot doorontwikkeling (€ 347.000)

OZHZ streeft naar een volledige digitalisering van de werkprocessen. Dit draagt bij aan de maatschappelijke wens tot een snelle en transparante informatievoorziening en een vlottere afdoening van zaken. Op dit moment maakt OZHZ nog niet genoeg gebruik van de technische mogelijkheden die voorhanden zijn. Voor dit project is in 2018 een projectleider aangetrokken waarbij de bijkomende personeelskosten worden onttrokken uit de reserve. Verder worden materiële investeringen ten laste gebracht van de reserve.

Duurzaamheid en energietransitie (€ 121.000)

Gemeenten en Provincie Zuid-Holland staan voor een grote uitdaging op het gebied van duurzaamheid en energietransitie. OZHZ heeft hiervoor een extra impuls nodig om de dienstverlening op het niveau te brengen dat past bij de gezamenlijke ambities en opgaven. Vanuit het resultaat 2017 is € 200.000 gereserveerd voor deze impuls. In 2018 is tijd, kennis en kunde geïnvesteerd in dit project. Het project wordt in 2019 afgerond.

Wegvallen subsidie controle energiemaatregelen (€ 124.000)

Begin 2018 is gebleken dat ondanks eerdere toezeggingen de subsidie van het Ministerie van Economische Zaken voor controles op energiemaatregelen bij bedrijven is weggevallen. Het betreft een subsidie van € 124.000. De subsidie is noodzakelijk om de door gemeenten en provincie gewenste branche gerichte controles uit te voeren. Hiervoor is het bedrag van € 124.000 gereserveerd vanuit de bestemming van het rekeningresultaat 2017. Realisatie vindt plaats in 2019.

IV VERPLICHTE PARAGRAFEN

1. Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording staat dat in de Programmabegroting in elk geval de navolgende paragrafen opgenomen moeten zijn:

1. lokale heffingen;
2. weerstandsvermogen en risicobeheersing;
3. onderhoud kapitaalgoederen;
4. financiering;
5. bedrijfsvoering;
6. verbonden partijen;
7. grondbeleid.

De paragrafen “1. lokale heffingen”, “6. verbonden partijen” en “7. grondbeleid” zijn niet op OZHZ van toepassing, omdat OZHZ niet wordt gefinancierd door heffingen, niet participeert in verbonden partijen en geen gronden in bezit heeft. In bijlage 2 heeft OZHZ een tabel voor de paragraaf verbonden partijen van de deelnemers opgenomen. De overige paragrafen zijn hieronder toegelicht.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de meerjarenbegroting is en geeft inzicht in de financiële draagkracht van OZHZ indien zich onvoorziene gebeurtenissen voordoen. Een exact sluitende meerjarenbegroting zonder toereikende buffer betekent dat elke onvoorziene financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen om alsnog een structureel sluitende begroting te houden. In dat geval staat het beleid van OZHZ ook direct onder druk. Daarom heeft OZHZ op elk moment voldoende weerstandscapaciteit nodig.

2.1 Risicobeheersing

OZHZ is een regionaal samenwerkingsverband van gemeenten en provincie Zuid-Holland. Doel is een efficiënte en effectieve uitvoering van wettelijke taken op het gebied van milieu. Voor een aantal eigenaren voert OZHZ ook het bouw en woningtoezicht uit. Daarbij is het van belang om inzicht te hebben in de risico's die zich kunnen voordoen bij de uitvoering van de taken, de oorzaken op te sporen en passende maatregelen te treffen.

Een goede sturing op en beheersing van risico's draagt bij aan het vertrouwen dat OZHZ aan de eigenaren biedt. Deze krijgen meer inzicht en vertrouwen omtrent de wijze waarop doelen worden gerealiseerd en er bestaat transparantie over de risico's die worden gelopen, de maatregelen die hier betrekking op hebben en de verantwoording hierover. De doelstellingen van ons risicomanagement zijn:

- Meer inzicht krijgen in de (strategische) risico's die onze organisatie loopt bij het behalen van onze doelstellingen en de afspraken die wij daarover met onze eigenaren hebben gemaakt.
- Verminderen van het negatieve effect van risico's in het behalen van onze doelen.

- Het verbeteren van de interne beheersing en het borgen daarvan in onze bedrijfsprocessen.
- Een goede onderbouwing van de berekening van ons weerstandsvermogen.

Op dit moment beschikt OZHZ nog niet over een actueel kader voor risicomanagement. Dit zegt niets over de daadwerkelijke beheersing van de risico's. Dit is voor een groot deel ingebed in de inrichting van de reguliere bedrijfsprocessen. Het bestuur wordt periodiek gerapporteerd over de ontwikkeling van de risico's, de financiële impact en het weerstandsvermogen. De afgelopen jaren is een duidelijke verbetering gerealiseerd. Risicobeheersing is nu een regulier onderdeel van de P&C cyclus.

2.2 Begripsbepaling en wettelijk kader

Deze huidige economische ontwikkelingen versterken het belang van een goede interne financiële beheersing. Dit is nodig om uiteindelijk met minder middelen en zonder al te grote risico's de organisatiedoelen met een structureel sluitende financiële begroting effectief, efficiënt en rechtmatig te bereiken. Een publieke organisatie heeft als opdracht de doelen te bereiken die door haar bestuur worden opgesteld. Aan het bereiken van deze doelen zijn risico's verbonden die beheerst moeten worden. Als desbetreffende organisatie hierbij de kansen zoveel mogelijk wil benutten én de risico's die de realisatie van deze doelen belemmeren zoveel mogelijk wil beheersen, wordt toepassing van het instrument integraal risicomanagement in relatie tot de doelen onontbeerlijk. Integraal risicomanagement wil zeggen dat vanuit een weloverwogen beleid continue, organisatiebrede en systematisch risico's worden geïdentificeerd, geanalyseerd en gekwantificeerd. Vervolgens worden er risicobeheersmaatregelen getroffen.

2.3 Relatie weerstandsvermogen en risicomanagement

Het structureel op orde hebben van de financiële positie van de organisatie vereist een financieel sluitende (meerjaren) begroting, gebaseerd op betrouwbare financiële ramingen. Anderzijds streeft OZHZ een voldoende omvang van het weerstandsvermogen na. Dit houdt in dat altijd voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar is om de financiële risico's op te kunnen vangen die niet door het risicomanagement zijn afgedekt. Daarmee kan worden voorkomen dat elke onvoorziene financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen om alsnog een structureel sluitende begroting te krijgen.

Het weerstandsvermogen fungeert dus als buffer voor substantiële onvoorziene financiële tegenvallers. Hoe groot die buffer op dat moment moet zijn, is dynamisch en dus afhankelijk van de resterende risico's dat de organisatie op dat (rapport)moment loopt.

Risico's kunnen door getroffen beheersmaatregelen in het kader van risicomanagement worden afgedekt. De niet afgedekte risico's worden zo veel mogelijk financieel gewaardeerd (uitgedrukt in kans x financiële impact) en gerelateerd aan een benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit kent structurele en incidentele componenten die direct of latent beschikbaar (kunnen) zijn.

Onder de resterende risico's in het kader van de benodigde weerstandscapaciteit worden verstaan de risico's die:

- niet (voldoende) zijn of kunnen worden afgedekt door beheersmaatregelen (AO/IC, bedrijfsmatige sturing etc.) of overige activiteiten (verzekering, voorzieningen etc.) in het kader van risicomanagement;
- niet of nauwelijks beïnvloedbaar zijn en hoofdzakelijk tot de externe risico's behoren;
- voornamelijk een incidenteel karakter hebben en dus niet behoren tot de reguliere terugkerende risico's;
- een positief of negatief effect kunnen hebben op de doelen of de financiële positie;
- waarvan de omvang onzeker is en niet redelijkerwijs goed te kwantificeren is;
- in relatie tot de financiële positie van materiële betekenis zijn;
- zich in het verantwoordings-/begrotingsjaar (moment van rapportage) of 3 jaren daarna kunnen voordoen.

2.4 Benodigde weerstandscapaciteit OZHZ

De weerstandscapaciteit van OZHZ bestaat uit de algemene reserve en het budget onvoorzien. Voorzieningen behoren niet tot de weerstandscapaciteit. Uitgangspunt is dat de structurele begroting van OZHZ sluitend is. Echter, als OZHZ geconfronteerd wordt met incidentele uitgaven die leiden tot een nadelig exploitatieresultaat, dan wordt dit additionele nadelige resultaat ten laste gebracht van de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exacte wijze waarop dit gebeurt, is vastgelegd in de bijdrageverordening. Hierna vindt een verdere uitwerking plaats van het risicoprofiel. Deze bevat per risico:

- Een algemene omschrijving;
- Het effect;
- De impact;
- De waarschijnlijkheid;
- De financiële bandbreedte van het risico;
- De beheersmaatregelen;
- De benodigde weerstandscapaciteit.

Op grond van het risicoprofiel wordt de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Vooralnog is uitgegaan van de risico inventarisatie zoals deze ook is opgenomen in de jaarrekening 2018.

Categorie	Omschrijving risico	Effect	Impact	Kans	Beheersmaatregel	Financieel restrisico	Benodigde weerstandcapaciteit
1 Wettelijke taken	Bezuiniging	Schaalnadeel	Groot	Medium	Frictiekostenregeling Regionaal Uitvoeringsniveau Nota VTH Flexibele schil Tariëring	368.302	184.151
2 Wet Kwaliteitsborging Bouw (WKB)	Privatisering	Schaalnadeel	Groot	Hoog	Frictiekostenregeling Uitbreiding BWT taken	394.400	295.800
3 Overige omzet (offerte en subsidie)	Bezuiniging	Schaalnadeel	Klein	Hoog	Flexibele schil	320.166	240.124
4 Onderhanden werk	Afboeking projecten	Exploitatieverlies	Klein	Medium	Periodieke analyse OHW	50.000	25.000
5 Ziekteverzuim	Hoger dan norm (5%)	Exploitatieverlies	Medium	Hoog	Verzuimbeleid	350.400	175.200
6 Omgevingswet	Omzetsdaling	Schaalnadeel	Groot	pm	Frictieregeling Separaat wetgevingstraject	pm	pm
Totaal							920.276

Waarschijnlijkheid

<i>Zeer hoog</i>	<i>Kans > 75%</i>
<i>Hoog</i>	<i>Kans > 50% en < 75%</i>
<i>Medium</i>	<i>Kans > 25% en < 50%</i>
<i>Laag</i>	<i>Kans < 25%</i>

Impact

<i>Groot</i>	<i>financieel risico > € 200.000</i>
<i>Medium</i>	<i>financieel risico > € 100.000 en < € 200.000</i>
<i>Klein</i>	<i>financieel risico < € 100.000</i>

1. *Bezuiniging wettelijke taken en inwonerbijdrage*

Met de uitvoering van wettelijke taken en inwonerbijdrage is een budget van circa € 18,4 mln. gemoeid. Gegeven de zienswijzen van de opdrachtgevers bij eerdere begrotingen is de kans op bezuinigingen medium (25%-50%). De financiële impact is groot (€ 368.000). Daarbij is ervan uitgegaan dat het effect gedurende een periode van 2 jaar kan worden gedekt uit het weerstandsvermogen.

Beheersmaatregelen

- Het bestuur heeft in 2012 een minimaal regionaal uitvoeringsniveau (RUN) vastgesteld voor de uitvoering van milieutaken. Daarmee is een zekere mate van continuïteit gewaarborgd. Het RUN is in 2017 geactualiseerd en door de gemeenten vastgesteld.
- PZH heeft in dit kader de nota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) in 2018? vastgesteld.
- Daarnaast zijn in de bijdrageverordening bepalingen opgenomen ten aanzien van de meerjarige budgetten. Opdrachtgevers die individueel meer willen bezuinigen dan de norm van 2,5% per jaar of 8% in vier jaar, dienen een frictievergoeding te betalen.
- Het capaciteitsbeleid van OZHZ (zie 5.1 Personeel & Organisatie). Voor de wettelijke taken geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Doelstelling is om 85% van de benodigde capaciteit in te vullen met eigen formatie.
- Voor het restant wordt de zogenaamde "flexibele schil" ingezet.
- Structurele effecten worden opgevangen in het tarief.

Benodigde weerstandscapaciteit

Vanwege bovengenoemde beheersmaatregelen beperkt de benodigde weerstandscapaciteit zich grotendeels tot de schaalnadelen, in geval van bezuinigingen. Inschatting is een bedrag van circa € 184.000.

2. *Wet Kwaliteitsborging Bouw (WKB)*

OZHZ voert thans voor 2 gemeenten en PZH taken uit binnen het brede omgevingsdomein van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Met de uitvoering is een bedrag van circa € 4,2 mln. op jaarbasis gemoeid. Voor de bouwtaken wordt er vooralsnog uitgegaan dat gefaseerd een deel van de taken zal worden overgedragen aan de markt. In het AB van 26 november 2014 zijn de eerste contouren van de effecten voor OZHZ geschetst. Inschatting is dat de private kwaliteitsborging bouw (PKB) voor OZHZ leidt tot een omzetsderving van circa € 986.000 per jaar. De kans op deze ontwikkeling is groot (50%-75%), de financiële impact is hoog (€ 394.000), gerekend over een periode van 2 jaar. Het PKB risico raakt de hele dienst en daarmee alle eigenaren.

Over de verdeling van het risico geeft de bijdrageverordening geen precieze afbakening. In beginsel is de frictievergoeding van toepassing bij individuele bezuinigingen groter dan 2,5% per jaar en 8% over een periode van 4 jaar. Uitzondering vormen bezuinigingen naar aanleiding van veranderingen in nationale of Europese wetgeving. Indien het AB besluit dat er sprake is van een collectieve bezuiniging, brengt OZHZ in beeld wat het effect is op het uitvoeringsniveau en de meerjarenbegroting en wat de reële frictiekosten zijn. Hiertoe wordt alsdan een financieel dekkingvoorstel voorgelegd aan het AB. Aangezien er sprake is van een ontwikkeling in de nationale wetgeving, zou de redenering kunnen opgaan dat sprake is van een collectieve bezuiniging. In dat geval komen de werkelijke netto frictiekosten voor rekening van alle eigenaren. Argumentatie voor het collectief delen van het risico is dat OZHZ geen afzonderlijke bedrijfsvoeringen heeft ingericht rondom milieu en bouw. Alle eigenaren profiteren derhalve van taakuitbreidingen in het verleden en toekomst. Daarentegen delen ze in het risico. Een eventueel

negatief exploitatieresultaat komt ten laste van alle eigenaren, in beginsel naar rato van hun budgettaire inbreng. Overigens kan het AB afwijkend beslissen over de verdeling van een (negatief) resultaat en daarmee dus expliciet over de verdeling van een risico.

Daar tegenover staat de redenatie dat sprake is van een individuele verandering in de wetgeving en dat daarmee sprake is van een individuele taakstelling. In dat geval betalen de desbetreffende bouw-gemeenten een standaard frictievergoeding (3 maal jaarmzet) over het "te veel" bezuinigde bedrag. Het saldo tussen de frictievergoeding en de werkelijke frictiekosten komt dan ten nadeel/gunste van het resultaat dat vervolgens door het AB wordt bestemd. De bijdrageverordening is derhalve niet eenduidig over de verdeling van het WKB risico. OZHZ zal derhalve de risicoverdeling bestuurlijk agenderen op het moment dat meer duidelijkheid is over het effect. Dit ook vanuit het gegeven dat het AB uiteindelijk besluit over de resultaatverdeling, en daarmee impliciet over de risicoverdeling PKB.

Beheersmaatregelen

- Het capaciteitsbeleid van OZHZ (zie hoofdstuk 5.1). Voor de wettelijke taken geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Doelstelling is om 85% van de benodigde capaciteit in te vullen met eigen formatie. Voor het restant wordt de zogenaamde "flexibele schil" ingezet.
- Daarnaast zijn in de bijdrageverordening bepalingen opgenomen ten aanzien van de meerjarige budgetten. Opdrachtgevers die individueel meer willen bezuinigen dan de norm van 2,5% per jaar of 8% in vier jaar, dienen een frictievergoeding te betalen.
- Verdere uitbreiding van de Bouw en woning toezicht -taken verkleint het risico voor OZHZ. Al naar gelang de specifieke situatie (met name de flexibele schil die overkomt) worden afspraken op maat gemaakt inzake het PKB risico.
- In geval van frictiekosten zal OZHZ een financieel dekkingsvoorstel indienen bij het AB.

Benodigde weerstandscapaciteit

De uiteindelijke financiële opgave is sterk afhankelijk van de mate waarin het lagere volume aan taken kan worden opgevangen door het terugbrengen van de flexibele schil en/of overige uitbreiding van BWT-taken. Door de afbouw van de flexibele schil is de verwachting dat per saldo het financiële nadeel circa € 394.000 zal zijn over een periode van 2 jaar. De financiële impact is derhalve groot. Daarbij is ervan uitgegaan dat het effect gedurende een periode van 2 jaar kan worden gedekt uit het weerstandsvermogen. Inschatting van het benodigde weerstandsvermogen is een bedrag van circa € 296.000.

3. Overige omzet

De overige taken betreffen onder meer de offertetaken en subsidies. Met de uitvoering is een budget van circa 2,4 mln. per jaar gemoeid. Gegeven de rijksbrede bezuinigingen is de kans op bezuinigingen hoog (50%-75%). Gerekend over een periode van 2 jaar wordt de financiële impact ingeschat op groot (€ 320.000).

Beheersmaatregelen

Voor de offertetaken geldt dat er tot nu toe geen sprake is van enige verplichting naar gemeenten om werk bij OZHZ neer te leggen. Voor de taken op het gebied van Expertise en Advies geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Doelstelling is om 85% van de benodigde capaciteit in te vullen met eigen formatie. Voor het restant wordt de zogenaamde "flexibele schil" ingezet. Daarmee kan flexibel worden ingespeeld op omzetfluctuaties.

Benodigde weerstandscapaciteit

Vanwege bovengenoemde beheersmaatregelen beperkt de benodigde weerstandscapaciteit zich tot de schaalnadelen, in geval van bezuinigingen. Op basis van de jaarrekening is de inschatting circa € 240.000.

4. Onderhanden werk

Het onderhanden werk betreft de al bestede, maar nog niet afgerekende, uren op lopende projecten en subsidies. Gegeven de ervaringen van afgelopen jaren wordt het financiële risico ingeschat op maximaal € 50.000. De financiële impact is groot; de kans wordt ingeschat op medium.

Beheersmaatregelen

- Als onderdeel van het interne controleprogramma voert OZHZ per vier maanden een integrale doorlichting uit van het onderhanden werk. Eventuele afboekingen worden in de bestuursrapportage gedekt uit de post onvoorzien.
- De factuurencyclus is verder aangescherpt, evenals de interne controle op de uitvoering van gesubsidieerde taken.

Benodigde weerstandscapaciteit

Door bovengenoemde beheersmaatregelen is een weerstandscapaciteit nodig van circa € 25.000.

5. Ziekteverzuim

In de begroting wordt uitgegaan van een norm voor ziekteverzuim van 5%. In geval van een hoger ziekteverzuim, is er sprake van productiviteitsverlies. Een risico van 2% is reëel; de financiële impact is dan groot (€ 350.000), gerekend over een periode van een jaar. De kans is, gelet op de voorgaande jaren, medium groot (50% - 75%).

Beheersmaatregelen

- Het verzuimbeleid van OZHZ.
- Monitoren ziekteverzuim gedurende het jaar.

Benodigde weerstandscapaciteit

Door bovengenoemde beheersmaatregel is een weerstandscapaciteit benodigd van circa € 175.000.

6. Herziening omgevingsrecht

Momenteel wordt gewerkt aan een fundamentele herziening van het omgevingsrecht. Gestreefd wordt naar één wet met onderliggende uitvoeringsregelgeving. Deze Omgevingswet zal betrekking hebben op bouwen, ruimtelijke ordening, milieu, water, natuur, infrastructuur en ontgrondingen en raakt daarmee rechtstreeks het werkdomein van OZHZ. Thans lopende separate wetstrajecten als de genoemde PKB en de VTH-kwaliteitseisen zullen op termijn (deels of geheel) onderdeel worden van de Omgevingswet. Gekozen is voor een Omgevingswet als raamwerk, waarbij uitwerking van diverse vraagstukken en onderwerpen die voor de uitvoeringspraktijk cruciaal zijn, in onderliggende regelgeving plaatsvindt. Op dit moment is nog veel onzekerheid over de impact voor OZHZ en zijn opdrachtgevers.

Beheersmaatregelen

- Het capaciteitsbeleid van OZHZ (zie hoofdstuk 5.1). Voor de wettelijke taken geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Doelstelling is om 85% van de benodigde capaciteit in te vullen met eigen formatie. Voor het restant wordt de zogenaamde “flexibele schil” ingezet.

Benodigde weerstandscapaciteit

Gegeven de onzekerheden kan de financiële impact nog niet worden bepaald.

2.5 Weerstandscapaciteit versus benodigde weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van OZHZ bestaat uit de algemene reserve en de post onvoorzien. De omvang van het weerstandsvermogen per 1/1/2019 bedraagt € 986.000. Gegeven het risicoprofiel is een weerstandsvermogen van € 920.000 benodigd. Daarbij wordt de kanttekening geplaatst dat de financiële risico's naar aanleiding van de invoering van de Omgevingswet nog onbekend zijn.

2.6 Kentallen

Ook op grond van de netto schuldquote, solvabiliteit en structurele exploitatieruimte kan worden geconcludeerd dat de vermogenspositie van OZHZ op orde is.

OZHZ	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto schuldquote	-2%	-10%	-10%	-10%	-10%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-2%	-10%	-10%	-10%	-10%
Solvabiliteitsratio	26%	30%	25%	20%	20%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	1%	1%	1%	1%	1%

Een negatieve netto schuldquote houdt in dat OZHZ, na aftrek van de vorderingen, netto geen schulden heeft. De solvabiliteitsratio is de verhouding tussen eigen vermogen en de totale passiva. De structurele exploitatieruimte is de post onvoorzien, die onderdeel is van het weerstandsvermogen.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

De omvang van de kapitaalgoederen is relatief beperkt, aangezien OZHZ de kapitaalgoederen grotendeels huurt of leaset. Het gaat daarbij om:

- het huurcontract inzake de locatie Post 120;
- de uitbesteding van de ICT dienstverlening bij het SCD (en derhalve geen eigen investering in een netwerk, rekencentrum en generieke hardware);
- leasecontracten voor het wagenpark.

Onderstaand een overzicht van de materiële vaste activa per categorie.

Materiële vaste activa	1-1-2019
Huisvesting	640
Kantoormeubilair/- benodigdheden	133
ICT	306
Apparatuur	13
Totaal	1.093

Bedragen * € 1.000

Bij de vorming van OZHZ zijn de vaar- en voertuigen en specifieke apparatuur "om niet" overgenomen van de provincie. De onderhoud- en gebruikskosten van deze activa worden gedekt uit de provinciale bijdrage. Binnen de materiële budgetten die vanuit de provincie zijn opgenomen bij OZHZ zijn middelen vrijgemaakt om te zijner tijd de kapitaallasten te kunnen opvangen van de noodzakelijke vervangingen van de kapitaalgoederen. Bij de start van OZHZ is met de provincie overeengekomen dat de provincie de eerstkomende vervanging van de Pandion voor haar rekening neemt.

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de van derden ontvangen investeringsbijdragen en afschrijvingen. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van het product of dienst en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegekend. Afschrijving vindt lineair plaats op basis van de geschatte economische levensduur.

Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn bepaald op basis van artikel 10, zesde lid, van de Financiële verordening en bedragen:

- 20 jaar voor motorvoertuigen
- 15 jaar voor technische installaties in bedrijfsgebouwen;
- 10 jaar voor kantoorinstallaties en kantoormeubilair;
- 5 jaar voor informatieregister en digitaal archief;

- 5 jaar voor transportmiddelen en aanhangwagens
- 3 jaar voor automatiserings- en onderzoeksapparatuur.

4. Financiering

De financieringsparagraaf in de begroting is, in samenhang met de financiële verordening die in artikel 216 van de Provinciewet is voorgeschreven, een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. In het Treasurystatuut (vastgesteld door het AB op 24 november 2016) zijn het begrippenkader en de doelstellingen van de treasuryfunctie geformuleerd en geconcretiseerd naar de verschillende deelgebieden van treasury, risicobeheer, financiën en kasbeheer. Ook zijn de organisatorische randvoorwaarden weergegeven. Tot slot zijn in het statuut de uitgangspunten vastgelegd voor de informatie die noodzakelijk is om het gehele proces beheersbaar en meetbaar te houden.

4.1 Algemene ontwikkelingen

De treasuryfunctie is gebaseerd op de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Een belangrijk element daarbij is het meer zicht krijgen op de ontwikkeling van de financieringspositie, zowel op de korte als lange termijn. Dit betreft dan met name het in beeld brengen van de behoefte aan financieringsmiddelen, gerelateerd aan de investeringsplanning en de inzet van vrijvallende dan wel beschikbaar komende financieringsmiddelen.

Decentrale overheden zijn sinds enkele jaren verplicht om overtollige kasgelden aan te houden in de Schatkist van het Rijk.

4.2 Risicobeheer

Algemene uitgangspunten met betrekking tot het risicobeheer zijn:

- leningen en garanties mogen uitsluitend verstrekt worden conform de Wet Fido en na tussenkomst van het dagelijks bestuur;
- het gebruik van derivaten is toegestaan conform de Wet, maar deze worden uitsluitend toegepast ter beperking van financiële risico's.

4.3 Renterisicobeheer

Algemene uitgangspunten met betrekking tot het renterisicobeheer zijn:

- geen overschrijding van de kasgeldlimiet en renterisico norm conform de Wet Fido;
- nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning;
- de rente-typische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie;
- streven naar spreiding in de rente-typische looptijden en uitzettingen.

4.4 Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet Fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de organisatie haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten voor bestemming, dus met uitzondering van de stortingen in de reserves. Voor 2020 bedraagt deze limiet 8,2% van € 25,2 miljoen = € 2,06 miljoen.

4.5 Renterisico norm

Het renterisico op de lange financiering wordt wettelijk begrensd door de renterisico norm. Als lange financiering wordt volgens de Wet Fido aangemerkt: alle financieringsvormen met een rente-typische looptijd groter dan 1 jaar. Het renterisico wordt gedefinieerd als het minimum van de netto nieuw aangetrokken schuld en de betaalde aflossingen, vermeerderd met het saldo van de contractuele renteherzelingen op de opgenomen en uitgezette geldleningen. Het renterisico op de lange termijn wordt beperkt tot de in de wet genoemde 20% van de restant hoofdsom van de rente-typische langlopende leningen. Achterliggende reden voor het gebruik van de renterisico norm is de spreiding van het renterisico over de jaren. OZHZ heeft geen financieringsvormen met een rente-typische looptijd van langer dan een jaar en verwacht deze ook niet aan te gaan in 2020. De rente risico norm bedraagt voor 2020: € 5,04 miljoen.

4.6 Relatiebeheer

Het betalingsverkeer is in hoofdzaak geconcentreerd bij de NV Bank voor Nederlandse Gemeenten. In 2013 heeft OZHZ een (verplichte) overeenkomst afgesloten met het Ministerie van Financiën inzake het schatkistbankieren.

4.7 Leningenportefeuille

Voor het begrotingsjaar heeft OZHZ geen langlopende leningen in de portefeuille. De liquiditeitspositie is momenteel ruim voldoende.

5. Bedrijfsvoering

De Nota Bedrijfsvoering van OZHZ geeft de kaders weer voor de bedrijfsvoering in de periode 2016 - 2019. Verdere uitwerking vindt plaats in de paragrafen bedrijfsvoering, financiering, weerstandsvermogen en onderhoud kapitaalgoederen van deze begroting. Deze paragraaf over de bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

5.1 Personeel & Organisatie

Doorontwikkeling

Sinds 2017 loopt bij OZHZ een intern verbetertraject onder de noemer 'Doorontwikkeling'. Als stip op de horizon geldt daarbij dat OZHZ op het moment van inwerkingtreding in staat is de Omgevingswet op goede wijze en overeenkomstig de wensen van de opdrachtgevers uit te voeren. Daartoe is onder andere de interne organisatie aangepast en zijn verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie belegd. Dit zijn mede de randvoorwaarden die nodig zijn om binnen de organisatie en (vooral) met de opdrachtgevers op efficiënte wijze te kunnen samenwerken. Ondersteunend daaraan is ook het efficiënt en effectief benutten van data, informatie en technologie en verdere professionalisering van het relatiebeheer. De trainingen, opleidingen en pilots in het kader van het project Omgevingswet completeren het geheel. In het verlengde hiervan heeft het AB op 22 november 2018 het Regieplan Programmasturing 2019-2021 vastgesteld waarin ook de Omgevingswet een prominente plaats heeft.

De stand van de doorontwikkeling is in het eerste kwartaal van 2018 geëvalueerd en met de medewerkers besproken. Belangrijke conclusie daaruit was dat de doorontwikkeling door het overgrote deel van de medewerkers wordt gewaardeerd, omdat de nieuwe structuur en de nieuwe manier van sturen bijdragen aan een cultuur die ruimte biedt voor zelfstandig handelen en een effectieve inzet van professionaliteit ten behoeve van de opdrachtgevers. Verbeteringsmogelijkheden liggen op het vlak van het verder realiseren van een lerende organisatie, onderlinge coaching en de verbinding van het gedachtegoed achter de doorontwikkeling met het dagelijkse werk. Binnen de doorontwikkeling speelt planmatig werken een belangrijke rol. De dienst en de units hebben de belangrijkste doelen en acties, als doorvertaling van de missie en visie van OZHZ vastgelegd in het dienstplan en in de unitplannen. Mede vanwege de succesvolle (her)certificering op 5 september 2018 in het kader van ISO 9001-2015 heeft een herijking en aanscherping plaatsgevonden van deze plannen en is een belangrijke stap gezet om het planmatig werken verder te verbeteren. In 2019 volgt een tweede evaluatie waarin ook input zal worden opgehaald bij de opdrachtgevers voor verdere verbetering van de performance van OZHZ.

Strategische Personeelsplanning

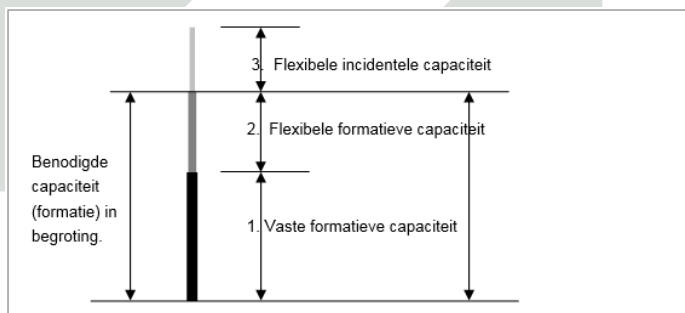
De hierboven geschetste ontwikkelingen in externe omgeving en organisatie maken een strategische personeelsplanning (SPP) noodzakelijk.

De ontwikkelingen die op de organisatie afkomen hebben in meer of mindere mate rechtstreeks invloed op de personeelsbehoefte van OZHZ. Wat dit exact betekent voor het huidige en benodigde personeelsbestand in de toekomst is nu niet duidelijk. Daarom is het van belang om de interne en externe ontwikkelingen die op de organisatie afkomen te onderzoeken en de impact daarvan op de personeelsbehoefte te analyseren. Hierdoor wordt de gewenste personeelsbehoefte afgezet tegenover het huidige personeelsbestand. De kloof hiertussen wordt daarmee duidelijk zodat speerpunten kunnen worden geformuleerd om deze te overbruggen. OZHZ werkt

in 2019 de SPP nader uit waarbij drie jaar vooruitgeblikt wordt. De speerpunten zullen in projectplannen worden uitgewerkt waarbij geprioriteerd wordt zodat bepaald kan worden wat er wanneer opgepakt wordt.

Capaciteitsbeleid

De omzet van OZHZ is per taakveld in verschillende mate variabel. Daarom streeft OZHZ flexibilisering na ten aanzien van de eigen interne capaciteit. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in de verschillende taakvelden; onderdelen met een meer variabele omzet (bijvoorbeeld bouw en expertise en advies) hebben een hogere flexibele schil, dan de onderdelen die de wettelijke milieutaken uitvoeren.

Doelstelling is een gemiddelde flexibele capaciteit (flexibele formatieve en flexibele incidentele capaciteit) van 15% van de totale eigen formatie.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim bij OZHZ is afgelopen jaren flink gedaald. OZHZ streeft naar een ziekteverzuim van minder dan 5%, de gehanteerde streefwaarde in de begroting is 5%.

De afgelopen jaren zijn structurele verbeteringen in gang gezet om het ziekteverzuim te beperken. In het begin heeft de focus gelegen op het korte termijn beïnvloedbare deel van het ziekteverzuim; bijvoorbeeld door een vaste ziekmeldingsprocedure en het bespreekbaar maken van verzuimgedrag. Het verzuimgedrag is een vast onderwerp bij de personeelsgesprekken. Centraal in de aanpak staat het in contact blijven met de langdurig zieke medewerker, met inachtneming van de regels die zijn vastgelegd in de Wet verbetering poortwachter. Daarnaast houden managers rekening met het feit dat het te doorlopen traject als werkgever bij ziekte van de medewerker twee jaar kan duren. Hierbij wordt ingezet op het juist volgen van procedures zodat de zorg voor de medewerker eventueel wordt overgenomen door het UWV middels het toekennen van een WIA-uitkering.

5.2 ICT

Informatie gestuurd werken

De razendsnelle digitalisering van de maatschappij is een ontwikkeling met grote impact. De snelheid waarmee grote hoeveelheden data beschikbaar komt en de diversiteit in bronnen is fors toegenomen. Uitdaging ligt in het slimmer en efficiënter gebruiken van deze gegevens. Datatoepassingen geven en versterken het actuele inzicht in (ruimtelijke) opgaven, voortgang en risico's. Door het combineren en in samenhang analyseren van informatiebronnen kunnen trends en patronen worden geïdentificeerd. Deze inzichten kunnen gebruikt worden voor het doorontwikkelen van de sturing op de organisatie, de dienstverlening aan burgers en bedrijven, en draagt bij aan een sterkere motivering, verantwoording en integrale afweging van belangen bij besluiten.

Bij informatiegestuurd werken wordt aanwezige data gebruikt om sneller en adequater te reageren en weloverwogen beslissingen te nemen. Informatie gestuurd werken is geen nieuw fenomeen voor OZHZ. Binnen toezicht en handhaving wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van data-analyse bij preventie en het identificeren van 'weak spots'. OZHZ wil nu een volgende stap maken. Data en informatie moet voor OZHZ en zijn opdrachtgevers werken. Om dit mogelijk te maken wordt binnen het programma gestructureerd gewerkt aan ontwikkelingen en toepassingen waarmee producten kunnen worden verbeterd. Zo wordt informatie gestuurd werken een belangrijk sturingsinstrument.

Doel van het programma Informatie gestuurd Werken is het structureren, beschikbaar maken en blijvend slim en efficiënt benutten van de technologische mogelijkheden en toenemende hoeveelheid informatie. Dit gebeurt zodanig dat het meerwaarde heeft voor de omgevingstaken die OZHZ voor zijn opdrachtgevers uitvoert. Informatie gestuurd werken moet in 2021 binnen OZHZ concreet zijn ingebed op basis van een optimaal toegankelijke gegevenshuishouding en operationele datatoepassingen. Daarnaast is het verankerd in de organisatie met kennis, gedrag en capaciteit.

Uitgangspunt is dat de resultaten een concrete bijdrage leveren aan de verbetering van de werkzaamheden van OZHZ. Enerzijds direct voor de VTH-taken, anderzijds richt het programma zich op de bedrijfsvoering, zodat OZHZ als organisatie nog beter in staat is tijdig te sturen op de kritische prestatie indicatoren die voor de bedrijfsvoering van cruciaal belang zijn. De resultaten van het programma worden onderdeel van het dagelijks werk en de reguliere werkprocessen omdat het gebruik van data een rol zal blijven spelen in de toekomst.

Het programma werkt daarvoor langs twee lijnen:

Verbeteren: tot de eerste lijn behoort het verder uitbouwen van de gegevenshuishouding, op kwaliteit, toegankelijkheid en verrijking met nieuwe bronnen. Ook het verder verbeteren van de infrastructuur, het aanpassen van werkwijzen en zorgen voor voldoende kennis en vaardigheden behoort tot deze lijn. Deze lijn heeft een instrumenteel karakter.

Vernieuwen: de tweede lijn richt zich vooral op toepassingen. Concreet gaat het hierbij om het ontwerpen en ontwikkelen van operationele datatoepassingen zoals visualisaties, app's, risicoanalyses en dashboards. Het aanhaken bij opgaven van de regio is essentieel. Binnen deze lijn zullen pilots worden gestart om proef-ondervindelijk te ontdekken hoe het beste te werk kan worden gegaan of hoe een oplossing vorm kan krijgen.

Informatiebeveiliging en privacy

Op 25 mei 2018 is de AVG in werking getreden. Met deze nieuwe Europese verordening zijn de rechten voor burgers verstevigd als het gaat om hoe organisaties omgaan met hun persoonsgegevens. Burgers moeten inzage kunnen hebben welke persoonsgegevens een organisatie van hen verwerkt, en waarom. Zonodig kan men een verzoek doen om persoonsgegevens aan te passen of te verwijderen. Belangrijk is ook dat organisaties moeten kunnen aantonen dat zij zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens (accountability). Dat doen zij onder andere door een register van verwerkingen aan te leggen en door een interne toezichthouder, de Functionaris Gegevensbescherming, aan te stellen. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft meer bevoegdheden gekregen om organisaties te kunnen controleren op de naleving van de AVG.

De implementatie van de AVG heeft in 2018 bij OZHZ geleid tot nieuwe producten alsmede tot aanpassingen in bestaande processen, procedures en systemen. Genoemd kunnen onder andere worden het Privacy- en informatiebeveiligingsbeleid van OZHZ (vastgesteld door het DB op 11 april 2018), het opstellen van de verplichte

registers en het afsluiten van verwerkersovereenkomsten, aanpassingen in geautomatiseerde systemen met aandacht voor informatiebeveiliging en autorisaties, de aanvulling van de website met informatie hoe OZHZ omgaat met de bescherming van persoonsgegevens (de externe privacyverklaring, zie www.ozhz.nl/privacy), implementatie van de aangepaste procedure voor het melden van datalekken, enzovoort. Waar nodig heeft OZHZ zijn opdrachtgevers gevraagd van hun kant processen aan te passen om te voorkomen dat OZHZ persoonsgegevens binnenkrijgt die op grond van de AVG niet mogen worden verwerkt. In concreto ging dat om het aanpassen van formulieren voor het aanvragen van vergunningen waarin werd gevraagd een kopie van een ID-bewijs mee te sturen. De website van OZHZ biedt 'betrokkenen' inmiddels een laagdrempelige mogelijkheid om, naast een verzoek op papier, ook een 'inzageverzoek' te doen met behulp van DigiD. Er zijn standaardbrieven ontwikkeld voor de afhandeling van dergelijke inzageverzoeken. De compliance van de AVG is sterk afhankelijk van het handelen van de medewerkers. Zij zijn dan ook in interactieve sessies en via berichtgeving op het intranet SID bekend gemaakt met de noodzaak om zorgvuldig om te gaan met persoonsgegevens. Met name waar persoonsgegevens worden gedeeld met derden past oplettendheid. OZHZ speelt een actieve rol in het Drechtstedennetwerk waarbinnen het thema privacy wordt opgepakt, en heeft ook een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het SCD. Samen met de partners in de Drechtsteden is een Functionaris Gegevensbescherming aangewezen.

Contractsluiting SCD

De huidige overeenkomst met de Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden (i.c. het SCD) over de dienstverlening op het gebied van onder andere ICT, juridische en personele zaken loopt op 1 april 2021 af. In het tweede kwartaal van 2019 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het verlenen van een uitsluitend recht om de dienstverleningsrelatie na die datum te continueren. In eerste instantie met één jaar vanwege het thans lopende transitietraject bij het SCD, vervolgens voor een langere periode met ingang van 1 april 2022.

In 2019 en 2020 zullen voorbereidingen moeten worden getroffen om de dienstverlening na 1 april 2022 vorm te geven. Omdat OZHZ verwacht twee jaar nodig te hebben om een Europese aanbesteding en bijbehorend migratietraject goed te doorlopen, in het geval contractverlenging na 1 april 2022 om prijstechnische of andere redenen niet mogelijk blijkt te zijn, dient al voor 1 april 2020 duidelijk te zijn of de dienstverleningsrelatie wordt gecontinueerd.

5.3 Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg van OZHZ is ondergebracht in het kwaliteitssysteem. Dit kwaliteitssysteem heeft vanaf begin 2017 een proces van hercertificering doorlopen volgens de nieuwe norm ISO-9001 versie 2015. Het kwaliteitsdocument van OZHZ beschrijft het systeem, de organisatie, de bedrijfsactiviteiten met de hoofdprocessen en de daarop uit te voeren kwaliteitscontrole en systeem van evaluatie en verbeteren. Het systeem wordt actueel gehouden door de kwaliteitsmanager, ondersteund door het kwaliteitsteam. De kwaliteitsmanager draagt ook zorg voor de interne kwaliteitscontrole (actualisatie en auditing). De directie en het managementteam zijn betrokken bij het systeem en worden periodiek geïnformeerd over de auditresultaten.

In de nieuwe norm is meer aandacht voor het beheersen van risico en het oppakken van kansen. Dit sluit aan bij het voornemen van OZHZ om in de beheersing van haar processen en de verbetering hiervan meer risico gestuurd te laten plaatsvinden. Begin 2019 vindt certificering plaats conform de nieuwe norm ISO-9001:2015. In 2019 zal de verdere implementatie van de nieuwe systematiek haar beslag krijgen in de dienst.

V BIJLAGEN

Bijlage 1 Omzet 2020

Inwonerbijdrage * € 1.000	2020
Alblasserdam	67
Dordrecht	399
Gorinchem	120
Hardinxveld-Giessendam	60
Hendrik Ido Ambacht	100
Hoeksche Waard	288
Molenlanden	147
Papendrecht	109
Sliedrecht	84
Zwijndrecht	149
Provincie Zuid-Holland	608
Totaal	2.132

Wettelijke taken (*€ 1.000)	2020
Jaarprogramma Alblasserdam	€ 1.271
Jaarprogramma Dordrecht	€ 6.634
Jaarprogramma Gorinchem	€ 463
Jaarprogramma Hardinxveld-Giessendam	€ 354
Jaarprogramma Hendrik-Ido-Ambacht	€ 330
Jaarprogramma Hoeksche Waard	€ 1.205
Jaarprogramma Molenlanden	€ 1.398
Jaarprogramma Papendrecht	€ 441
Jaarprogramma Sliedrecht	€ 414
Jaarprogramma Zwijndrecht	€ 690
Jaarprogramma Provincie Zuid-Holland	€ 6.499
Wettelijke taken	€ 19.698

Bijlage 2 Informatie voor verbonden partijen

In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

a) de naam en de vestigingsplaats;	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, gevestigd te Dordrecht																																						
b) het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt;	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers en de regiogemeenten bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.																																						
c) het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft in 2018;	<table> <tr><td>Alblasserdam</td><td>1.354.134</td></tr> <tr><td>Binnenmaas</td><td>617.771</td></tr> <tr><td>Cromstrijen</td><td>280.640</td></tr> <tr><td>Dordrecht</td><td>6.712.854</td></tr> <tr><td>Giessenlanden</td><td>1.404.894</td></tr> <tr><td>Gorinchem</td><td>597.342</td></tr> <tr><td>Hardinxveld-Giessendam</td><td>433.114</td></tr> <tr><td>Hendrik-Ido-Ambacht</td><td>413.927</td></tr> <tr><td>Korendijk</td><td>215.233</td></tr> <tr><td>Leerdam</td><td>1.124.878</td></tr> <tr><td>Molenwaard</td><td>793.163</td></tr> <tr><td>Oud-Beijerland</td><td>386.386</td></tr> <tr><td>Papendrecht</td><td>539.435</td></tr> <tr><td>Sliedrecht</td><td>487.572</td></tr> <tr><td>Strijen</td><td>248.273</td></tr> <tr><td>Zederik</td><td>454.800</td></tr> <tr><td>Zwijndrecht</td><td>820.046</td></tr> <tr><td>Provincie</td><td>7.126.790</td></tr> <tr><td>TOTAAL</td><td>24.011.250</td></tr> </table> <p>De omzet betreft de realisatie 2018.</p>	Alblasserdam	1.354.134	Binnenmaas	617.771	Cromstrijen	280.640	Dordrecht	6.712.854	Giessenlanden	1.404.894	Gorinchem	597.342	Hardinxveld-Giessendam	433.114	Hendrik-Ido-Ambacht	413.927	Korendijk	215.233	Leerdam	1.124.878	Molenwaard	793.163	Oud-Beijerland	386.386	Papendrecht	539.435	Sliedrecht	487.572	Strijen	248.273	Zederik	454.800	Zwijndrecht	820.046	Provincie	7.126.790	TOTAAL	24.011.250
Alblasserdam	1.354.134																																						
Binnenmaas	617.771																																						
Cromstrijen	280.640																																						
Dordrecht	6.712.854																																						
Giessenlanden	1.404.894																																						
Gorinchem	597.342																																						
Hardinxveld-Giessendam	433.114																																						
Hendrik-Ido-Ambacht	413.927																																						
Korendijk	215.233																																						
Leerdam	1.124.878																																						
Molenwaard	793.163																																						
Oud-Beijerland	386.386																																						
Papendrecht	539.435																																						
Sliedrecht	487.572																																						
Strijen	248.273																																						
Zederik	454.800																																						
Zwijndrecht	820.046																																						
Provincie	7.126.790																																						
TOTAAL	24.011.250																																						
d) de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij	<p><i>Eigen vermogen</i> verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar:</p> <table> <tr><td>01-01-2018</td><td>2.076.274</td></tr> <tr><td>31-12-2018</td><td>2.316.461</td></tr> </table>	01-01-2018	2.076.274	31-12-2018	2.316.461																																		
01-01-2018	2.076.274																																						
31-12-2018	2.316.461																																						

aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;	<p><i>Vreemd vermogen</i> verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar:</p> <p>01/01/2018 9.907.699</p> <p>31/12/2018 6.692.951</p>
e) de verwachte omvang van het financiële resultaat van OZHZ in het begrotingsjaar.	Het resultaat voor het jaar 2018 bedraagt € 100.000.

Bestuursnotitie

Datum 13 juni 2019

Onderwerp Zienswijzen begroting 2020

De ontwerpbegroting 2020 van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) is voor 15 april 2019, overeenkomstig de Wet gemeenschappelijke regelingen, aangeboden aan de vertegenwoordigende organen van de deelnemers voor het geven van een zienswijze. De deelnemers zijn tevens in de gelegenheid gesteld om een reactie te geven op het resultaat uit de jaarstukken 2018 en deze te betrekken bij de zienswijze op de ontwerpbegroting 2020. Verzocht is de zienswijzen voor 10 juni 2019 aan OZHZ toe te zenden.

Deze bestuursnotitie geeft het algemene beeld van de zienswijzen en de reactie van OZHZ.

Overzicht zienswijzen

Van alle deelnemers zijn (concept) zienswijzen ontvangen. Daarbij zijn inbegrepen de gemeenten die een voorlopige zienswijze hebben aangeleverd, in afwachting van finale besluitvorming door de gemeenteraad en gemeenten die hebben aangegeven geen zienswijze in te dienen. Onderstaand een overzicht van aangeleverde zienswijzen:

Zienswijze	
Provincie Zuid-Holland	X
Molenlanden	X
Gorinchem	X
Hardinxveld-Giessendam	X
Hoeksche Waard	X
Dordrecht	X
Alblasserdam	X
H-I-Ambacht	X
Papendrecht	X
Sliedrecht	X
Zwijndrecht	X

De ingebrachte zienswijzen spitsen zich toe op de volgende onderwerpen:

- (1) Geen zienswijze
- (2) Bestemming rekeningresultaat 2018
- (3) Wet Kwaliteitsborging Bouw (Wkb)
- (4) Frictievergoeding uittreding Leerdam en Zederik
- (5) Omgevingswet
- (6) Omgevingsveiligheid
- (7) Haalbaarheid prestatie-indicatoren
- (8) Bedrijfsvoering OZHZ

(1) Geen zienswijzen

Strekking zienswijzen

De gemeenten Alblasterdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hoeksche Waard, Molenlanden en Gorinchem hebben ambtelijk aangegeven dat de raad waarschijnlijk geen aanleiding ziet voor het indienen van een zienswijze.

(2) Bestemming rekeningresultaat 2018

Strekking zienswijzen

De gemeenten Hendrik-Ido-Ambacht, Sliedrecht en Zwijndrecht zijn voorstander van het teruggeven van het volledige resultaat en de overmaat van het weerstandsvermogen aan de eigenaren, en kunnen derhalve instemmen met het voorstel van OZHZ.

(3) Wet Kwaliteitsborging Bouw (WKB)

Strekking zienswijzen

De gemeente Sliedrecht vraagt extra aandacht voor de WKB. Op basis van de nieuwe wet gaat een deel van de bouwtaken vermoedelijk geprivatiseerd worden. Dit heeft nadelige gevolgen voor het takenpakket van de OZHZ en daarmee ook financiële consequenties. De gemeente constateert dat OZHZ dit risico in beeld heeft en gestart is met het nemen van maatregelen. De gemeente verzoekt OZHZ hier voortvarend mee door te gaan en op die wijze de financiële gevolgen voor de eigenaren zoveel mogelijk te beperken. De gemeente wordt daarbij graag nadrukkelijk op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen op dit thema en de resultaten van de maatregelen die OZHZ treft.

Reactie OZHZ

OZHZ volgt het traject van het wetsvoorstel van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) op de voet. Het bestuur en de ambtelijke contactpersonen van gemeenten en provincie worden geïnformeerd over de impact van het wetsvoorstel op de wettelijke taken inzake vergunningverlening, toezicht en handhaving. Aan gemeenten voor wie OZHZ niet de bouwtaken uitvoert zal worden gevraagd hierover mee te denken. Zij hebben immers zelf ook met de consequenties van de Wkb te maken.

Voor de inschatting van het financiële risico en de beheersmaatregelen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen.

(4) Frictievergoeding uittreding Leerdam en Zederik

Strekking zienswijzen

Bij de vaststelling van de begrotingsrichtlijnen 2020 is besloten om de totale hoogte van de inwonerbijdrage van de deelnemers gelijk te houden. Dit ondanks het uittreden van de gemeenten Leerdam en Zederik. De achterblijvende gemeenten betalen hierdoor een hogere inwonerbijdrage en worden hiervoor de komende drie jaar gecompenseerd via de ontvangen uittredingssom van Leerdam en Zederik. Hierdoor is er geen financieel nadeel voor de gemeenten. De gemeenten Sliedrecht, Papendrecht en Zwijndrecht roepen wel nadrukkelijk op om na deze drie jaren de inwonerbijdrage weer naar beneden bij te stellen. Immers, uitgangspunt is dat de overgebleven deelnemende gemeenten niet met de financiële effecten van de uittreding geconfronteerd mogen worden.

Reactie OZHZ

OZHZ heeft begrip voor de opmerking. De inwonerbijdrage is een lumpsumbudget en kan worden beschouwd als een algemeen dekkingsmiddel voor een deel van de overhead en enkele algemene activiteiten, zoals de wachtdienst, kwaliteitszorg en databeheer. OZHZ heeft de huidige omvang van de inwonerbijdrage nodig om deze kosten te dekken. De eigenaren worden thans voor een periode van 3 jaar gecompenseerd voor de hogere bijdrage.

(5) Omgevingswet

Strekking zienswijzen

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht merkt op dat de Omgevingswet in het weerstandsvermogen is aangemerkt met een grote impact. De gemeente verzoekt OZHZ om de eigenaren bij de bestuurlijke rapportages te informeren over de ontwikkelingen op dit vlak en mogelijke kwantificering van het risico.

Reactie OZHZ

OZHZ informeert periodiek in de bestuurlijke rapportages over de ontwikkelingen ten aanzien van de Omgevingswet en zal dit blijven doen. Op het moment dat meer duidelijk is welke impact de Omgevingswet heeft op de taken van OZHZ en welke inspanning gemoeid is met de implementatie, zal OZHZ het risico beter kunnen kwantificeren.

(6) Omgevingsveiligheid

Strekking zienswijzen

De gemeente Zwijndrecht maakt een opmerking ten aanzien van de omgevingsveiligheid: "u geeft aan met 2019 als overgangsjaar vanaf 2020 te willen werken met geborgde financiering van de werkzaamheden vanuit de jaarprogramma's. We willen specifiek door u geïnformeerd worden of de financiering inderdaad is geborgd in de jaarprogramma's."

Reactie OZHZ

Het thema Omgevingsveiligheid is onderdeel van het regieplan "Programmasturing 2019-2021". Een deel van de activiteiten in het kader van de omgevingsveiligheid wordt tot en met 2019 gedekt uit de subsidie Impuls Omgevingsveiligheid (IOV). Daarna vervalt de subsidie. Vanaf 2020 worden de overkoepelende activiteiten in het kader van de omgevingsveiligheid gedekt uit het Regieplan.

De specifieke lokale invulling van omgevingsveiligheid behoort echter onderdeel te zijn van het eigen lokale jaarprogramma van de gemeente voor de door OZHZ uit te voeren werkzaamheden. Per opdrachtgever worden afspraken gemaakt over de taakuitvoering en het budget. Via de viermaandelijke bestuursrapportages rapporteert OZHZ over de voortgang.

(7) Haalbaarheid prestatie-indicatoren

Strekking zienswijzen

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht vraagt OZHZ om kritisch te kijken naar de prestatie-indicatoren. Uit de jaarrekening blijkt dat op vier speerpunten de norm niet is behaald (productiviteit, flexibele schil, overhead en ziekteverzuim). Vraag is om te bezien of de indicatoren realistisch zijn en wat gedaan kan worden om de normen te realiseren.

Reactie OZHZ

2018 is een complex jaar geweest voor OZHZ. Majeure ontwikkelingen waren de uittreding van de gemeenten Leerdam en Zederik en de terugname van bouwtaken van de gemeente Giessenlanden. Daarnaast was sprake van veel extra taken ten gevolge van de aantrekkende conjunctuur. Taken die vooral incidenteel werden gefinancierd door de opdrachtgevers. De toenemende capaciteitsbehoefte vanwege het extra werk, in combinatie met een terughoudend vacaturebeleid vanwege de uittredingen, hebben veel druk gelegd op de organisatie. Dit heeft ook geleid tot een fors hogere inhuur (+8%). Desondanks heeft OZHZ zijn wettelijke taken effectief uitgevoerd. Nagenoeg alle inhoudelijke KPI's zijn gerealiseerd. Wel is sprake van een iets lagere productiviteit (-/1,5%), een iets hogere overhead (+1%) en een hoger ziekteverzuim (+0,7%). In de begroting was hierin voorzien in financieel opzicht.

Nu de uittreding achter de rug is en in 2019 een groter deel van het budget structureel is gemaakt kan de organisatie door nieuwe medewerkers aan te trekken investeren in het duurzaam en effectief uitvoeren van de taken. OZHZ is daarom van mening dat de huidige doelstellingen haalbaar zijn.

(8) Bedrijfsvoering OZHZ

Strekking zienswijzen

De provincie Zuid-Holland stelt dat met deze begroting kan worden ingestemd. De provincie vraagt daarbij aandacht voor een aantal actuele thema's binnen de bedrijfsvoering die bij alle omgevingsdiensten spelen, zoals:

- *ICT-ontwikkelingen en datakwaliteit;*
- *strategische personeelsplanning inclusief werving en opleiding.*

De provincie is van mening dat de omgevingsdiensten op deze onderwerpen meer kunnen en moeten samenwerken. Mogelijk levert dit tevens (financiële) voordelen op door een grotere effectiviteit en efficiëntie, omdat kennis en ervaringen worden gedeeld, krachten worden gebundeld en er meer uniforme producten en processen kunnen ontstaan als gevolg van deze samenwerking.

Reactie OZHZ

OZHZ werkt nauw samen met de omgevingsdiensten in Zuid Holland. Zo is er op reguliere basis overleg op het niveau van de directeuren, hoofden bedrijfsvoering en de controllers. Ook het huidige kentallenmodel, de PDC omgevingsdiensten Zuid-Holland en de implementatie van de vennootschapsbelasting zijn tot stand gekomen in

nauw onderling overleg. Jaarlijks vindt een benchmark plaats tussen de omgevingsdiensten Zuid-Holland inzake de omvang en opbouw van de kosten. OZHZ detacheert daarnaast met enige regelmatig medewerkers bij andere omgevingsdiensten of huurt deze van hen in.

Uiteraard staat OZHZ open voor alle verdere vormen van samenwerking. OZHZ zal hierop actief aansturen bij genoemde overlegvormen.

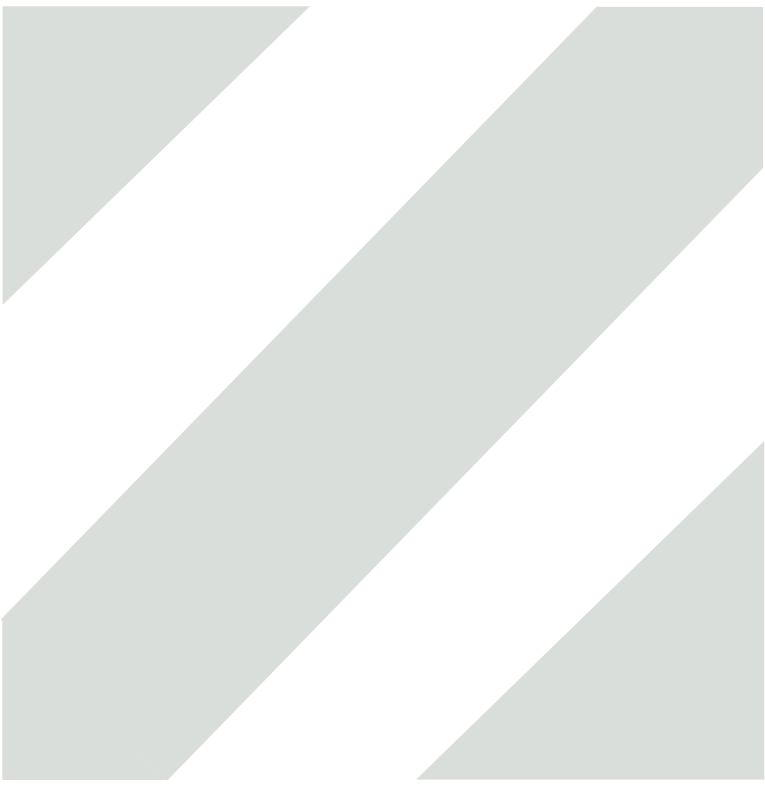
Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Jaarstukken 2018

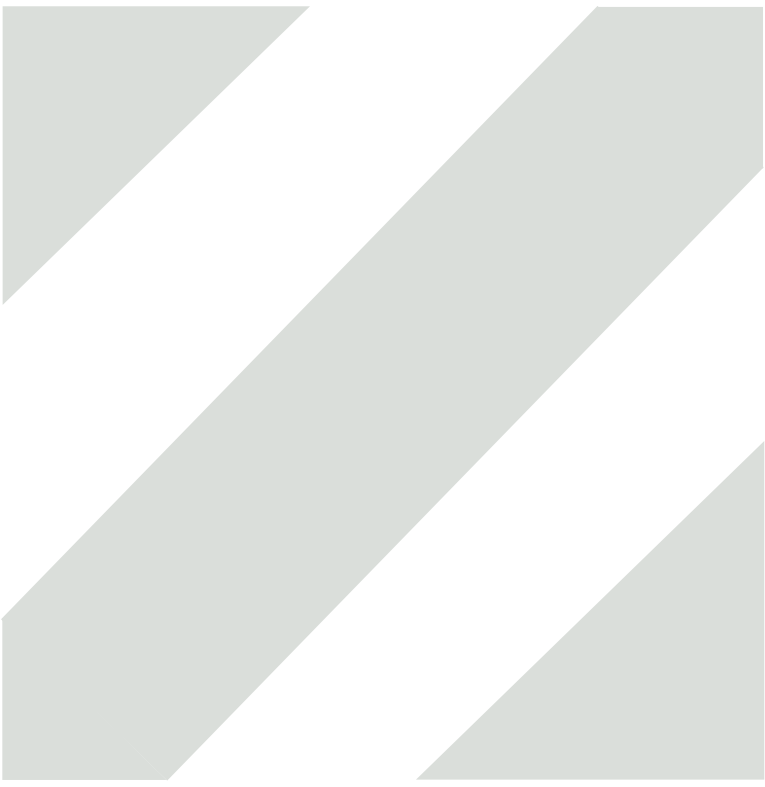
Vastgesteld door het algemeen bestuur op 4 juli 2019

Inhoud

Inleiding	4
I. Jaarverslag	5
1.1 2018 in beeld	7
1.2 Bestuurlijke ontwikkelingen	9
1.3 Kritische Prestatie indicatoren	12
1.4 Wat heeft het gekost?	20
2. Paragrafen.....	28
2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	29
2.2 Onderhoud kapitaalgoederen	31
2.3 Financiering	32
2.4 Bedrijfsvoering	36
II. Jaarrekening 2018.....	40
1. Balans per 31/12/2018.....	41
1.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	43
1.2 Toelichting op de balans per 31 december 2018	45
1.3 Niet uit de balans blijvende rechten en financiële verplichtingen	56
2. Programmarekening 2018.....	58
3. Wet normering topinkomens (WNT)	60
4. Rechtmatigheid	62
4.1 Kaders	62
4.2 Beheersmaatregelen rechtmatigheid	62
4.3 Begrotingsrechtmatigheid	64
4.4 Interim controle accountant	65
Vaststellingsbesluit.....	68

Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2018 van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.

Hiermee doen wij verslag over de uitvoering van de begroting 2018. Het jaarverslag is de verantwoording over de behaalde resultaten, zowel beheersmatig als financieel. Inhoudelijk wordt separaat gerapporteerd naar elk van de opdrachtgevers als verantwoording van de uitvoering van de jaarprogramma's over 2018.

In de begroting 2018 hebben wij speerpunten en prestatie-indicatoren geformuleerd. In het jaarverslag sluiten wij hierop aan en gaan we in op de resultaten.

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag (deel I) en de jaarrekening (deel II). Het jaarverslag bevat de programmaverantwoording (wat willen we, wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?) en de verplichte paragrafen. De jaarrekening bevat de balans, programmarekening en specifieke verantwoordingen.

I. Jaarverslag

1. Programmaverantwoording

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2018 van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ). Een jaar waarin veel is gebeurd. Er is veel werk verzet, en dat heeft ertoe geleid dat we 2018 op een goede manier kunnen afsluiten met een positief bedrijfsresultaat. In deze jaarstukken doen we daarover verslag.

In 2018 is OZHZ geconfronteerd met drie gemeentelijke herindelingen waarbij de nieuwe gemeenten Molenlanden, Hoeksche Waard en Vijfheerenlanden werden gevormd, waarbij laatstgenoemde in de provincie Utrecht komt te liggen. Hierdoor ontstond het unicum dat Leerdam en Zederik per 1 januari 2019 uit de gemeenschappelijke regeling getreden zijn. In aanloop naar de fusiedatum is een intensief traject doorlopen om de kwaliteit van de dienstverlening naar burgers en bedrijven op peil te houden. Dossiers zijn in goede orde overgedragen en er is geïnvesteerd in kennisoverdracht over lopende trajecten. Een aantal medewerkers heeft inmiddels de overstap gemaakt naar Vijfheerenlanden en de Omgevingsdienst Regio Utrecht. Ik wil hen bedanken voor hun inzet bij OZHZ en heel veel succes wensen bij hun nieuwe werkgever. De consequenties voor de overige deelnemers in de gemeenschappelijke regeling hebben we weten op te vangen door met Vijfheerenlanden afspraken te maken over de uittreedsum. Ook de herindeling van Giessenlanden en Molenwaard had consequenties voor OZHZ. De nieuwe gemeente Molenlanden heeft besloten om zelfstandig de bouwtaken uit te voeren, net als Molenwaard dit deed. De taken die OZHZ uitvoerde voor Giessenlanden worden in goed overleg voor een aanzienlijk deel gecompenseerd doordat OZHZ extra taken op het gebied van duurzaamheid en integraal toezicht bij bedrijven voor Molenlanden gaat uitvoeren.

In 2018 heeft OZHZ zijn wettelijke taken effectief uitgevoerd. Er zijn weer tal van vergunningen verleend, klachten behandeld en inspecties uitgevoerd. Waar nodig is handhavend opgetreden. Daarnaast brachten adviseurs hun expertise in bij actuele vraagstukken op het gebied van o.a. energiebesparing en verwijdering van asbest en vroeg het dossier over PFOA om intensieve inzet. In zeer korte tijd is door OZHZ samen met betrokken partijen een handreiking gemaakt met als doel de verdere verspreiding van deze stof via grondverzet te voorkomen.

Bij de uitvoering van de inhoudelijke taken wordt OZHZ geconfronteerd met krapte op de arbeidsmarkt. Goed personeel en externe specialisten zijn steeds moeilijker te vinden. Het vergt veel creativiteit van de organisatie om de jaarprogramma's van de opdrachtgevers op goede wijze uit te voeren. OZHZ heeft hierover inmiddels naar alle gemeenten en de provincie individueel verslag gedaan. Nu in 2019 een groter deel van het budget structureel is gemaakt kan de organisatie door nieuwe medewerkers aan trekken investeren in het duurzaam en effectief uitvoeren van de taken. Op die manier kan verder worden geïnvesteerd in het nabijheidsprincipe: OZHZ die weet wat er leeft en speelt bij zijn opdrachtgevers, en daardoor een goede bijdrage kan leveren aan hun ambities.

Met het vaststellen van het Regieplan Programmasturing 2019-2021 houdt OZHZ 'de blik vooruit' gericht. Met de programma's Omgevingswet, Informatie gestuurd Werken en Opgavegericht werken speelt de dienst in op uitdagingen in de toekomst. Dit plan stelt OZHZ in staat om in samenwerking met de partners in de regio programmatisch toe te werken naar een toekomstbestendige organisatie en verdere professionalisering van de informatiehuishouding.

Ik wil mijn dank en waardering uitspreken voor de inzet van alle medewerkers. De kennis en kunde die aanwezig is bij OZHZ is onmisbaar.

Mr R.A. Janssen, Voorzitter OZHZ

1.1 2018 in beeld

Veiligheid

OZHZ draagt bij aan een veilige regio. Door het verlenen van vergunningen zorgen wij ervoor dat bedrijfsactiviteiten zo min mogelijk gevolgen hebben voor de veiligheid van bewoners in de omgeving. Dit doen wij door in een vergunning vast te leggen hoeveel en welke stoffen een bedrijf mag verwerken, uitstoten of afvoeren. Samen met bijvoorbeeld de veiligheidsregio worden risicoanalyses gemaakt om onveilige situaties zoveel als mogelijk te voorkomen. Vervolgens controleren onze inspecteurs of de bedrijven zich aan de vergunningsvoorschriften houden.

Duurzaamheid

OZHZ draagt bij aan een duurzame regio. Dit doen wij door advies te geven over een bewuster (her)gebruik van energie en grondstoffen om schade aan het milieu te voorkomen. De omgevingsdienst adviseert over energiebesparing aan bedrijfstakken zoals bijvoorbeeld zorginstellingen, scholen en bedrijven in de agrarische sector. OZHZ denkt met gemeenten mee over een duurzame inrichting van de ondergrond en omgeving. We streven hierbij naar een goede balans tussen omgevingskwaliteit en ruimte voor economische ontwikkelingen.

Gezondheid

OZHZ draagt bij aan een gezonde omgeving. Door het verlenen van vergunningen zorgen wij ervoor dat bedrijfsactiviteiten zo min mogelijk schadelijke effecten hebben op de gezondheid van omwonenden of het milieu. Dit gebeurt door in een vergunning vast te leggen hoeveel en welke stoffen een bedrijf mag verwerken, uitstoten of afvoeren. Vervolgens controleren onze inspecteurs of de bedrijven zich aan de vergunningsvoorschriften houden. Bij het reinigen van vervuilde bodem adviseren onze deskundigen over hoe dat zo goed mogelijk en zonder risico's voor de gezondheid kan. Daarnaast toetsen wij ook de saneringsplannen van gemeenten en bedrijven.

Leefbaarheid

OZHZ draagt bij aan een leefbare regio door in de woonomgeving overlast die bewoners een gevoel van onbehagen geeft, te signaleren en aan te pakken. OZHZ houdt toezicht op bedrijven en behandelt klachten van inwoners over milieuoverlast. Ook ondersteunen wij alle gemeenten met toezicht en handhaving bij bijvoorbeeld evenementen. De bescherming van natuurgebieden (de groene handhaving) is een speciale taak die OZHZ uitvoert voor de hele provincie. Ook op het gebied van geluid heeft OZHZ een rol. Geluidoverlast is een breed begrip. Wat voor de ene inwoner gezellige muziek is, kan voor een andere persoon irritante herrie zijn.

8.176
controles dragen bij aan minder overlast en betere naleving van de wet

'Als integraal inspecteur controleer ik op meerdere aspecten. Brandveiligheid, bouw, milieu. Het totaalbeeld. Ook heeft de ondernemer zo één aanspreekpunt.'

Inspecteur OZHZ

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
OZHZ
2018

'Onderzoek naar PFOA in de bodem'
Algemeen Dagblad | juni 2018

'Via vergunningen maken we met bedrijven afspraken over zaken als veiligheid, milieu en gezondheid. Belangrijk voor de bewoners in de omgeving.'

Vergunningverlener OZHZ

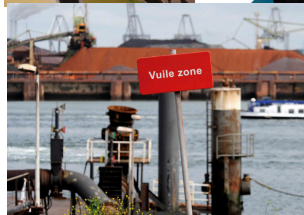

'Vandaag met de #boa van #ozhz toezicht vanuit de lucht middels een drone #natuurbescherming'

Boswachter Natuurorganisatie

Sinds 2018 controleert OZHZ in de hele regio bedrijfsmatige asbestverwijdering.

'Wij brengen in kaart waar de kansen liggen op het gebied van circulaire economie bij bedrijventerreinen.'

Duurzaamheidsexpert OZHZ

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
OZHZ
2018

'In ruimtelijke plannen zijn er kansen en belemmeringen. Bijvoorbeeld bij bodem, geluid, luchtkwaliteit, veiligheid of duurzaamheid. OZHZ brengt deze in beeld.'

Adviseur OZHZ

Aantal vergunningen Wabo en APV bijzondere wetten
1.790

Energie(k)-ontbijt ondernemers smaakt naar meer
Het Kompas | juli 2018

Medewerkers
206
aantal fte **179**

'Samen zoeken we naar oplossingen. Bijvoorbeeld bij evenementen, werkzaamheden of bij overlast. Je kijkt naar wat wel mogelijk is, op een goede manier.'

Vergunningverlener, OZHZ

1.2 Bestuurlijke ontwikkelingen

Herindelingstrajecten in de regio

Met ingang van 1 januari 2019 is de regio Zuid-Holland Zuid aanzienlijk veranderd. De 5 gemeenten in de Hoeksche Waard zijn gefuseerd tot de nieuwe gemeente Hoeksche Waard. Giessenlanden en Molenwaard zijn opgegaan in de gemeente Molenlanden. Leerdam en Zederik zijn samen met Vianen gefuseerd tot de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden, en vanwege de provinciegrenswijziging uit de gemeenschappelijke regeling getreden. In 2019 wordt de gemeenschappelijke regeling dienovereenkomstig aangepast. Voortaan zal sprake zijn van een gemeenschappelijke regeling met 11 deelnemers: de colleges van de 10 gemeenten en het college van GS van Zuid-Holland.

Vijfheerenlanden

Op 10 juli 2018 stemde de Eerste Kamer in met het wetsvoorstel "Samenvoeging van de gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik en wijziging van de grens tussen de provincies Utrecht en Zuid-Holland". Daarmee werd de vorming van de gemeente Vijfheerenlanden en de ligging in de provincie Utrecht per 1 januari 2019 een feit; en daarmee ook het uittreden uit de gemeenschappelijke regeling OZHZ. Conform de gemeenschappelijke regeling is bij uittreding een frictievergoeding verschuldigd van minimaal 3 maal de betreffende jaaromzet. Dit om zorg te dragen dat de achterblijvende eigenaren de gelegenheid krijgen om de organisatie in te richten op de nieuw ontstane situatie. Het AB heeft daarbij de mogelijkheid om in geval van bijzondere omstandigheden af te wijken van de frictiebepaling. In 2018 zijn diverse rapporten opgesteld en gesprekken gevoerd om tot een reële uittreedsom te komen. Dit in aansluiting op het schrijven van 26 juni 2018 van de Begeleidingscommissie onder voorzitterschap van het ministerie van BZK en conform het besluit van het AB van 5 juli 2018.

Na eerdere besluitvorming in het AB van 22 november 2018 heeft het AB op 20 december 2018 de uiteindelijke uittreedsom vastgesteld voor Leerdam en Zederik. Deze was binnen een bepaalde bandbreedte afhankelijk van het aantal medewerkers dat de overstap zou maken naar Vijfheerenlanden of naar de Omgevingsdienst Regio Utrecht. Uiteindelijk hebben 8 medewerkers de overstap gemaakt en is de uittreedsom bepaald op € 1, 74 mln., exclusief BTW.

Molenlanden

Bij de fusie van de gemeenten Giessenlanden en Molenwaard tot de nieuwe gemeente Molenlanden is besloten dat de nieuwe gemeente weer zelf de bouwtaken zou gaan uitvoeren. OZHZ voerde deze taken uit voor Giessenlanden. Voor het onttrekken van de bouwtaken is samen met de gemeente Giessenlanden en de gemeente Molenwaard gekeken of het frictiebedrag kon worden verlaagd door het onderbrengen van nieuwe, structurele taken van de gemeente Molenlanden bij OZHZ en door overdracht van personeel van OZHZ naar gemeente Molenlanden. De nieuwe structurele taken betreffen met name het uitvoeren van integraal toezicht bij bedrijven (de combinatie milieu, bouw en brandveiligheid), waarin de gemeente en OZHZ veel meerwaarde zien. In totaal is voor € 401.000 aan nieuwe, structurele taken belegd bij OZHZ. Eén medewerker van OZHZ is overgestapt. Deze afspraken hebben geresulteerd in een verlaging van de oorspronkelijke frictiekosten van € 2,3 mln. naar € 581.000. De gemeenteraden van beide gemeenten hebben hiermee ingestemd.

Ontwikkelingen Omgevingswet

De Omgevingswet kent een lange voorbereidingstijd maar de datum van inwerkingtreding komt nu snel dichterbij. De nieuwe wet heeft veel impact op de sturingsmogelijkheden van onze opdrachtgevers in het fysieke domein. Om hen daarbij goed van dienst te kunnen zijn zetten wij in op een gedegen voorbereiding; de wet raakt immers het gehele takenpakket van onze dienst.

Hiervoor werken we in het regiobrede project Omgevingswet ZHZ intensief samen met de provincie, gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat, de Veiligheidsregio en de Dienst Gezondheid en Jeugd. Onze dienst vervult in dit project een faciliterende en inhoudelijke rol: OZHZ verzorgt het secretariaat van de stuurgroep en het voorzitterschap van de projectgroep en leverde onder andere een belangrijke bijdrage bij het organiseren van de bestuurlijke bijeenkomst in 2018 voor alle ketenpartners.

Nu de invoeringsdatum van de Omgevingswet in zicht is, wordt er steeds meer duidelijk over de concrete invulling van deze wet. Dat leidt ook tot inzicht wat organisaties concreet moeten doen om zich voor te bereiden op de invoering van de Omgevingswet. Het regiobrede project is daarmee vanaf 2019 in een andere fase terecht gekomen; de focus ligt nu op het werken aan concrete producten en activiteiten om op 1-1-2021 gesteld te staan. Het gaat hierbij om organisatie overstijgende (samenwerkings)vraagstukken en onderwerpen waar een gezamenlijke aanpak meerwaarde oplevert. Er wordt samengewerkt rondom vijf thema's in vier verschillende werkgroepen. OZHZ neemt deel aan alle werkgroepen en is trekker van de werkgroep Werkprocessen. De andere thema's zijn het digitale stelsel omgevingswet (DSO), optimaliseren van de samenwerking bij de advisering door de drie uitvoeringsdiensten, taken/bevoegdheden en harmonisering beleid. Naast samenwerking in de regio stemmen we ook af met de andere Omgevingsdiensten in en met de provincie. Dat doen we door deel te nemen in de leerkring toezicht en handhaving de leerkring vergunningverlening en het projectleidersoverleg Omgevingswet en door te participeren in het samenwerkingsproject datakwaliteit. In dit project wordt gewerkt aan een visie op de optimalisering van de informatievoorziening op de lange termijn en wat we op korte termijn al samen kunnen oppakken. Dit is van belang bij de uitrol van het DSO.

Intern zijn alle collega's meegenomen in de inhoud van de Omgevingswet: door het houden van thema-ontmoetingen, presentaties in de units, het aanbieden van een basisopleiding voor eenieder en het spelen van de serious game die we in het kader van het regiobrede samenwerkingsproject hebben ontwikkeld.

Er wordt ook druk geoefend met het werken met het gedachtegoed van de Omgevingswet: het accent ligt daarbij op integraliteit, samenwerken en oplossingsgerichtheid. Voor dit oefenen wordt zoveel als mogelijk aangesloten bij concrete vraagstukken en regulier werk. Zo is OZHZ betrokken geweest bij ontwikkeltrajecten van gemeenten voor het opstellen van een omgevingsvisie of omgevingsplan. Voorbeelden zijn het in afstemming met DG&J en VRZHZ maken van een omgevingsscan voor de omgevingsvisie in Papendrecht of het meedenken bij de omgevingsvisie Hoeksche Waard. De verworven kennis is beschikbaar voor het doorontwikkelen van vergelijkbare adviesproducten.

Om in beeld te krijgen aan welke adviesproducten onze opdrachtgevers behoefte hebben en wat daarbij de optimale werkwijze is, zijn in 2018 de zogenaamde "klantreizen" gestart. Per opdrachtgever zijn hiervoor een of meerdere gesprekken gevoerd. Deze zijn in februari 2019 afgerond. De terugkoppeling van onze bevindingen vindt nog plaats.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

OZHZ volgt het traject van de Wkb intensief en informeert regelmatig het bestuur en de ambtelijke contactpersonen van gemeenten en provincie. In 2018 hebben vooral de landelijke ontwikkelingen aandacht gevraagd.

In december 2018 is een plenair debat in de Tweede Kamer gehouden over het Bouwtoezicht in Nederland. Het debat werd gehouden op verzoek van de Eerste Kamer. In het debat is gesproken over het bestuursakkoord waaraan de minister werkte, samen met de VNG. De minister gaf een korte toelichting op het bestuursakkoord:

- In het voorziene stelsel verandert de rol van het bevoegd gezag als vergunningverlener. De rol van het bevoegd gezag als toezichthouder op de naleving van het Bouwbesluit 2012 wijzigt niet. Het lijkt erop dat dit afwijkt van het oorspronkelijke uitgangspunt dat de marktpartijen volledig verantwoordelijk zijn voor het toezicht tijdens de bouw. Bij de vergunningverlening blijft een beoordeling van de aanvraag aan de bouwtechnische voorschriften door het bevoegd gezag achterwege.
- Het bevoegd gezag kan zijn handhavende bevoegdheid inzetten op een wijze waarop dat in het specifieke geval naar zijn oordeel geëigend is. Hierbij moet de gemeente kunnen acteren op basis van signalen van bijvoorbeeld de kwaliteitsborger of derden, maar ook zelf kunnen waarnemen, beoordelen en interveniëren
- Het wetsvoorstel bevat verplichtingen om bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het bouwen een risicobeoordeling te voegen en bij de gereed melding een dossier met informatie over een aantal onderdelen van het bouwwerk te overleggen (dossier 'bevoegd gezag'). De risicobeoordeling kan door het bevoegd gezag worden gebruikt om zijn handhavende taak van waarnemen, beoordelen en interveniëren vooraf inhoud en richting te geven. De risicobeoordeling biedt het bevoegd gezag de mogelijkheid om invulling te geven aan zijn preventieve rol om als bevoegd gezag de repressieve rol uit te kunnen oefenen.
- In het dossier 'bevoegd gezag' worden gegevens en bescheiden opgenomen over het gereede bouwwerk die minimaal nodig zijn om adequaat invulling te kunnen geven aan de taken en verantwoordelijkheden van de gemeente in het nieuwe stelsel na gereed melding van het bouwwerk en de door de kwaliteitsborger afgegeven goedkeurende verklaring. Die informatie is nodig voor het toezicht op het alsdan gereede bouwwerk.
- Het handhavingsbeleid moet volgens de Wet VTH zijn gebaseerd op een analyse van de problemen die zich kunnen voordoen met betrekking tot de naleving opdat het bevoegd gezag beleidsmatig de aard en de frequentie van zijn toezicht op de naleving van de betreffende voorschriften kan bepalen. Daarbij is de intensiteit van het bouw- en woningtoezicht gebaseerd op een risicobenadering.

Belangrijk is dus dat publiek toezicht een essentieel onderdeel van het stelsel blijft en dat de gemeenten de voor hun rol benodigde informatie zo nodig aangeleverd krijgen door de kwaliteitsborger en overige partijen.

Een concept van het akkoord is op 6 december 2018 voorgelegd aan de commissie Ruimte, Wonen & Mobiliteit van de VNG. De commissie heeft ingestemd met het conceptakkoord, dat ook in de VNG bestuursbijeenkomst van 17 januari 2019 is bekrachtigd. Het bestuursakkoord ziet enkel op gevolgklasse 1 (woningen, kleine industriegebouwen en fietsbruggen). Na bekrachtiging van het bestuursakkoord ligt de weg open om het wetsvoorstel bij de Eerste Kamer te agenderen. Met een mogelijke inwerkingtreding op 1 januari 2021, tegelijkertijd met de Omgevingswet. OZHZ zal zich voorbereiden op de inwerkingtreding en de opdrachtgevers daarin meenemen.

1.3 Kritische Prestatie indicatoren

1. Algemeen

OZHZ wordt voor 85% gefinancierd op basis van geleverde producten. Met de gemeenten zijn prestatieafspraken gemaakt. OZHZ moet deze afspraken binnen een bandbreedte van 90% - 110% realiseren. Essentieel voor het behalen van de omzetdoelstelling is de productiviteit van de medewerkers.

De omzet van OZHZ is per taakveld in verschillende mate variabel. Voor de wettelijke taken geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Voor de adviestaken geldt dat er tot dusver geen sprake is van enige verplichting voor gemeenten om opdrachten bij OZHZ neer te leggen. Wel onderschrijft het bestuur het "preferred suppliership" van OZHZ.

Speerpunt	Prestatie indicator	Realisatie 2018
Taakuitvoering vindt plaats binnen de door het AB gestelde kaders voor financiën en kwaliteit (bijdrageverordening)	Taakuitvoering van OZHZ voldoet aan de VTH-kwaliteitseisen.	OZHZ voldoet aan de VTH kwaliteitseisen ¹ . De analyse 2019 is in uitvoering.
	Producten en prestaties worden gerealiseerd binnen een bandbreedte van 90-110% van het jaarprogramma.	Realisatie PZH (95%) Er is sprake van onderbesteding, maar realisatie blijft binnen bandbreedte. Realisatie gemeenten (gewogen gemiddelde 106%) is hoger dan de planning. Belangrijkste redenen zijn de hoogconjunctuur (bouw en bodem) en additionele expertisetaken.
Opdrachtgevers worden actief geïnformeerd.	2 maal per jaar voortgang- en 1 maal per jaar jaarrapportages conform planning in jaarprogramma	Jaarrapportage 2018 en voortgangsrapportages 2018 conform planning opgesteld.
Periodiek overleg met de opdrachtgever	1 maal per maand vindt gesprek met de gedeputeerde plaats 2 maal per jaar met wethouders 1 maal per 4 maanden ambtelijk MARAP-overleg	Het periodiek overleg met de gedeputeerde en wethouders heeft in de verslagperiode consequent plaatsgevonden. Ook de ambtelijk MARAP overleggen zijn conform planning gevoerd.

Taakuitvoering binnen financieel kader

Het algemene beeld is dat de opdrachtgevers binnen de afgesproken bandbreedte (90%-110%) van het budget uitkomen. Per opdrachtgever is dit beeld echter divers.

De realisatie van de provinciale omzet (95%) is achtergebleven bij de planning maar blijft binnen de bandbreedte. De achterstand betreft met name de actualisatie van vergunningen en houdt verband met het moeilijk invullen van vacatures.

¹ De meest recente beoordeling heeft plaatsgevonden in 2017

De realisatie op de gemeentelijke wettelijke taken heeft de planning overschreden (106%). Het beeld varieert sterk per opdrachtgever. De realisatie van de gemeenten binnen de Hoeksche Waard, Alblisserdam en Dordrecht laat een sterke overschrijding zien. Laatstgenoemde gemeente heeft een relatief groot aandeel in het gewogen gemiddelde. OZHZ is met de opdrachtgevers in gesprek gegaan over structurele financiering van de jaarlijkse extra inzet op de wettelijke taken.

Speerpunt	Prestatie indicator	Realisatie 2018
Productiviteit	Het aantal productieve uren per FTE bedraagt 1.410 uur. De productiviteitsnorm bedraagt daarmee 64,4%	De productiviteit bedraagt 62,9%
Flexibele formatie Flexibele schil	Het aandeel uren inhuur ten opzichte van het totaal aantal uren is gemiddeld 15%	Het aandeel inhuur bedraagt 23%
Aandeel overhead	Het aandeel uren overhead ten opzichte van het totaal aantal uren is genormeerd op 27,3%	Het overheadpercentage is 28,3%
Ziekteverzuim	OZHZ hanteert een norm van 5% voor ziekteverzuim.	Het ziekteverzuim bedraagt 5,7%

Productiviteit en overhead

De productiviteit bedraagt het totale aantal productieve uren van de eigen medewerkers ten opzichte van het totaal aantal gewerkte uren. De productiviteit is 1,5% lager dan begroot. Oorzaken zijn de instroom van nieuwe medewerkers, de verdere ontwikkeling van de organisatie (doorontwikkeling) en een aantal langdurig zieken. De hogere overhead staat in relatie tot het hogere aantal productieve uren. De interne improductieve uren (exclusief ziekteverzuim) zijn hoger door meer opleiding (doorontwikkeling) en meer interne afstemming door nieuwe medewerkers en de omvangrijke inhuur.

Flexibele formatie en flexibele schil

Het aandeel inhuur bedraagt per ultimo 2018 22,3% en is gestegen ten opzichte van de tweede bestuursrapportage. Enerzijds is dit het gevolg van het forse aantal vacatures. Vanwege de externe ontwikkelingen (gemeentelijke herindeling en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB) is OZHZ terughoudend geweest met het invullen van vacatures. Anderzijds is sprake geweest van een hoge incidentele omzet bij met name de Provincie Zuid-Holland en de gemeente Dordrecht. Dit is opgevangen met flexibele inhuur.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim over 2018 bedraagt 5,7%. Het ziekteverzuim is gestegen ten opzichte van de jaarrekening 2017 (5,4%). In een aantal gevallen is sprake van medewerkers met een langdurig ziekteverzuim. Ook de langdurige landelijke griepgolf heeft z'n effect gehad op het ziekteverzuim. OZHZ voert gericht re-integratiebeleid om deze medewerkers weer aan het arbeidsproces te laten deelnemen.

2. Vergunningen en meldingen

Vergunningaanvragen moeten binnen wettelijke termijnen worden afgehandeld en meldingen moeten beoordeeld worden op juistheid en volledigheid. De door de burgers en bedrijven ingediende documenten worden getoetst en leiden bij volledigheid en juistheid tot een bevestigingsbrief of een beschikking.

Speerpunt	Prestatie indicator	Realisatie 2018
Tijdige en geïntegreerde vergunningen	<u>Regulier</u> : 99% van de reguliere vergunningen dient binnen de wettelijke termijn verleend te zijn.	99% van het aantal besluiten is binnen de termijn verleend.
	<u>Uitgebreid</u> : 95% van de uitgebreide vergunningen dient binnen de wettelijke termijn verleend te zijn. Bij wettelijke termijn moet gedacht worden aan de mogelijkheden die de wet biedt, dus inclusief mogelijke verlenging.	96% van het aantal besluiten is binnen de termijn verleend.
Risicobeheersing	99% van de besluiten wordt niet vernietigd dan wel krijgt positief advies bij de rechtbank/Raad van State dan wel de bezwaarschriftencommissie	100% van de zaken is in stand gebleven.
Dienstbaarheid	Klanttevredenheid: Het gemiddelde van het KTO is minimaal een 7.	Er zijn 8 vragenlijsten verzonden. De respons is 50%. 2 respondenten zijn tevreden en 2 zeer tevreden. De samenwerking is gewaardeerd met gemiddeld een 8 (het betreft milieuvergunningprocedures PZH).

Toelichting

De realisatie blijft binnen de norm.

3. Toezicht en handhaving

OZHZ houdt toezicht en handhaaft de relevante wettelijke bepalingen. Bij toezicht wordt informatie verzameld en een oordeel gevormd over het feit of een activiteit voldoet aan de in de vergunning en regels gestelde eisen. Onder handhaving wordt verstaan het opleggen van sancties (bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk) indien uit het toezicht blijkt dat niet aan de gestelde eisen wordt voldaan.

Ten aanzien van deze toezichthoudende en handhavingstaken is de KPI toezichtdichtheid (TD) gedefinieerd. De KPI toezichtdichtheid is gedefinieerd als het percentage uitgevoerde preventieve controles in een verslagperiode ten opzichte van het aantal geplande controles in het jaarprogramma.

Voor de provincie en gemeenten worden twee verschillende gedefinieerde KPI's voor naleving (NA) gehanteerd. Deze KPI's worden voor het onderdeel Milieu gehanteerd om een goede vergelijking tussen de resultaten voor de provincie en gemeenten mogelijk te maken.

Voor de provincie is de KPI vertaald in NA-actueel. Dit is het aantal beoordelingspunten dat in orde is ten opzichte van het aantal gecontroleerde beoordelingspunten aan het einde van een verslagperiode.

Voor gemeenten betreffende het Regionaal Uitvoeringsniveau (RUN) en integraal toezicht geldt de KPI NA-initieel. Deze is gedefinieerd als het aantal uitgevoerde initiële periodieke milieucontroles zonder overtredingen ten opzichte van het aantal uitgevoerde initiële periodieke milieucontroles aan het einde van een verslagperiode.

Speerpunt	Prestatie indicator	Resultaten 2018
Betrouwbaarheid Provincie	<u>Provincie Grijs:</u> TD ² = 100% NA-actueel >= 90%	TD grijs = 100% NA-actueel ³ grijs = 76% NA-initieel ⁴ = 55%
	<u>Provincie Groen:</u> TD = 100% NA-actueel >= 90%	TD groen = 100% NA-actueel groen = 95%
	<u>Provincie Bouw en sloop:</u> Geen norm afgesproken voor NA	NA-initieel bouwfase = 83% NA-initieel sloopfase = 95%
Betrouwbaarheid Gemeenten	<u>Gemeenten RUN⁵ milieu periodiek toezicht:</u> TD milieu = 100% NA-initieel >= 60%	TD = 100% NA-initieel = 41% NA-actueel = 72%
Betrouwbaarheid Gemeenten AL, DO, GI en LE	<u>Gemeenten RUN Wabo-breed integraal periodiek toezicht:</u> Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd voor de gemeenten Alblasterdam, Dordrecht, Giessenlanden en Leerdam. TD integraal = 100% NA-initieel >=60%	TD = 96% NA-initieel = 50% NA-actueel = 82%
	<u>Gemeenten Bouw en sloop (incl. asbest):</u> Voor de bouw- en sloopfase is geen KPI TD vast te stellen. Afhankelijk van het soort bouw- of sloopplan geeft het beleid aan of toezicht noodzakelijk is. NA-initieel >= 70%	Bouwfase NA-initieel = 91% Sloopfase NA-initieel = 93%
Risicobeheersing	80% van de zaken die bij de bezwarencommissie, rechtbank en afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State worden behandeld blijft in stand.	Realisatie = 82%

² Toezichtdichtheid (TD) is gedefinieerd als het percentage uitgevoerde initiële periodieke milieucontroles in een verslagperiode t.o.v. het aantal geplande initiële periodieke milieucontroles in het jaarprogramma.

³ Naleving (NA)-actueel is gedefinieerd als het aantal beoordelingspunten dat in orde is t.o.v. het aantal gecontroleerde beoordelingspunten aan het einde van een verslagperiode.

⁴ Naleving (NA)-initieel is gedefinieerd als het aantal uitgevoerde initiële periodieke milieucontroles zonder overtredingen t.o.v. het aantal uitgevoerde initiële periodieke milieucontroles aan het einde van een verslagperiode.

⁵ Regionaal Uitvoeringsniveau (RUN)

Provincie

TD grijs: De toezichtdichtheid bij het uitvoeren van periodieke controles milieu is conform de norm.

NA-actueel grijs: Door het afhandelen van controletrajecten in het laatste kwartaal van het jaar is de realisatie van NA-actueel verbeterd ten opzichte van voorgaande perioden. De realisatie is lager dan de gestelde norm. Reden is dat opgelegde hersteltermijnen waarbinnen tekortkomingen ongedaan moeten worden gemaakt (deels) in 2019 verstrijken. Daarnaast zijn er enkele langlopende handhavingstrajecten.

Gemeenten RUN milieu periodiek toezicht

TD: De toezichtdichtheid bij het uitvoeren van periodieke controles milieu is conform de norm.

NA-initieel: Het nalevingspercentage blijft achter bij de norm. Dit beeld was ook te zien bij de bestuursrapportages. Er is met name sprake van overtredingen van gedragsvoorschriften. OZHZ ziet dit als een indicatie dat veel bedrijven toezichtdruk nodig hebben om tot naleving te komen.

Gemeenten RUN Wabo-breed integraal periodiek toezicht

TD: De norm voor toezichtdichtheid bij periodiek integraal toezicht is met 96% nagenoeg gerealiseerd. De gemeente Dordrecht heeft in november ingegrepen in het controleprogramma vanwege budgettaire redenen. 20 van de 218 geplande periodieke controles zijn daardoor niet uitgevoerd. In de andere gemeenten zijn in totaal 6 integrale periodieke controles meer uitgevoerd dan was voorzien in de jaarprogramma's. Ook hier blijft de naleving achter bij de norm.

Gemeenten Bouw en sloop

NA-initieel: Het nalevingspercentage in 2018 is stabiel en boven de norm. Ten opzichte van voorgaande jaren is een verbetering te zien van de naleving. Dit heeft vooral te maken met de verplichte keuring van voorgeschreven installaties in het kader van brandveilig gebruik.

4. Expertise en advies

OZHZ levert expertise op het gebied van geluid, lucht, bodem en externe veiligheid aan zijn opdrachtgevers voor het ontwikkelen, inrichten en beheren van een duurzame leefomgeving. Om de kwaliteit te beoordelen van de producten, waarvoor geen wettelijke termijn bestaat en ook een toets bij de rechter niet van toepassing is, is een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) de meest geëigende aanpak. De unit Omgevingskwaliteit voert regulier klanttevredenheidsonderzoek uit met behulp van projectevaluaties voor de adviestaken.

Ook voor de beoordelingen en beschikkingen bodem wordt periodiek een KTO uitgevoerd omdat bij deze taak sprake is van een relatief kleine klantenkring. Als een offerte-taak of een project een omvang heeft van meer dan 40 uur, dan vindt er een projectevaluatie plaats.

Beoordelingen en beschikkingen bodem

Speerpunt	Prestatie indicator	Resultaat 2018
Tijdigheid	Minimaal 90% van de producten wordt afgerond binnen de termijn.	79%
Risicobeheersing	99% van de besluiten wordt niet vernietigd dan wel krijgt positief advies bij de Awb-commissie, rechtbank en Raad van State.	100%
	80% van de zaken die bij Awb-commissie, Rechtbank en Raad van State worden behandeld blijft in stand.	Niet van toepassing
Klanttevredenheid	Onderzoeksvragen: - kwaliteit product - samenwerking met OZHZ	Tevreden tot zeer tevreden 7,5

Tijdigheid

Het resultaat op de KPI 'Tijdigheid' ligt in de verslagperiode – voor zowel de kortlopende als de langlopende procedures – onder de norm. Dit is het gevolg van een groter werkaanbod in combinatie met langdurige ondercapaciteit. OZHZ heeft in het laatste kwartaal de capaciteit met behulp van tijdelijk personeel vergroot.

Met een aantal opdrachtgevers zijn afspraken gemaakt over uitbreiding van de structurele budgetten voor het taakveld. Deze afspraken zijn vastgelegd in de betreffende jaarprogramma's 2019. Prioriteit voor 2019 is het uitbreiden van de vaste bezetting in combinatie met het normaliseren van het aandeel tijdelijke capaciteit ten einde meer continuïteit op uitvoeringsniveau te bewerkstelligen. Deze ambitie is gezien de schaarste op de arbeidsmarkt tegelijkertijd ook een zorgpunt.

Risicobeheersing

In het verslagjaar is geen bezwaar of beroep ingesteld en heeft geen behandeling van een bezwaarschrift dan wel beroep bij de Awb-commissie, rechtbank of Raad van State plaatsgevonden.

Klanttevredenheid

In 2018 is – conform de KTO-systematiek die de vijf omgevingsdiensten in de provincie Zuid-Holland gebruiken – de klanttevredenheid gemonitord. De eigenaren van de locaties waarop de beschikking betrekking heeft worden bevroegd over de kwaliteit van het product en de mate van tevredenheid over de samenwerking met OZHZ. Alle respondenten zijn tevreden (60%) tot zeer tevreden (40%).

1.4 Wat heeft het gekost?

1.4.1 Resultaat 2018

De programmarekening 2018 sluit met een positief saldo van € 100.000. In vergelijking met de bijgestelde begroting bij de tweede bestuursrapportage (€ 50.000) is er sprake van een voordeel van € 50.000.

Onderstaand is de analyse op hoofdlijn weergegeven. Voor de meer inhoudelijke toelichting op de baten en lasten wordt verwezen naar de resultatenrekening (hoofdstuk 1.4.2).

Onderstaand is op hoofdlijn de analyse van het verschil weergegeven:

Analyse verschil	
1 Urenomzet	261
<i>Gerelateerde hogere kosten flexibele capaciteit</i>	<i>-228</i>
2 Personeelskosten	-105
3 Overige bedrijfskosten	141
4 Overig	-19
Totaal verschil	50

Bedragen * € 1.000

De urenomzet is hoger dan begroot (€ 261.000). Daar staan hogere kosten tegenover van de flexibele capaciteit (€ 228.000). De hogere personeelskosten (€ 105.000) hebben betrekking op sociale werkgeverslasten en opleidingen vanwege de instroom van nieuwe medewerkers. De overige bedrijfskosten vallen lager uit omdat een deel van de softwarekosten direct in rekening wordt gebracht bij opdrachtgevers. Ook is minder gebruik gemaakt van externe expertise.

1.4.2 Resultatenrekening 2018

Programmarekening 2018	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Vershil
Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid		Primair	Bijgesteld		
Baten					
Inw onerbijdrage	2.029	2.029	2.029	2.029	0
Wettelijke taken	19.652	17.848	20.149	20.432	283
Adviezen en projecten	3.642	2.607	2.516	2.807	292
Overige baten	134	3	40	60	20
Frictievergoeding	0	0	581	0	-581
Totaal baten	25.458	22.487	25.315	25.329	14
Lasten					
Personeelskosten	19.854	18.092	20.619	20.952	333
Kapitaallasten	203	220	215	219	4
Ondersteuning SCD	1.647	1.560	1.719	1.722	3
Huisvesting	524	524	529	522	-7
Overige bedrijfskosten	1.012	1.028	1.100	960	-141
Additionele productkosten	1.392	837	927	1.241	314
Onvoorzien	0	225	125	124	-1
Verplichting/voorziening personeel	398	0	-8	-71	-63
Totaal lasten	25.029	22.487	25.227	25.670	442
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	428	0	88	-340	-428
Onttrekkingen aan reserves	594	0	543	440	-103
Toevoegingen aan reserves	0	0	581	0	-581
Gerealiseerd resultaat	1.022	0	50	100	50
<i>Waarvan algemeen dekkingsmiddel</i>	<i>2.029</i>	<i>2.029</i>	<i>2.029</i>	<i>2.029</i>	<i>0</i>

Bedragen * € 1.000

1.4.3 Baten

De totale baten komen € 14.000 hoger uit dan begroot.

Inwonerbijdrage (nihil)

De inwonerbijdrage is een lumpsumbudget en kan worden beschouwd als een algemeen dekkingsmiddel. Vanuit de inwonerbijdrage worden kosten gedekt, samenhangend met het bestuur van OZHZ en activiteiten van inspecteurs, vergunningverleners en adviseurs, die indirect ten goede komen aan alle opdrachtgevers. Voorbeelden zijn: relatiebeheer, kwaliteitszorg, databeheer, informatievoorziening en algemene taken van de wachtdienst.

De realisatie van de inwonerbijdrage (€ 2,0 mln.) is conform de begroting.

Wettelijke taken milieu/bouw/gebruik (€ 283.000 hogere baten)

OZHZ maakt in de individuele jaarprogramma's per opdrachtgever afspraken over de uit te voeren activiteiten en budgetten. Verantwoording vindt plaats door middel van financiële maandrapportages en de bestuursrapportages.

Het budget wordt per kwartaal op voorschotbasis bij de opdrachtgevers in rekening gebracht. Jaarlijks vindt nacalculatie plaats aan de hand van de geleverde prestatie/producten.

De begroting is in 2018 positief bijgesteld met € 2,3 mln. De realisatie 2018 (€ 20,4 mln.) is hoger (€ 283.000) dan de bijgestelde begroting. Belangrijkste reden is extra werk voor het jaarprogramma Dordrecht, Alblasserdam, Binnenmaas en Giessenlanden. Het gaat om omgevingsvergunningen milieu, omgevingsvergunningen bouw en taken in het kader van APV. Veelal is er een relatie met de hoogconjunctuur. De hogere omzet heeft geleid tot hogere kosten van de flexibele capaciteit (zie personeelskosten) en hogere additionele productkosten.

Adviezen en projecten (€ 292.000 hogere baten)

Adviezen en projecten hebben een incidenteel karakter. Opdrachtgevers verstrekken op basis van een offerte of programma een opdracht voor een specifiek advies of onderzoek. Afrekening vindt plaats op basis van gerealiseerde uren of een vaste offerteprijs. De raming van de primaire begroting is doorgaans behoedzaam, vanwege het onzekere karakter van de omzet. De begroting is in 2018 negatief bijgesteld met € 0,1 mln. op grond van de tussentijdse realisatie. Belangrijke reden was de hoge inzet op de jaarprogramma's, in combinatie met de krapte op de inhuurmarkt.

De realisatie van € 2,8 mln. is hoger uitgekomen (€ 292.000) dan de bijgestelde begroting. De hogere omzet heeft geleid tot hogere kosten van de flexibele capaciteit (zie personeelskosten) en hogere additionele productkosten. De subsidie voor de Impuls Omgevingsveiligheid (IOV) in 2018 bedraagt € 220.000. De besteding is uitgekomen op € 219.177,20.

Overige baten (€ 20.000 hogere baten)

De raming van de overige baten is tussentijds verhoogd met € 40.000. De realisatie bedraagt € 60.000. De overige baten hebben betrekking op fiscale inhoudingen voor bedrijfsauto's, fietsregeling en bedrijfsfitness, doorbelaste kosten aan andere overheidsorganisaties en de verkoop van activa.

Frictievergoeding (-/- € 581.000)

De frictievergoeding houdt verband met het terugnemen van taken op het gebied van bouw- en woningtoezicht van de gemeente Molenlanden. Doordat Molenlanden ter compensatie extra taken laat uitvoeren door OZHZ (circa € 400.000) en door overname van personeel blijft de frictievergoeding beperkt tot € 581.000.

De vergoeding wordt direct toegevoegd aan een bestemmingsreserve. Vanuit de bestemmingsreserve worden de kosten gedekt van het omvormen van de organisatie, de projectkosten en de nadelige effecten op de exploitatie. In de tweede gewijzigde begroting 2018 is ervan uitgegaan dat de opbrengst ten gunste van het boekjaar 2018 zou komen. De opbrengst zou daarmee parallel lopen met het tijdstip van besluitvorming (november 2018). Geredeneerd vanuit het toerekeningsbeginsel komt de accountant tot het oordeel dat de opbrengst ten gunste van het boekjaar 2019 moet komen. Derhalve bedraagt de realisatie van zowel de baten als toevoeging aan de bestemmingsreserve nihil.

1.4.4 Lasten

De totale lasten komen € 442.000 hoger uit dan begroot.

Personeelskosten (€ 333.000 hogere lasten)

Onder personeelskosten vallen de kosten van eigen personeel en de kosten van inhuur. Voor het capaciteitsbeleid wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering (hoofdstuk 2.4).

De begroting is in 2018 tussentijds fors (€ 2,5 mln.) bijgesteld vanwege de inhuur van extra flexibele schil. Dit houdt verband met de hogere omzet, extra opdrachten vanuit de bestemming van het rekeningresultaat 2017 en een lagere verwachte productiviteit ten gevolge van langdurig zieken en de doorontwikkeling. Een deel van de extra inzet is gedekt uit de bestemmingsreserves met betrekking tot de digitalisering, duurzaamheid en energietransitie.

Begin 2018 heeft een omvangrijke wervingscampagne plaatsgevonden. Dit heeft geresulteerd in de instroom van nieuwe medewerkers en een beperkte vacatureruimte.

De totale personeelskosten 2018 bedragen € 21,0 mln. en komen daarmee hoger uit (€ 333.000) dan de bijgestelde begroting. De onderverdeling in eigen personeel en flexibele capaciteit is als volgt:

Personele lasten	begroting	realisatie	verschil
Personeelskosten OZHZ	15.382	15.487	105
Flexibele capaciteit	5.237	5.466	228
Totaal personele lasten	20.619	20.952	333

Bedragen * € 1.000

De kostenoverschrijding op het eigen personeel is marginaal (0,7%). De sociale lasten (€ 80.000) en opleidingskosten (€ 45.000) zijn hoger dan begroot. Daarnaast zijn er minder verlofuren verkocht door medewerkers (-/- € 55.000). De extra inhuur van flexibele capaciteit (€ 228.000) staat in relatie tot de extra urenomzet (circa € 261.000).

Kapitaallasten (€ 4.000 hogere lasten)

De kapitaalgoederen van OZHZ betreffen voornamelijk specifieke investeringen in de huisvesting en ICT. De omvang van de kapitaalgoederen is relatief beperkt, aangezien OZHZ de kapitaalgoederen grotendeels huurt of leaset. Voorbeelden zijn het huurcontract inzake Post 120, de uitbesteding van de ICT dienstverlening bij het SCD en leasecontracten voor het wagenpark. Voor de omvang en samenstelling van de kapitaalgoederen wordt verwezen naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen (hoofdstuk 2.2.).

Bij de vorming van OZHZ zijn de vaar- en voertuigen en specifieke apparatuur “om niet” overgenomen van de provincie. De onderhoud- en gebruikskosten van deze activa worden gedekt uit de provinciale bijdrage. De realisatie (€ 219.000) is nagenoeg conform de begroting (€ 215.000).

Ondersteuning SCD (€ 3.000 hogere lasten)

De ondersteuning door het SCD heeft betrekking dienstverlening met betrekking tot de ICT, Facilitair, Financiën en Inkoop en verzekering. Bij eerdere begrotingswijzigingen is de begroting positief bijgesteld met € 160.000.

De realisatie 2018 bedraagt € 1,722 mln. en is nagenoeg conform de begroting.

De onderverdeling per onderdeel is als volgt:

Ondersteuning SCD	realisatie
ICT	1.396
Personeel en Organisatie	327
Totaal ondersteuning SCD	1.722

Bedragen * € 1.000

Huisvesting (-/- € 7.000 lagere lasten)

Per 2016 heeft OZHZ een huurcontract afgesloten voor de locatie post 120 te Dordrecht. Met de gemeenten Alblasterdam, Leerdam en Giessenlanden zijn daarnaast tijdelijke afspraken gemaakt omtrent het afnemen van decentrale werkplekken. De realisatie 2018 (€ 522.000) is nagenoeg conform de begroting. Er is sprake van een geringe onderschrijding (-/- € 7.000).

Overige bedrijfskosten (-/- € 141.000 lagere lasten)

De overige bedrijfskosten hebben betrekking op software licenties, externe advies- en accountantskosten, Arbo, kantoorbenodigdheden, facilitaire kosten, verzekeringen, etc.

De raming is bij de tussentijdse begrotingswijzigingen aangepast met € 72.000. De bijstelling had voor een groot deel betrekking op toegenomen softwarekosten en verwachte advieskosten voor de aanbesteding van vaartuigen. Daarnaast was sprake van hogere kosten voor werving en selectie door de grote wervingscampagne aan het begin van 2018.

De realisatie 2018 (€ 960.000) blijft sterk achter bij de begroting (€ 1,1 mln.). Het verschil van -/- € 141.000 heeft voor het merendeel betrekking op softwarekosten die direct in rekening worden gebracht bij opdrachtgevers. (-/- € 105.000). Daarnaast is minder gebruik gemaakt van externe expertise. De kosten voor de aanbesteding van vaartuigen zijn direct ten laste gebracht van het provinciale budget.

Additionele productiekosten (€ 314.000 hogere lasten).

De additionele productiekosten worden direct in rekening gebracht bij de opdrachtgevers. Het kan daarbij gaan om externe (juridische) expertise, uitgevoerde werkzaamheden door aannemers, etc.

De raming is bij de tussentijdse begrotingswijzigingen bijgesteld (€ 90.000), op grond van de realisatie.

De realisatie 2018 (€ 1,2 mln.) is fors hoger (€ 314.000) dan de bijgestelde begroting. OZHZ heeft in de laatste vier maanden relatief veel werkzaamheden uitbesteed; onder meer op het gebied van bodem en de actualisatie

van vergunningen. Het effect op het financiële resultaat is nihil, omdat de lagere lasten leiden tot overeenkomstige lagere baten.

Onvoorzien (-/- € 1.000 lagere lasten)

Het budget onvoorzien is onderdeel van het weerstandsvermogen en bedoeld voor afboeking van niet factureerbare uren (onderhanden werk) en overige onvoorziene tegenvallers.

Bij eerdere begrotingswijzigingen is de raming neerwaarts (-/- € 100.000) bijgesteld.

De realisatie 2018 (€ 124.000) is nagenoeg conform de begroting. De post onvoorzien is als volgt aangewend.

Onvoorzien	
Inhuur extra overhead	173
Verlofstuw meer	67
Afboekingen projecten en overige resultaten	12
Afrekening variabele ICT kosten SCD	-128
Divers	0
Totaal onvoorzien	124

Bedragen * € 1.000

Overhead (€ 173.000 tegenvaller)

De forse hogere incidentele omzet leidt tot een toename van de overhead. Vanwege het incidentele karakter van de omzet kon deze alleen worden ingehuurd op een niet gunstige markt. Daarnaast is OZH terughoudend geweest met het aantrekken van overhead vacatures, vanwege de gemeentelijke herindelingen.

Verlofstuwmeer (€ 67.000 tegenvaller)

Het verlofstuwmeer is toegenomen. Ook hier is een relatie met de extra omzet en de krapte op de inhuurmarkt voor bepaalde taakvelden. Dit is deels opgevangen door minder verlof op te nemen.

Afboekingen (€ 12.000 tegenvaller)

Op grond van de analyse van doorlopende projecten is per saldo € 12.000 afgeboekt of een voorziening gevormd vanwege oninbaarheid.

Afrekening variabele ICT kosten 2017 en 2018 (€ 128.000 meevaller)

Het SCD heeft per abuis een deel van de variabele ICT kosten dubbel in rekening gebracht in 2017 en 2018. Dit is eind 2018 gecorrigeerd.

Divers (neutraal)

Het betreft een naheffing OZB, onvoorziene uitgaven aan de ICT server en een voordelige eindafrekening servicekosten huur 2017.

Verplichting/voorziening personeel (-/- € 63.000 lagere lasten)

De personeel gerelateerde verplichtingen en voorzieningen hebben betrekking op de afkoop van de leaseregeling en een specifiek personeel dossier.

De realisatie 2018 (-/- € 71.000) is lager dan de bijgestelde begroting (-/- € 8.000). De negatieve realisatie wordt veroorzaakt door een afwaardering van de verplichting van de afkoop van de leaseregeling (-/- € 54.000) en vrijval van de personele voorzieningen (-/- € 17.000).

1.4.5 Reserves

Toevoegingen

Reserves 2018	Begroting toevoeging	Realisatie toevoeging	Verschil
Friciekosten Molenlanden	581	0	-581
Totaal	581	0	-581

Bedragen * € 1.000

Bestemmingsreserve frictiekosten Molenlanden (-/- € 581.000)

De frictievergoeding Molenlanden wordt direct toegevoegd aan een bestemmingsreserve. Vanuit de bestemmingsreserve worden de kosten gedekt van het omvormen van de organisatie, de projectkosten en de nadelige effecten op de exploitatie. Voor de toelichting voor de verklaring van de realisatie van nihil wordt verwezen naar 1.4.3 (baten).

Onttrekkingen

De reserves zijn voor € 440.000 onttrokken. Dat is € 104.000 lager dan begroot.

Reserves 2018	Begroting onttrekking	Realisatie onttrekking	Verschil
Materieel budget PZH	50	25	-25
Ziekteverzuim	34	34	0
Omgevingswet	100	100	0
Doorontwikkeling	57	53	-4
Digitalisering	58	53	-5
Uitvoering taken BWT	95	95	0
Duurzaamheid en energietransitie	100	79	-21
Controle energiemaatregelen	50	0	-50
Totaal	544	440	-104

Bedragen * € 1.000

Bestemmingsreserve Materieel budget Provincie Zuid-Holland (-/- € 25.000)

De reserve is opgebouwd voor eventuele complexe dossiers in de komende jaren. In 2018 is er een complex dossier afgehandeld en zijn er diverse opleidingen gevolgd.

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling (-/- € 4.000)

De onttrekking van € 53.000 betreft opleidingen en cursussen in het kader van de doorontwikkeling en de kosten van de wervingscampagne. Deze zijn circa € 4.000 lager uitgevallen dan begroot.

Digitalisering in relatie tot doorontwikkeling (-/- € 4.500)

Voor dit project is in 2018 een projectleider aangetrokken waarbij de bijkomende personeelskosten (€ 48.000) worden onttrokken uit de reserve. Verder zijn in 2018 de afschrijvingskosten (€ 5.000) voor het project "Vliegende Start" ten laste gebracht van de reserve.

Duurzaamheid en energietransitie (-/- € 21.000)

Gemeenten en Provincie Zuid-Holland staan voor een grote uitdaging op het gebied van duurzaamheid en energietransitie. OZHZ heeft hiervoor een extra impuls nodig om de dienstverlening op het niveau te brengen dat past bij de gezamenlijke ambities en opgaven. Vanuit het resultaat 2017 is € 200.000 gereserveerd voor het project. In 2018 is een bedrag van € 79.000 gerealiseerd; ten opzichte van begroting is sprake van een onderbesteding van € 21.000.

Wegvallen subsidie controle energiemaatregelen (€ -/- € 50.000)

Begin 2018 is gebleken dat ondanks eerdere toezeggingen de subsidie van het Ministerie van Economische Zaken voor controles op energiemaatregelen bij bedrijven is weggevallen. De subsidie is noodzakelijk om de door gemeenten en provincie gewenste branche gerichte controles uit te voeren. In 2018 hebben er voor deze reserve geen onttrekkingen plaats gevonden. Uitvoering zal plaatsvinden in 2019.

2. Paragrafen

Het Besluit Begroting en Verantwoording stelt de volgende paragrafen verplicht in de programmabegroting en de jaarstukken.

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grond beleid.

De paragrafen “lokale heffingen”, “verbonden partijen” en “grondbeleid” zijn niet op OZHZ van toepassing, omdat OZHZ niet wordt gefinancierd door heffingen, niet participeert in verbonden partijen en geen gronden in bezit heeft. De overige paragrafen zijn hieronder toegelicht.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de meerjarenbegroting is en geeft inzicht in de financiële draagkracht van OZHZ indien zich onvoorziene gebeurtenissen voordoen.

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt aangegeven hoe kapitaalgoederen worden beheerd.

De financieringsparagraaf is een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de bedrijfsvoering.

2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de meerjarenbegroting is en geeft inzicht in de financiële draagkracht van OZHZ indien zich onvoorziene gebeurtenissen voordoen. Een exact sluitende meerjarenbegroting zonder toereikende buffer betekent dat elke onvoorziene financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen om alsnog een structureel sluitende begroting te houden. In dat geval staat het beleid van OZHZ ook direct onder druk. Daarom heeft OZHZ op elk moment voldoende weerstandscapaciteit nodig.

2.1.1 Begripsomschrijving

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de risico's, waarvoor geen specifieke maatregelen zijn getroffen enerzijds, en de capaciteit van middelen en mogelijkheden (weerstandscapaciteit) die de organisatie heeft om niet begrote kosten op te vangen anderzijds. Hoe groot die weerstandscapaciteit moet zijn, is afhankelijk van de risico's die OZHZ op dat moment loopt. Hiertoe worden strategische risico's onderscheiden van de reguliere.

Reguliere risico's doen zich regelmatig voor en zijn over het algemeen goed meet- en beheersbaar. Voorbeelden van beheersmaatregelen zijn het afsluiten van verzekeringen, het vormen van voorzieningen, het creëren van bestemmingsreserves en het inrichten van de administratieve organisatie en interne controle.

Kenmerkend aan strategische risico's is dat er sprake is van niet of nauwelijks beïnvloedbare (externe) risico's. Meestal is de kans dat het risico zich voordoet klein, terwijl de financiële gevolgen groot kunnen zijn. Beide zijn moeilijk in te schatten. Dergelijke risico's kunnen samenhangen met bezuinigingen bij opdrachtgevers, onvoorziene kostenstijgingen, productiviteitsverlies en veranderingen in de vraag.

De verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit geeft het weerstandsvermogen aan.

2.1.2 Beleid OZHZ inzake risico's en weerstandsvermogen

De weerstandscapaciteit van OZHZ bestaat uit de algemene reserve, het budget onvoorzien en de (structureel) aanwezige begrotingsruimte. Voorzieningen behoren niet tot de weerstandscapaciteit. Uitgangspunt is dat de structurele begroting van OZHZ sluitend is. Echter, als OZHZ geconfronteerd wordt met incidentele uitgaven die leiden tot een nadelig exploitatieresultaat, dan wordt dit nadelige resultaat ten laste gebracht van de deelnemers in de GR OZHZ. De wijze waarop dit gebeurt is vastgelegd in de financiële verordening OZHZ. Het weerstandsvermogen/de algemene reserve van OZHZ wordt gevoed uit de positieve exploitatieresultaten, totdat de vereiste weerstandscapaciteit is bereikt.

In paragraaf 2.1.3 vindt een verdere uitwerking plaats van het risicoprofiel.

De totale benodigde weerstandscapaciteit wordt vervolgens gerelateerd aan de aanwezige weerstandscapaciteit.

2.1.3 Risicoprofiel Omgevingsdienst

Categorie	Omschrijving risico	Effect	Impact	Kans	Beheersmaatregel	Financieel restrisico	Benodigde weerstandcapaciteit
1 Wettelijke taken	Bezuiniging	Schaalnadeel	Groot	Medium	Friciekostenregeling Regionaal Uitvoeringsniveau Nota VTH Flexibele schil Tarifiëring	368.302	184.151
2 Wet Kwaliteitsborging Bouw (WKB)	Privatisering	Schaalnadeel	Groot	Hoog	Friciekostenregeling Uitbreiding BWT taken	394.400	295.800
3 Overige omzet (offerte en subsidie)	Bezuiniging	Schaalnadeel	Klein	Hoog	Flexibele schil	320.166	240.124
4 Onderhanden werk	Afboeking projecten	Exploitatieverlies	Klein	Medium	Periodieke analyse OHW	50.000	25.000
5 Ziekteverzuim	Hoger dan norm (5%)	Exploitatieverlies	Medium	Hoog	Verzuimbeleid	350.400	175.200
6 Omgevingswet	Omzetzaling	Schaalnadeel	Groot	pm	Fricieregeling Separaat wetgevingstraject	pm	pm
Totaal							920.276

2.1.4 Weerstandscapaciteit versus benodigde weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van OZHZ bestaat uit de algemene reserve en de post onvoorzien. De omvang van het weerstandsvermogen per ultimo 2018 bedraagt € 986.000. Gegeven het risico profiel is een weerstandsvermogen van € 920.000 benodigd. Daarbij moet wel de opmerking worden geplaatst dat het effect van de Omgevingswet is opgenomen als pm.

2.2 Onderhoud kapitaalgoederen

De omvang van de kapitaalgoederen is relatief beperkt, aangezien OZHZ de kapitaalgoederen grotendeels huurt of leaset. Het gaat daarbij om:

- het huurcontract inzake de locatie Post 120;
- de uitbesteding van de ICT dienstverlening bij het SCD (en derhalve geen eigen investering in een netwerk, rekencentrum en generieke hardware);
- leasecontracten voor het wagenpark.

De kapitaalgoederen van OZHZ betreffen voornamelijk gedane investeringen in de ICT sfeer, specifiek voor OZHZ. Daarbij gaat het om digitalisering van de archieven, de implementatie van Squit XO, het tijdschrijfsysteem, het financiële systeem en de onderlinge koppeling tussen deze systemen.

Bij de vorming van OZHZ zijn de vaar- en voertuigen en specifieke apparatuur “om niet” overgenomen van de provincie. De onderhoud- en gebruikskosten van deze activa worden gedekt uit de provinciale bijdrage. Binnen de materiële budgetten die vanuit de provincie zijn opgenomen bij OZHZ zijn middelen vrijgemaakt om te zijner tijd de kapitaallasten te kunnen opvangen van de noodzakelijke vervangingen van de kapitaalgoederen.

Bij de start van OZHZ is met de provincie overeengekomen dat de provincie de eerstkomende vervanging van de Pandion voor zijn rekening neemt.

Onderstaand een overzicht van de materiële vaste activa per categorie.

Materiële vaste activa	31-12-2017	31-12-2018
Huisvesting	662	640
Kantoormeubilair/- benodigdheden	124	133
ICT	336	306
Apparatuur	0	13
Totaal	1.122	1.093

Bedragen * € 1.000

Huisvesting

De huurdersinvesteringen in gebouw Post 120 hebben betrekking op: werktuigbouwkundige, elektrotechnische installaties, de archiefinstallaties, het dakterras en douche- en kleedruimtes. OZHZ is verantwoordelijk voor het onderhoud van de huurdersinvesteringen.

Kantoormeubilair

Nagenoeg al het kantoormeubilair is bij de verhuizing eind 2015 vervangen door nieuw meubilair.

Software

De investering betreft de inrichting van de Geo-ICT infrastructuur en de Geo-organisatie.

Voor een nadere toelichting omtrent de opbouw en verloop van de materiële vaste activa wordt verwezen naar deel II jaarrekening; 1.2 toelichting op de balans.

2.3 Financiering

De financieringsparagraaf in de begroting is een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. In het Treasurystatuut Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (vastgesteld door het algemeen bestuur op 30 november 2016) zijn het begrippenkader en de doelstellingen van de treasuryfunctie geformuleerd en geconcretiseerd naar de verschillende deelgebieden van treasury, risicobeheer, financiën en kasbeheer. Ook zijn de organisatorische randvoorwaarden weergegeven. Tot slot zijn in het statuut de uitgangspunten vastgelegd voor de informatie die noodzakelijk is om het gehele proces beheersbaar en meetbaar te houden.

Algemene ontwikkelingen

De treasuryfunctie is gebaseerd op de Wet Fido. Een belangrijk element is het meer zicht krijgen op de ontwikkeling van de financieringspositie, zowel op de korte als lange termijn. Dit betreft met name het in beeld brengen van de behoefte aan financieringsmiddelen, gerelateerd aan de investeringsplanning en de inzet van vrijvallende dan wel beschikbaar komende financieringsmiddelen.

Per 16 december 2013 is het Schatkistbankieren ingegaan. Decentrale overheden zijn verplicht om dagelijks overtollige kasgelden over te boeken naar het Rijk.

Risicobeheer

Algemene uitgangspunten met betrekking tot het risicobeheer zijn:

- leningen en garanties uit hoofde van de "publieke taak" worden uitsluitend verstrekt aan door het Algemeen Bestuur goedgekeurde derde partijen;
- Uit hoofde van de treasuryfunctie kunnen middelen worden uitgezet indien deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico;
- Het gebruik van derivaten is niet toegestaan.

Renterisicobeheer

Algemene uitgangspunten met betrekking tot het renterisicobeheer zijn:

- geen overschrijding van de renterisico norm conform de Wet Fido;
- nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning;
- de rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie;
- streven naar spreiding in de rentetypische looptijden en uitzettingen.

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de wet FIDO een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de organisatie haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten voor bestemming, dus met uitzondering van de stortingen in de reserves. Voor 2018 bedraagt deze limiet 8,2% van € 25,2 miljoen (omvang begroting) = € 2,1 miljoen. De liquide middelen betreffen rekening-courant tegoeden; deposito's komen voort uit de financiering van het lopende bedrijf en de bestemmingsreserves.

De totale netto vlottende schuld bedraagt € 725.000 en blijft daarmee ruim binnen de toegestane kasgeldlimiet. De ruimte bedraagt € 1.343.000.

Kasgeldlimiet	31-12-2018	31-12-2017
Omvang begroting	25.227	22.814
1 Toegestane kasgeldlimiet		
Percentage	8,2%	8,2%
Bedrag	2.069	1.871
2 Vlottende schuld		
opgenomen gelden < 1 jaar	0	0
schuld in rekening courant	0	0
door derden gestorte gelden 1 < jaar	0	0
overige schulden	1.643	3.075
Totaal	1.643	3.075
3 Vlottende middelen		
contante gelden in kas	0	1
tegoeden in rekening courant	917	6.080
overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0
Totaal	918	6.081
4 Toets kasgeldlimiet		
Totaal netto vlottende schuld (2 -/- 3)	725	-3.006
Toegestane kasgeldlimiet	2.069	1.871
Ruimte	1.343	4.876

Bedragen * € 1.000

Renterisico norm

Het renterisico op de lange financiering wordt wettelijk begrensd door de renterisico norm. Als lange financiering wordt volgens de wet Fido aangemerkt: alle financieringsvormen met een rente typische looptijd groter dan 1 jaar. Het renterisico wordt gedefinieerd als het minimum van de netto nieuw aangetrokken schuld en de betaalde aflossingen, vermeerderd met het saldo van de contractuele renteherzieningen op de opgenomen en uitgezette geldleningen. Het renterisico op de lange termijn wordt beperkt tot de in de wet genoemde 20% van de restant hoofdsom van de rente typische langlopende leningen. Achterliggende reden voor het gebruik van de renterisico norm is de spreiding van het renterisico over de jaren.

Doordat OZHZ per 31 december 2018 geen leningen heeft uitstaan is het renterisico nihil. Ook zijn er in 2018 geen kortlopende leningen aangegaan.

Renterisico norm	31-12-2018	31-12-2017
Berekening renterisico		
1 Renteherzieningen	0	0
2 Aflossingen	0	0
3 Renterisico	0	0
Berekening rente risiconorm		
4 Begrotingstotaal	25.227	22.814
5 Percentage conform regeling	0	0
6 Renterisico norm	5.045	4.563
Toetsing renterisico aan norm		
3 Renterisico	0	0
6 Renterisico norm	5.045	4.563
7 Ruimte	5.045	4.563

Bedragen * € 1.000

Relatiebeheer

Het betalingsverkeer is geconcentreerd bij de NV Bank voor Nederlandse Gemeenten.

In 2013 heeft OZHZ een (verplichte) overeenkomst afgesloten met het ministerie van Financiën inzake het schatkistbankieren.

Leningenportefeuille

OZHZ heeft in 2018 geen leningen afgesloten. De stand van langlopende leningen is zowel per 1 januari 2018 als per 31 december 2018 € 0,00

Overige kentallen

Ook op grond van de netto schuldquote, solvabiliteit en structurele exploitatieruimte kan worden geconcludeerd dat de vermogenspositie van OZHZ op orde is.

OZHZ	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Netto schuldquote	-8%	-7%	0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-8%	-7%	0%
Solvabiliteitsratio	22%	31%	21%
Grondexploitatie	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	1%	1%	1%

Schatkistbankieren

Conform het Schatkistbankieren zijn decentrale overheden verplicht om dagelijks overtollige kasgelden over te boeken naar het Rijk. OZHZ mag gemiddeld 250.000 euro aan middelen aanhouden buiten de schatkist. (Het zogenaamde drempelbedrag)

Bij aanvang heeft OZHZ de afspraak gemaakt met BNG dat het banksaldo automatisch wordt afgeroomd vanaf 250.000 euro en overgeboekt naar de schatkistrekening bij het Rijk. Het afromen vindt dagelijks plaats om 15.30. In de praktijk gebeurt regelmatig dat OZHZ na dit tijdstip weer bedragen ontvangt waardoor het drempelbedrag wordt overschreden. Om te voorkomen dat OZHZ het drempelbedrag overschrijdt zijn de afspraken met de BNG inzake de afroming en overboeking aangescherpt.

In 2018 is OZHZ ruimschoots onder het drempelbedrag gebleven. Onderstaand is de berekening van het drempelbedrag nader toegelicht en is de realisatie weergegeven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	250			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	178	187	168	186
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	72	63	82	64
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	25.315			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	25.315			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
Verslagjaar					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	16.047	17.021	15.480	17.131
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	178	187	168	186

2.4 Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de bedrijfsvoering.

Implementatie Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Op 25 mei 2018 is de AVG in werking getreden. Met deze nieuwe Europese verordening zijn de rechten voor burgers verstevigd als het gaat om hoe organisaties omgaan met hun persoonsgegevens. Burgers moeten inzage kunnen hebben welke persoonsgegevens een organisatie van hen verwerkt, en waarom. Zonodig kan men een verzoek doen om persoonsgegevens aan te passen of te verwijderen. Belangrijk is ook dat organisaties moeten kunnen aantonen dat zij zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens (accountability). Dat doen zij onder andere door een register van verwerkingen aan te leggen en door een interne toezichthouder, de Functionaris Gegevensbescherming, aan te stellen. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft meer bevoegdheden gekregen om organisaties te kunnen controleren op de naleving van de AVG.

De implementatie van de AVG heeft in 2018 bij OZHZ geleid tot nieuwe producten alsmede tot aanpassingen in bestaande processen, procedures en systemen. Genoemd kunnen onder andere worden het Privacy- en informatiebeveiligingsbeleid van OZHZ (vastgesteld door het DB op 11 april 2018), het opstellen van de verplichte registers en het afsluiten van verwerkersovereenkomsten, aanpassingen in geautomatiseerde systemen met aandacht voor informatiebeveiliging en autorisaties, de aanvulling van de website met informatie hoe OZHZ omgaat met de bescherming van persoonsgegevens (de externe privacyverklaring, zie www.ozhz.nl/privacy), implementatie van de aangepaste procedure voor het melden van datalekken, enzovoort. Waar nodig heeft OZHZ zijn opdrachtgevers gevraagd van hun kant processen aan te passen om te voorkomen dat OZHZ persoonsgegevens binnenkrijgt die op grond van de AVG niet mogen worden verwerkt. In concreto ging dat om het aanpassen van formulieren voor het aanvragen van vergunningen waarin werd gevraagd een kopie van een ID-bewijs mee te sturen. De website van OZHZ biedt 'betrokkenen' inmiddels een laagdrempelige mogelijkheid om, naast een verzoek op papier, ook een 'inzageverzoek' te doen met behulp van DigiD. Er zijn standaardbrieven ontwikkeld voor de afhandeling van dergelijke inzageverzoeken. De compliance van de AVG is sterk afhankelijk van het handelen van de medewerkers. Zij zijn dan ook in interactieve sessies en via berichtgeving op het intranet SID bekend gemaakt met de noodzaak om zorgvuldig om te gaan met persoonsgegevens. Met name waar persoonsgegevens worden gedeeld met derden past oplettendheid. OZHZ speelt een actieve rol in het Drechtstedennetwerk waarbinnen het thema privacy wordt opgepakt, en heeft ook een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het SCD. Samen met de partners in de Drechtsteden is een Functionaris Gegevensbescherming aangewezen.

Contractrelatie SCD - OZHZ

Op 6 juli 2017 besloot het AB om de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met het SCD na 2021 in principe te verlengen op de juridische grondslag van het alleenrecht, onder de stringente voorwaarde van een marktconforme prijs-kwaliteitverhouding. Dit met de aantekening dat het AB kritisch staat tegenover het outsourcen door het SCD van de dienstverlening die OZHZ afneemt. Om een zorgvuldig proces te kunnen doorlopen, besloot het DB op 19 februari 2018 de in de huidige DVO opgenomen termijn om voor 1 september 2018 te komen tot een conceptovereenkomst, tot 1 april 2019 te verlengen en om in het najaar van 2018 de procedure voor het verlenen van alleenrecht te doorlopen. Door beide sporen parallel te laten oplopen zou in april 2019 een moment ontstaan waarop de daadwerkelijke besluitvorming over het continueren van de dienstverleningsrelatie vanaf 2021 kan plaatsvinden. De vereiste procedures zouden op dat moment dan immers zijn doorlopen.

In het najaar van 2018 werd duidelijk dat het SCD naar verwachting toch niet voor 1 april 2019 een prijsopgave zou kunnen doen. Dit vanwege het transitietraject binnen de Drechtsteden, waarvan een sourcing strategie onderdeel uitmaakt. Besluitvorming over het transitieplan door het Drechtstedenbestuur en verdere uitwerking in samenspraak met de Drechtstedengemeenten, GRD-organisaties en externe partijen moesten of moeten nog plaatsvinden. Onderdeel van het transitieplan is ook de uitbesteding van services, bijvoorbeeld housing en hosting. Het DB besloot daarom, in afstemming met het SCD, de huidige contractperiode met één jaar te verlengen, derhalve tot 1 april 2022. Dit biedt het SCD beter de gelegenheid een reële prijs te offreren op basis van de situatie zoals die in 2022 zal zijn geëffectueerd. De deadline om te komen tot een conceptcontract kan in dat geval worden gesteld op uiterlijk 1 april 2020. Aan de verlenging met één jaar is door het DB een aantal voorwaarden gesteld inzake de prijsstelling en het in goede orde doorlopen van de procedure van het alleenrecht. Eind 2018 hebben het DB en AB de besluiten inzake het voornemen het alleenrecht te verlenen aan het SCD vastgesteld, waarna deze conform de Awb en de Aanbestedingswet 2012 zijn gepubliceerd. Begin 2019 staat de definitieve verlening van het alleenrecht geagendeerd in het DB en zal het SCD een prijsopgave doen voor de eenjarige verlenging tot 1 april 2022.

Doorontwikkeling van de interne organisatie

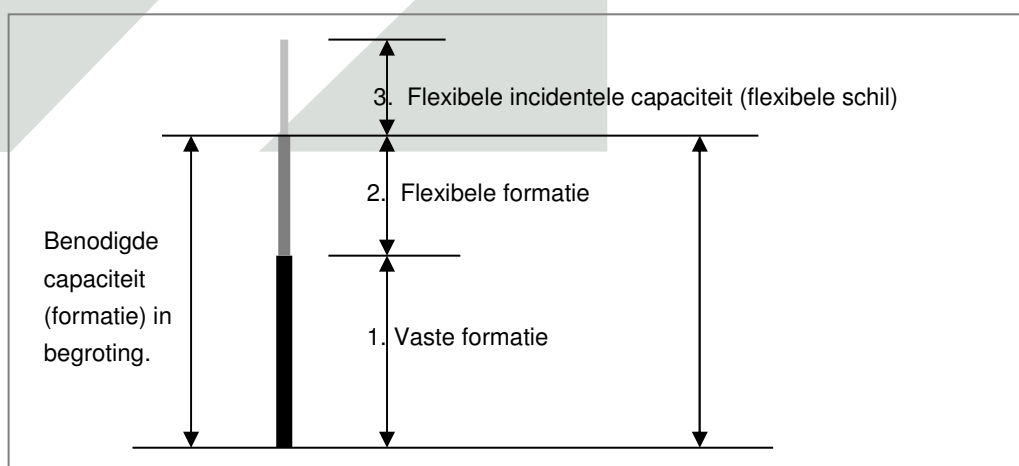
Sinds 2017 loopt bij OZHZ een intern verbetertraject onder de noemer 'Doorontwikkeling'. Als stip op de horizon geldt daarbij dat OZHZ op het moment van inwerkingtreding in staat is de Omgevingswet op goede wijze en overeenkomstig de wensen van de opdrachtgevers uit te voeren. Daartoe is onder andere de interne organisatie aangepast en zijn verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie belegd. Dit zijn mede de randvoorwaarden die nodig zijn om binnen de organisatie en (vooral) met de opdrachtgevers op efficiënte wijze te kunnen samenwerken. Ondersteunend daaraan is ook het efficiënt en effectief benutten van data, informatie en technologie en verdere professionalisering van het relatiebeheer. De trainingen, opleidingen en pilots in het kader van het project Omgevingswet completeren het geheel. In het verlengde hiervan heeft het AB op 22 november 2018 het Regieplan Programmasturing 2019-2021 vastgesteld waarin ook de Omgevingswet een prominente plaats heeft.

De stand van de doorontwikkeling is in het eerste kwartaal van 2018 geëvalueerd en met de medewerkers besproken. Belangrijke conclusie daaruit was dat de doorontwikkeling door het overgrote deel van de medewerkers wordt gewaardeerd, omdat de nieuwe structuur en de nieuwe manier van sturen bijdragen aan een cultuur die ruimte biedt voor zelfstandig handelen en een effectieve inzet van professionaliteit ten behoeve van de opdrachtgevers. Verbeteringsmogelijkheden liggen op het vlak van het verder realiseren van een lerende organisatie, onderlinge coaching en de verbinding van het gedachtegoed achter de doorontwikkeling met het dagelijkse werk. Binnen de doorontwikkeling speelt planmatig werken een belangrijke rol. De dienst en de units hebben de belangrijkste doelen en acties, als doorvertaling van de missie en visie van OZHZ vastgelegd in het dienstplan en in de unitplannen. Mede vanwege de succesvolle (her)certificering op 5 september 2018 in het kader van ISO 9001-2015 heeft een herijking en aanscherping plaatsgevonden van deze plannen en is een belangrijke stap gezet om het planmatig werken verder te verbeteren. In 2019 volgt een tweede evaluatie waarin input zal worden opgehaald bij de opdrachtgevers voor verdere verbetering van de performance van OZHZ.

Formatie en capaciteitsbeleid

De omzet van OZHZ is per taakveld in verschillende mate variabel. Voor de wettelijke taken geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Voor de adviestaken geldt dat er tot dusver geen sprake is van enige verplichting voor gemeenten om opdrachten bij OZHZ neer te leggen. Ook subsidieontvangsten hebben een variabel karakter.

Tegen deze achtergrond streeft OZHZ flexibilisering na ten aanzien van de eigen interne capaciteit. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in de verschillende taakvelden; onderdelen met een meer variabele omzet (bijvoorbeeld bouw en expertise en advies) hebben een hogere flexibele schil, dan de onderdelen die de wettelijke milieutaken uitvoeren. Onderstaande figuur geeft het capaciteitsbeleid samengevat weer:

Doelstelling is een totale flexibele capaciteit (flexibele formatie en flexibele incidentele capaciteit) van gemiddeld 15%. In 2018 is sprake geweest van een aanzienlijke incidentele omzet. Dit heeft geleid tot een relatief hoge inzet van flexibele capaciteit (23%).

Redenen liggen in het aantal vacatures en de hoge incidentele omzet bij met name PZH en Dordrecht. Dit wordt ingevuld met flexibele incidentele capaciteit.

Vanwege de externe ontwikkelingen (gemeentelijke herindeling en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is OZHZ tot dusver terughoudend geweest bij de invulling van vacatures. Om risico's te voorkomen in kwaliteit en continuïteit zullen vacatures waar nodig worden ingevuld. Ook probeert OZHZ zoveel mogelijk structurele budgetafspraken te maken met opdrachtgevers.

De inhuur van extern personeel vindt plaats volgens het principe van een Dynamisch Aankoop Systeem. Dit geldt voor alle vormen van inhuur voor de operationele taken. Daarnaast worden afspraken gemaakt met de andere omgevingsdiensten in Zuid-Holland om over en weer personeel te kunnen detacheren in die gevallen waarin vraag en aanbod op elkaar kunnen worden afgestemd.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim in 2018 is uitgekomen op 5,7%. Ten opzichte van 2017 (5,4%) is sprake van een stijging. Dit houdt onder meer verband met de landelijke griepgolf in het begin van het jaar.

Sinds een aantal jaren zijn structurele verbeteringen in gang gezet om het ziekteverzuim te beperken. In het begin heeft de focus gelegen op het korte termijn beïnvloedbare deel van het ziekteverzuim; bijvoorbeeld door een vaste ziekmeldingsprocedure en het bespreekbaar maken van verzuimgedrag. Zo is het verzuimgedrag vast onderwerp bij de personele gesprekken.

Daarna is de focus verbreed naar het meer langdurige ziekteverzuim. OZHZ heeft diverse medewerkers met chronische medische problemen die regelmatig (en in meerdere jaren) langdurig verzuimen. De bedrijfsarts geeft aan dat het aantal gevallen waarbij sprake is van een relatie tussen het verzuim en het werk, relatief laag is. Centraal in de aanpak staat het in contact blijven met de langdurig zieke medewerker, met inachtneming van de regels die zijn vastgelegd in de Wet Verbetering Poortwachter. Daarnaast houden managers rekening met het feit dat het te doorlopen traject als werkgever bij ziekte van de medewerker twee jaar kan duren. Hierbij wordt ingezet op het juist volgen van procedures zodat de zorg voor de medewerker eventueel wordt overgenomen door het UWV middels het toekennen van een WIA-uitkering.

II. Jaarrekening 2018

De jaarrekening bestaat uit de balans en resultatenrekening en met toelichting.

Via de balans en de programmarekening wordt financiële verantwoording afgelegd over het in 2018 gevoerde beleid.

1. Balans per 31/12/2018

Balans per 31 december 2018				
(bedragen in €)				
ACTIVA	2018		2017	
VASTE ACTIVA				
<i>Immateriële vaste activa</i>		-		-
Kosten verbonden aan het sluiten van geldlening en het saldo van agio en disagio	-		-	
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-		-	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-		-	
Materiële vaste activa		1.092.540		1.121.783
Investerings:				
met een economisch nut	1.092.540		1.121.783	
met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	-		-	
In erfpacht gegeven gronden	-		-	
Financiële vaste activa		-		-
Kapitaalverstrekking aan:				
deelnemingen	-		-	
gemeenschappelijke regelingen	-		-	
overige verbonden partijen	-		-	
Leningen aan:				
woningbouwcorporaties	-		-	
deelnemingen	-		-	
overige verbonden partijen	-		-	
openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	-		-	
overige langlopende leningen	-		-	
Uitzettingen:				
in 's Rijks schatkist met een looptijd ≥ 1 jaar	-		-	
in de vorm van Nederlands schuldpapier met een looptijd ≥ 1 jaar	-		-	
overige met een looptijd ≥ 1 jaar	-		-	
TOTAAL VASTE ACTIVA		1.092.540		1.121.783
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		645.916		-342.273
Grond- en hulpstoffen				-
Onderhanden werk, inclusief bouwgronden in exploitatie	645.916		-342.273	
Gereed product en handelsgoederen	-		-	
Vooruitbetalingen	-		-	
Uitzettingen		5.772.642		11.166.706
Deze hebben een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	5.000.914		5.271.035	
Verstreckte kasgeldleningen aan openbare lichamen (Art. 1a Wet Fido)	-		-	
Overige verstreckte kasgeldleningen	-		-	
Rekening courant verhouding met het Rijk	752.657		5.876.165	
Rekening courant verhouding overige niet-financiële instellingen	-		-	
Overige vorderingen	19.071		19.506	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd korter dan één 1 jaar	-		-	
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier looptijd korter dan één 1 jaar	-		-	
Overige uitzettingen met een looptijd korter dan één 1 jaar	-		-	
Liquide middelen		196.706		204.981
Kas	254		534	
Bank, inclusief kruisposten	196.452		204.447	
Overlopende activa		721.030		629.776
Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van:				
Europese overheidslichamen	-		-	
het Rijk	-		-	
overige Nederlandse overheidslichamen	609.887		436.595	
Overige nog te ontvangen c.q. vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotings jaren komen	111.143		193.181	
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		7.336.294		11.659.190
TOTAAL ACTIVA		8.428.834		12.780.973

Balans per 31 december 2018

(bedragen in €)

PASSIVA	2018	2017
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	1.735.883	2.873.274
Algemene reserve	778.141	977.410
Bestemmingsreserves	857.731	874.133
Saldo van de rekening	100.011	1.021.731
Voorzieningen	-	48.000
Voorzieningen	-	48.000
Vaste schulden	-	-
Deze hebben een rentetypische looptijd langer dan één jaar		
Obligatieleningen	-	-
Onderhandse leningen van:		
binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	-	-
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	-	-
binnenlandse bedrijven	-	-
openbare lichamen (Art. 1a Wet Fido)	-	-
overige binnenlandse sectoren	-	-
buitenlandse instellingen	-	-
Door derden belegde gelden	-	-
Waarborgsommen	-	-
Overige leningen	-	-
TOTAAL VASTE PASSIVA	1.735.883	2.921.274
VLOTTENDE PASSIVA		
Vlottende schulden	1.643.065	3.074.966
Deze hebben een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Kasgeldleningen aangegaan bij:		
openbare lichamen (Art. 1a Wet Fido)	-	-
overige partijen	-	-
Banksaldi	-	-
Overig	1.643.065	3.074.966
Overlopende passiva	5.049.886	6.784.733
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	1.129.608	1.190.729
Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren van:		
Europese overheidslichamen	-	-
het Rijk	-	-
overige Nederlandse overheidslichamen	3.920.278	5.594.004
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	-	-
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	6.692.951	9.859.699
TOTAAL PASSIVA	8.428.834	12.780.973

1.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) daarvoor aan provincies en gemeenten geeft en de financiële verordening van OZHZ. De waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Tenzij anders is vermeld worden de activa gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

Activa

Vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de van derden ontvangen investeringsbijdragen en afschrijvingen. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van het product of dienst en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegekend. Afschrijving vindt lineair plaats op basis van de geschatte economische levensduur.

Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn bepaald op basis van artikel 10, zesde lid, van de Financiële verordening en bedragen:

- 20 jaar voor motorvoertuigen
- 15 jaar voor technische installaties in bedrijfsgebouwen;
- 10 jaar voor kantoorinstallaties en kantoormeubilair;
- 5 jaar voor informatieregister en digitaal archief;
- 5 jaar voor transportmiddelen en aanhangwagens
- 3 jaar voor automatiserings- en onderzoeksapparatuur.

OZHZ beschikt niet over gronden en terreinen.

In overeenstemming met artikel 6 " Waardering en afschrijving van vaste activa" van de Financiële verordening worden activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 450 niet geactiveerd.

Voorraden

De als "onderhanden werken" opgenomen producten zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals het aantal bestede uren tegen integrale kostprijs).

Uitzettingen korter dan één jaar

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte kansen op inning.

Overlopende activa en liquide middelen

De overlopende activa en de liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Passiva

Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het totaal eigen vermogen is gelijk aan het eigen vermogen van voorgaand jaar, vermeerderd of verminderd met het resultaat voor bestemming. Voor zover het algemeen bestuur gedurende het jaar besluiten over bestemmingsreserves heeft genomen, zijn de effecten van deze besluiten in de stand van de reserves per jaareinde verwerkt. Uit het resultaat voor bestemming en de effecten van de besluiten van het algemeen bestuur volgt een resultaat na bestemming. Dit wordt als een separate post van het eigen vermogen gepresenteerd. De reserves van het eigen vermogen worden onderscheiden in een algemene reserve en overige bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn door het algemeen bestuur ingesteld voor specifieke doeleinden, zoals de financiering van activa, verwachte bijdrage in projecten of relevante risico's.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen en verliezen die niet exact bekend zijn, maar redelijkerwijs geschat kunnen worden en worden gevormd voor risico's die hierop van toepassing zijn. Daarnaast kunnen voorzieningen worden gevormd ter egalisatie van lasten.

Vaste schulden

De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde, verminderd met de gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De posten opgenomen onder de vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover OZHZ borg- en garantiestellingen is aangegaan, worden deze buiten de telling van de balans opgenomen. In de toelichting op de balans is dan nadere informatie opgenomen.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden verwerkt indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Personeelslasten

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Een uitzondering vormen overlopende posten uit hoofde van jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Deze worden toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

De financiële verordening OZHZ bepaalt dat de rapportages aan het bestuur afwijkingen behandelen, groter dan 10%, of groter dan € 50.000, ten opzichte van de begroting.⁶

---

⁶ Financiële verordening OZHZ, 30 november 2016

1.2 Toelichting op de balans per 31 december 2018

ACTIVA

1. Vaste activa

1.1 Immateriële vaste activa

OZHZ bezit geen immateriële vaste activa.

1.2.1 Materiële vaste activa met economisch nut

De materiële vaste activa betreffen activa met een economisch nut. Paragraaf 2.3 'Onderhoud kapitaalgoederen' beschrijft de beleidsuitgangspunten en de systematiek van het onderhoud van deze kapitaalgoederen. De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Verloop materiele vaste activa		Waarde 31-12-2017	Investeringsen	Desinves- teringen	Afschrijving	Afwaardering ivm duurzame waarde- vermindering	Waarde 31-12-2018
a.	Huisvesting	661.922	64.785	0	86.359	0	640.348
b.	ICT en computerapparatuur	124.104	96.764	0	87.495	0	133.374
c.	Bedrijfsinventaris	335.757	13.662	0	43.841	0	305.578
d.	Software	0	14.960	0	1.719	0	13.241
Totaal		1.121.783	190.171	0	219.414	0	1.092.540

Bedragen * €

De afschrijvingen zijn gerealiseerd conform de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

De investeringen zijn gepleegd op basis van bestuurlijke goedkeuring bij eerdere begrotingswijzigingen. De investeringen zijn hieronder weergegeven.

Verloop investeringskredieten		Krediet Beschikbaar	Toevoeging 2018 (1)	Uitgaven 2018	Handhaven Afsluiten	Over te brengen 2018
a.	Huurdersinvesteringen gebouw Post 120	110.000		59.914	Handhaven	50.086
b.	ICT en audiovisuele investeringen Post 120	0	110.000	96.764	Handhaven	13.236
c.	Meubilair Post 120	2.512	5.000	18.533	Handhaven	0
d.	Software	55.980		14.960	Handhaven	41.020
Totaal		168.492	115.000	190.171	0	104.342

Bedragen * €

a. Huurdersinvesteringen gebouw Post 120

In 2018 zijn voor € 59.914 aan investeringen gedaan op het gebied van huisvesting. De investeringen zijn gedaan voor het realiseren van een stralingsvrije ruimte, meer concentratieplekken, telefoonfaciliteiten in de bibliotheek en betere geluidisolatie in vergaderruimten.

b. ICT en audiovisuele investeringen post 120

Op deze post zijn de investeringen verantwoord die de Omgevingsdienst de afgelopen jaren heeft gedaan in het kader van haar huisvesting, zoals bekabeling en audiovisuele middelen. Naar aanleiding van de

resultaatbestemming "Digitalisering in relatie tot doorontwikkeling" (bestuursrapportage I) ontstond de behoefte aan additionele investeringen in onder andere mobiele apparatuur. Bij de tweede bestuursrapportage van 2018 is hiervoor een nieuw krediet gevoteerd van € 110.000. In 2018 is er derhalve, naast de reguliere investeringen, geïnvesteerd in onder andere telefoons, tablets en Chromebooks.

Onder deze post vallen ook de investeringen in de implementatie van JOIN, een systeem voor digitaal werken, en de implementatie van TPFa, een geïntegreerd systeem voor het tijdschrijven en de financiële administratie.

In 2018 zijn geen additionele investeringen in beide systemen gedaan.

c. Meubilair Post 120

OZHZ heeft zich eind 2015 gehuisvest in het pand Post 120. OZHZ heeft zich eind 2015 gehuisvest in het pand Post 120. Het investeringskrediet betreft de gebruikersinvesteringen in het pand, zoals de douche- en kleedfaciliteiten, de binnentrap, archiefruimte en dakterras. Bij de tweede bestuursrapportage van 2018 is een nieuw krediet gevoteerd van € 5.000. Dit betreft de verbouwing van de bibliotheek met een concentratieruimte, projectruimte en herindeling van de werkplekken.

d. Software

In 2018 heeft OZHZ advies ingewonnen en geactiveerd voor de architectuur voor de Geo-ICT infrastructuur. Het advies betreft de richting met de kaders en principes voor de inrichting van de Geo-ICT infrastructuur en de Geo-organisatie.

1.3 Financiële vaste activa

OZHZ beschikt niet over financiële vaste activa.

2. Vlottende activa

2.1 Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden zijn uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Voorraden	31-12-2018	31-12-2017
Onderhanden werk	645.916	-342.273
Totaal voorraden	645.916	-342.273

Bedragen * €

Het onderhanden werk betreft projecten/opdrachten ten behoeve van gemeenten op het gebied van milieuonderzoek. De voorraad bestaat uit nog te factureren uitgevoerde werkzaamheden tegenover ontvangen bijdragen waarvoor nog activiteiten moeten worden verricht.

2.2 Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar worden als volgt gespecificeerd:

Uitzettingen rente typische looptijd <1 jaar	31-12-2018	31-12-2017
a. Vorderingen op openbare lichamen	5.000.914	5.271.035
b. Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	0	0
c. Overige verstrekte kasleningen	0	0
d. Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	752.657	5.876.165
e. Rekening-courantverhoudingen met overige financiële	0	0
f. Overige vorderingen	19.071	19.506
g. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met looptijd < 1 jaar	0	0
h. Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier	0	0
i. Overige uitzettingen	0	0
Totaal	5.772.642	11.166.706

Bedragen * €

De vordering op openbare lichamen betreft voornamelijk de voorschotfacturen aan gemeenten en provincie inzake uitvoering van de wettelijke taken en programma's en de inwonerbijdrage.

2.3 *Liquide middelen*

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen	31-12-2018	31-12-2017
Kas	254	534
Bank inclusief kruisposten	196.452	204.447
Totaal	196.706	204.981

Bedragen * €

Het banksaldo betreft de ontvangen voorschot- en subsidiebedragen en het nog openstaande crediteurensaldo. Vanwege het schatkistbankieren (zie paragraaf 2.3 financiering) is eveneens sprake van uitzettingen in 's Rijkschatkist. Daardoor is het saldo liquide middelen begrenst op € 200.000.

In de Financieringsparagraaf (Deel I, hoofdstuk 2, paragraaf 4) worden de beleidsuitgangspunten ten aanzien van het treasurybeleid weergegeven.

2.4 *Overlopende activa*

De overlopende activa zijn als volgt onderverdeeld:

Overlopende activa	31-12-2018	31-12-2017
Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering met een specifiek bestedingsdoel		
<i>Europese overheidslichamen</i>	0	0
<i>Het Rijk</i>	0	0
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>	609.887	436.595
Nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	111.143	193.181
Totaal	721.030	629.776

Bedragen * €

Nog te ontvangen bedragen

Dit zijn bedragen die ten gunste van het boekjaar 2018 komen, maar waarvan de bedragen in de loop van 2019 worden ontvangen.

Vooruitbetaalde bedragen

Dit zijn facturen die voor 31 december 2018 betaalbaar zijn gesteld, maar waarvan de lasten betrekking hebben op het dienstjaar 2019. Veelal gaat het om verzekeringspremies, licenties en contributies.

De nog te ontvangen bedragen bestaan voornamelijk uit vorderingen op overheidslichamen die nog niet zijn gefactureerd. De onderbouwing is als volgt:

Uitkering met specifiek bestedingsdoel	Beginsaldo	Mutaties		Eindsaldo
	2018	Toevoegingen	Ontvangen	2018
Uitvoering BWT- en milieutaken gemeente Alblasterdam	60.599	55.461	60.599	55.461
Uitvoering milieutaken gemeente Binnenmaas	45.484	-	45.484	-
Uitvoering BWT- en milieutaken gemeente Dordrecht	251.526	415.442	251.526	415.442
Uitvoering milieutaken gemeente Gorinchem	-	4.388	-	4.388
Uitvoering milieutaken gemeente Hoeksche Waard	-	9.278	-	9.278
Uitvoering BWT- en milieutaken gemeente Leerdam	5.106	63.354	5.106	63.354
Uitvoering milieutaken gemeente Molenlanden	-	33.655	-	33.655
Uitvoering milieutaken gemeente Strijen	21.733	-	21.733	-
Uitvoering milieutaken gemeente Zederik	-	13.071	-	13.071
Uitvoering milieutaken gemeente Zwijndrecht	21.207	15.238	21.207	15.238
Uitvoering milieutaken Provincie Zuid-Holland	30.940	-	30.940	-
	436.595	609.887	436.595	609.887

Bedragen * €

PASSIVA

1. Vaste financieringsmiddelen

1.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de Algemene reserve, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening. Conform artikel 54, tweede lid, van het BBV is per reserve het verloop gedurende het boekjaar weergegeven. Er is geen sprake van specifieke bestemmingsreserves die zijn gevormd voor de afschrijving op activa.

Eigen vermogen	31-12-2018	31-12-2017
Algemene reserve	778.141	977.410
Bestemmingsreserves	857.731	874.133
Nog te bestemmen resultaat jaarrekening	100.011	1.021.731
Totaal	1.735.883	2.873.274

Bedragen * €

In het onderstaand overzicht is het verloop van de reserves in 2018 weergegeven.

Staat van reserves

Omschrijving	31-12-2017	Bestemming Rek 2017	Balans- mutaties	Onttrekking 2018	Toevoeging 2018	31-12-2018
Algemene reserve	977.410	-199.269	0	0	0	778.141
Bestemmingsreserve - Programmabijdrage PZH	9.806	0	0	0	0	9.806
Bestemmingsreserve - Materieel budget PZH	200.328	0	0	25.493	0	174.835
Bestemmingsreserve - Ziekteverzuim	34.000	0	0	34.000	0	0
Bestemmingsreserve - Omgevingswet	100.000	0	0	100.000	0	0
Bestemmingsreserve - Doorontwikkeling	225.000	0	0	53.122	0	171.878
Bestemmingsreserve - Digitalisering	100.000	100.000	0	53.442	0	146.558
Bestemmingsreserve - Uitvoering taken BWT	95.000	0	0	95.000	0	0
Bestemmingsreserve - Verlofstuw meer energietransitie	110.000	0	0	0	0	110.000
	0	200.000	0	79.345	0	120.655
Bestemmingsreserve - Controle energiemaatregelen	0	124.000	0	0	0	124.000
Totaal	1.851.543	224.731	0	440.402	0	1.635.872

Algemene reserve (€ 778.141)

De algemene reserve is onderdeel van het weerstandsvermogen. Voor de beleidsuitgangspunten, omvang, en samenstelling van het weerstandsvermogen en de bijbehorende risico's wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen (Deel I, paragraaf 2.1).

Bestemmingsreserve Programmabijdrage Provincie Zuid-Holland (€ 9.806)

Uit dit budget worden de directe productiekosten van het provinciaal werkprogramma gedekt. In 2018 zijn er geen onttrekkingen ten laste van deze reserve gedaan.

Bestemmingsreserve Materieel budget Provincie Zuid-Holland (€ 174.835)

Conform het besluit van het algemeen bestuur in 2011 is een reservering gemaakt voor eventuele complexe dossiers in de komende jaren. De onttrekking in 2018 van € 25.493 betreft een complex dossier en kosten voor de BOA opleidingen.

Bestemmingsreserve Ziekteverzuim (€ 0)

OZHZ heeft al enige jaren te maken met een relatief hoog ziekteverzuim. Door een gerichte aanpak is met name het kortdurend verzuim vanaf 2014 afgenomen. Er zijn echter medewerkers met chronische medische problemen waarbij sprake is van langdurig verzuim. In het DB van 24 september 2015 is besloten om financiële middelen vrij te maken om een duurzame aanpak van het langdurig verzuim te dekken. De reserve is gevormd vanuit de bestemming van het rekeningresultaat 2015. In 2017 heeft geen onttrekking plaatsgevonden. In 2018 bij de eerste bestuursrapportage is besloten deze bestemmingsreserve geheel te onttrekken vanwege het hogere ziekteverzuimpercentage en het productieverlies dat daardoor is ontstaan.

Bestemmingsreserve Omgevingswet (€ 0)

In 2016 heeft het bestuur € 100.000 gereserveerd voor de invoering van de Omgevingswet. Dekking vindt plaats vanuit een onderbesteding op de inwonerbijdrage. Bij de tweede bestuursrapportage in 2018 is besloten de gehele bestemmingsreserve te onttrekken aangezien diverse projecten en kennissessies zijn gestart alsook regiobrede samenwerkingen zijn aangegaan. De totale urenbesteding wordt gedekt uit de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling (€ 171.878)

OZHZ is per 1 april 2017 van start gegaan in de nieuwe organisatiestructuur. De frictiekosten zijn beperkt omdat er geen sprake is van gedwongen ontslagen of boventalligheid. De doorontwikkeling betekent wel een forse veranderopgave voor wat betreft de werkwijze, sturing en cultuur. De bestemmingsreserve is bedoeld voor de dekking van kosten en improductieve uren door opleidingen, trainingen en het bevorderen van betrokkenheid. De onttrekking van € 53.122 betreft opleidingen en cursussen in het kader van de doorontwikkeling.

Digitalisering in relatie tot doorontwikkeling (€ 146.558)

OZHZ streeft naar een volledige digitalisering van de werkprocessen. Dit draagt bij aan de maatschappelijke wens tot een snelle en transparante informatievoorziening en een vlottere afdoening van zaken. Op dit moment maakt OZHZ nog niet genoeg gebruik van de technische mogelijkheden die voorhanden zijn. In 2018 is er daarom een bedrag van € 100.000 gereserveerd uit de bestemming van het rekeningresultaat 2017 om verdere stappen te kunnen zetten om te komen tot een meer volledige informatie gestuurde werkwijze wat leidt tot een hogere klantgerichtheid, slimmere en efficiëntere werkmethode en meer zelfsturing. Voor dit project is in 2018 een projectleider aangetrokken waarbij de bijkomende personeelskosten (€ 48.049) worden onttrokken uit de reserve. Verder zijn in 2018 de afschrijvingskosten (€ 7.490,85) voor het project "Vliegende Start" ten laste gebracht van de reserve.

Uitvoering taken BWT (€ 0)

In het kader van de uitvoering van bouw- en woningtoezicht heeft OZHZ met de gemeenten die na 2011 extra taken hebben ingebracht, een vaste lump sum bijdrage afgesproken tijdens de aanloopperiode. De bestemmingsreserve dient als buffer voor potentiële tegenvallers tijdens deze lump sum periode. De reserve kan vrijvallen per 31 december 2018.

Verlofstuwmeer (€ 110.000)

Op last van de accountant heeft in 2016 een afwaardering plaatsgevonden van de verplichting voor het verlofstuwmeer. Dit is geen gevolg van een daling van het verlofstuwmeer, maar van een door de accountant voorgeschreven andere systematiek voor het financieel waarderen (loonkosten, in plaats van kosten van

vervangende inhuur). Omdat een bovengemiddelde opname van verlof in het geval van OZHZ leidt tot vervangende inhuur, ontstaat een financieel risico. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd van € 110.000.

Duurzaamheid en energietransitie (€ 120.655)

Gemeenten en Provincie Zuid-Holland staan voor een grote uitdaging op het gebied van duurzaamheid en energietransitie. OZHZ heeft hiervoor een extra impuls nodig om de dienstverlening op het niveau te brengen dat past bij de gezamenlijke ambities en opgaven. Vanuit het resultaat 2017 is € 200.000 gereserveerd voor deze impuls. Aangezien in 2018 tijd, kennis en kunde is geïnvesteerd in dit project heeft dit geresulteerd in lagere baten en is een onttrekking van € 79.345 opgenomen.

Wegvallen subsidie controle energiemaatregelen (€ 124.000)

Begin 2018 is gebleken dat ondanks eerdere toezeggingen de subsidie van het Ministerie van Economische Zaken voor controles op energiemaatregelen bij bedrijven is weggefallen. Het betreft een subsidie van € 124.000. De subsidie is noodzakelijk om de door gemeenten en provincie gewenste branche gerichte controles uit te voeren. Hiervoor is het bedrag van € 124.000 gereserveerd vanuit de bestemming van het rekeningresultaat 2017.

1.2 Voorzieningen

Voorzieningen zijn gevormd voor op balansdatum bestaande risico's voor verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. Voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen en niet vrij aanwendbaar door het bestuur.

Voorzieningen	31-12-2017	Toevoegingen 2018	Onttrekkingen 2018	Vrijval 2018	31-12-2018
Latente personele verplichtingen	48.000		31.214	16.786	0
Totaal	48.000	0	31.214	16.786	0

Per 31/12/2017 is een voorziening personele verplichtingen gevormd vanwege het opvangen van latente verplichtingen ten aanzien van specifieke personele dossiers. De onderbouwing en berekening kan op verzoek worden verstrekt. De onttrekking over 2018 betreft een vaststellingsovereenkomst en het resterende bedrag is vrijgevallen. Het vrijvallende bedrag is ten gunste van de personele lasten geboekt.

1.3 Langlopende schulden

OZHZ heeft net als in eerdere jaren geen vaste schulden. Er zijn ook geen tussentijdse ontwikkelingen geweest.

In de Financieringsparagraaf (Deel I, hoofdstuk 2, paragraaf 3) worden de beleidsuitgangspunten ten aanzien van het treasurybeleid weergegeven.

2. Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Vlottende passiva	31-12-2018	31-12-2017
Schulden korter dan 1 jaar	1.643.065	3.074.966
Overlopende passiva	5.049.886	6.784.733
Totaal	6.692.951	9.859.699

Bedragen * €

2.1 Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd < 1 jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Schulden korter dan 1 jaar	31-12-2018	31-12-2017
Kasgeldleningen	0	0
Bank- en giroaldi	0	0
Bank Nederlandse Gemeenten	0	0
Overige schulden	1.643.065	3.074.966
Totaal	1.643.065	3.074.966

Bedragen * €

De overige schulden bestaan met name uit de crediteuren. Afwikkeling van de openstaande schulden vindt plaats in het eerste kwartaal van 2019.

2.2 Overlopende passiva

De specificatie van de post Overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva	31-12-2018	31-12-2017
Vooruitontvangen bedragen van		
<i>EU</i>	0	0
<i>Rijk</i>	0	0
<i>Overige overheid</i>	3.920.278	5.594.004
Overige vooruitontvangen bedragen	0	0
Nog te betalen bedragen	1.129.608	1.190.729
Totaal	5.049.886	6.784.733

Bedragen * €

De vooruit ontvangen bedragen van Europese of Nederlandse overheidslichamen betreffen de periodieke voorschotten van de opdrachtgevers. De onderbouwing is als volgt:

Uitkering met specifiek bestedingsdoel	Beginsaldo	Mutaties		Endsaldo
	2018	Ontvangen	Vrijgevallen	2018
Uitvoering BWT- en milieutaken gemeente Alblisserdam	261.768	261.630	261.768	261.630
Uitvoering milieutaken gemeente Binnenmaas	99.873	-	99.873	-
Uitvoering milieutaken gemeente Cromstrijen	49.038	-	49.038	-
Uitvoering BWT- en milieutaken gemeente Dordrecht	1.224.060	-	1.224.060	-
Uitvoering BWT- en milieutaken gemeente Giessenlanden	297.483	1.411.591	297.483	1.411.591
Uitvoering milieutaken gemeente Gorinchem	122.592	124.057	122.592	124.057
Uitvoering milieutaken gemeente Hardinxveld-Giessendam	121.570	107.360	121.570	107.360
Uitvoering milieutaken gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	94.641	101.483	94.641	101.483
Uitvoering milieutaken gemeente Hoeksche Waard	-	293.902	-	293.902
Uitvoering milieutaken gemeente Korendijk	52.740	-	52.740	-
Uitvoering BWT- en milieutaken gemeente Leerdam	249.652	-	249.652	-
Uitvoering milieutaken gemeente Molenlanden	-	340.864	-	340.864
Uitvoering milieutaken gemeente Molenwaard	211.395	-	211.395	-
Uitvoering milieutaken gemeente Oud-Beijerland	84.703	-	84.703	-
Uitvoering milieutaken gemeente Papendrecht	139.404	118.226	139.404	118.226
Uitvoering milieutaken gemeente Sliedrecht	131.217	139.917	131.217	139.917
Uitvoering milieutaken gemeente Strijen	41.827	-	41.827	-
Uitvoering milieutaken gemeente Zederik	106.586	-	106.586	-
Uitvoering milieutaken gemeente Zwijndrecht	143.813	168.325	143.813	168.325
Uitvoering milieutaken Provincie Zuid-Holland	1.439.913	275.184	1.439.913	275.184
Inw onerbijdrage	507.250	371.623	507.250	371.623
Vooruitontvangen bedragen RVMK	135.023	163.942	135.023	163.942
Vooruitontvangen bedragen Geluidbelastingkaarten	72.363	42.174	72.363	42.174
Subsidie Energiebesparing	7.093	-	7.093	-
	5.594.004	3.920.278	5.594.004	3.920.278

1.3 Niet uit de balans blijvende rechten en financiële verplichtingen

De niet uit balans blijvende verplichtingen kunnen betrekking hebben op langlopende overeenkomsten waaruit één of meerdere verplichtingen voortvloeien. Hiertoe worden ook de verplichtingen gerekend die slechts voor één jaar of korter zijn aangegaan en verplichtingen die in de loop van het jaar zijn ontstaan en per ultimo van dat betreffende jaar nog voortduren.

Het gaat daarbij om de volgende verplichtingen:

Huurverplichtingen

Per 2016 heeft OZHZ een huurcontract afgesloten voor de locatie post 120 te Dordrecht. De jaarlijkse huurlast bedraagt circa € 500.000 en wordt jaarlijks geïndexeerd. Het contract is aangegaan voor 10 jaar, waarna een verlenging van 5 jaar mogelijk is. In 2016 is de schoonmaak en glasbewassing aanbesteed in samenwerking met de andere huurders. De jaarlijkse lasten bedragen circa € 45.000. Het contract is na een periode van 2 jaar overgegaan in een contract voor onbepaalde duur met een opzegtermijn van 3 maanden.

De facilitaire dienstverlening is ingevuld door middel van een overeenkomst met de Sociale Dienst Drechtsteden (circa € 15.000 per jaar). Het contract voor de levering van koffie (€ 35.000 per jaar) heeft een looptijd tot 4 januari 2019 maar is daarna met 2 jaar verlengd tot 3 januari 2021. Voor de levering van fruit (€ 12.000 per jaar) is een overeenkomst aangegaan zonder tijdsperiode maar met een redelijke opzegtermijn.

Alleenrecht SCD ICT en telefonie

Met betrekking tot de bestuurlijk juridische verbinding met het SCD heeft het algemeen bestuur er op 11 mei 2012 voor gekozen om de optie van het verstrekken van alleenrecht nader uit te werken. Tevens is afgesproken dat de provincie Zuid-Holland door de gemeentelijke deelnemers in de gemeenschappelijke regeling moet worden gevrijwaard van elke aansprakelijkheid.

De dienstverleningsovereenkomst (DVO) geldt voor acht jaar⁷ (tot 1 april 2021) en voorziet in een zuiverder opdrachtgever- en opdrachtnemer-relatie, in voldoende mate afrekenbare afspraken, in waarborgen voor kwalitatief goede dienstverlening en duidelijkheid bij tussentijdse beëindiging om welke reden dan ook. Het contract is in 2018 met 1 jaar verlengd en loopt tot april 2022. De jaarlijkse bijdrage aan het SCD conform het addendum (29 november 2017) bij de DVO ICT bedraagt in 2019 € 1,35 miljoen en wordt jaarlijks geïndexeerd.

Overige dienstverlening SCD

De overige dienstverlening SCD heeft betrekking op personeel, organisatie, inkoop, verzekering en juridische dienstverlening van circa € 333.000 per jaar. De print- en frankeerkosten worden doorbelast naar rato van verbruik. Het contract is in 2018 met 1 jaar verlengd en loopt tot 1 april 2022.

Gebruiksrecht en onderhoud programmatuur

De voormalige milieudienst heeft een overeenkomst gesloten inzake het gebruiksrecht en onderhoud van het systeem Squit XO als basisprocessen systeem voor het verlenen van vergunningen en het verlenen van diensten op het gebied van milieu. Het contract betreft een jaarbedrag van € 291.486.

Per 1 december 2015 heeft OZHZ een vier jarig contract gesloten met een leverancier voor een nieuw zaakstelsel – document management systeem (DMS). Met het systeem, genaamd JOIN, heeft OZHZ een compleet systeem dat is voorbereid op digitaal werken in Post 120. Het contract betreft een jaarbedrag van circa € 30.000.

---

⁷ Inclusief het overgangsjaar van april 2013-april 2014, waarin de dienstverlening was gebaseerd op een tussentijdse bilaterale overeenkomst.

AFAS

Na een marktverkenning in het tweede kwartaal van 2016 is AFAS gekozen voor een geïntegreerd systeem voor het tijdschrijven en de financiële administratie. Het implementatietraject is eind augustus 2016 gestart en per 1 januari 2017 was het nieuwe systeem operationeel. De jaarlijkse licentiekosten bedragen € 40.000 en het contract loopt af op 1 januari 2021.

Huur e-noses en windvanen

Voor 2019 heeft OZHZ de huurovereenkomst voor de huur van 40 e-noses en 3 windvanen in het OZHZ gebied verlengd met 1 jaar. E-noses zijn elektronische neuzen die veranderingen in de luchtsamenstelling waarnemen. De verplichting voor 2019 bedraagt € 72.450.

Schadeverzekering

OZHZ heeft vanaf 2011 een aansprakelijkheidsverzekering die jaarlijks automatisch wordt verlengd. Voor 2019 betreft dit een verplichting van circa € 35.000. Hiervoor is OZHZ in 2019 verzekerd voor personen en zaakschade, omzetschade en vermogensschade.

Arbozorg

Met ingang van 1 april 2018 is de ARBO-zorg overgedragen aan de Arbo Unie. Met deze organisatie is een contract gesloten tot 1 april 2019. Per jaar bedragen de kosten circa € 33.000. Het contact is verlengd met 1 jaar tot 1 april 2020.

Leaseverplichtingen

De leaseverplichtingen voor auto's betreffen een bedrag van circa € 72.000 per jaar. Financiële dekking vindt plaats uit de reguliere begroting. Met betrekking tot het leasen van auto's geldt een afbouwbeleid, voor wat betreft medewerkers die privé gebruik mogen maken van leaseauto's. De jaarlijkse leaseverplichtingen zijn met bijna € 100.000 gedaald aangezien in 2019 alle persoonlijke leaseregelingen aflopen. In 2017 is een verplichting opgenomen van circa € 354.000 inzake mogelijke afkoop van de leaseregeling van medewerkers. Vanwege het vertrek van 1 medewerker in 2017 en 3 in 2018 is de verplichting bijgesteld naar € 278.362.

Flexibele schil

Sinds enige jaren vindt de inhuur van extern personeel plaats volgens het principe van een Dynamisch Aankoopstelsel (DAS). Dit geldt voor alle vormen van inhuur voor de operationele taken. Daarnaast worden afspraken gemaakt met de andere omgevingsdiensten in Zuid-Holland om over en weer personeel te kunnen detacheren in die gevallen waarin vraag en aanbod op elkaar kunnen worden afgestemd. Financiële dekking vindt plaats uit de omzet die wordt gegenereerd van de opdrachtgevers. Vanwege aangegane in 2019 doorlopende contracten met diverse bureaus zijn er contractuele verplichtingen tot een bedrag van circa € 2,98 miljoen.

Personele verplichtingen

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) mogen geen voorzieningen worden gevormd noch anderszins verplichtingen worden opgenomen voor jaarlijks terugkerende arbeid gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bovenmatige verloop is een verplichting opgenomen van € 247.321. Tevens is vanwege mogelijk externe inhuur vanwege productieverlies door het opnemen van verlofoverschotten een bestemmingsreserve gevormd van € 110.000.

2. Programmarekening 2018

De programmarekening 2018 sluit met een positief saldo van € 100.000. In vergelijking met de bijgestelde begroting bij de tweede bestuursrapportage (€ 50.000) is er sprake van een voordeel van € 50.000.

Het cijfermatige beeld is hieronder weergegeven. Voor de analyse wordt verwezen naar deel I; Jaarverslag, hoofdstuk 1; Programmaverantwoording, paragraaf 1.4: "Wat heeft het gekost?". De analyse maakt integraal onderdeel uit van de jaarstukken.

Programmarekening 2018	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Vershil
Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid		Primair	Bijgesteld		
Baten					
Inw onerbijdrage	2.029	2.029	2.029	2.029	0
Wettelijke taken	19.652	17.848	20.149	20.432	283
Adviezen en projecten	3.642	2.607	2.516	2.807	292
Overige baten	134	3	40	60	20
Frictievergoeding	0	0	581	0	-581
Totaal baten	25.458	22.487	25.315	25.329	14
Lasten					
Personeelskosten	19.854	18.092	20.619	20.952	333
Kapitaallasten	203	220	215	219	4
Ondersteuning SCD	1.647	1.560	1.719	1.722	3
Huisvesting	524	524	529	522	-7
Overige bedrijfskosten	1.012	1.028	1.100	960	-141
Additionele productkosten	1.392	837	927	1.241	314
Onvoorzien	0	225	125	124	-1
Verplichting/voorziening personeel	398	0	-8	-71	-63
Totaal lasten	25.029	22.487	25.227	25.670	442
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	428	0	88	-340	-428
Onttrekkingen aan reserves	594	0	543	440	-103
Toevoegingen aan reserves	0	0	581	0	-581
Gerealiseerd resultaat	1.022	0	50	100	50
<i>Waarvan algemeen dekkingsmiddel</i>	<i>2.029</i>	<i>2.029</i>	<i>2.029</i>	<i>2.029</i>	<i>0</i>

Bedragen * € 1.000

Incidentele baten en lasten

De baten en lasten zijn afhankelijk van de vraag en hebben doorgaans een structureel karakter, al kan de omvang variëren. Incidentele baten en lasten in 2018 zijn:

- Hogere baten voor adviezen, projecten dan primair begroot (€ 292.000). Deze budgetten hebben een incidenteel karakter. Opdrachtgevers verstrekken op basis van een offerte of programma een opdracht voor een specifiek advies of onderzoek. Hiervoor zijn hogere lasten gerealiseerd (flexibele schil en/of additionele productiekosten).
- Hogere baten vanwege de uitvoering van extra wettelijke taken, voornamelijk vanwege een aantal aandachtsdossiers en taken op het gebied van bodem en APV (€ 283.000). Hiervoor zijn hogere lasten gerealiseerd (flexibele schil en additionele productiekosten).
- De overige incidentele baten (€ 60.000) hebben betrekking op: fiscale inhoudingen voor bedrijfsauto's, fietsregeling en bedrijfsfitness, doorbelaste kosten aan andere overheidsorganisaties en de verkoop van activa.
- De hogere incidentele lasten van de flexibele schil bedragen € 228.000 en hebben een directe relatie met de hogere omzet.

Algemene dekkingsmiddelen

De inwonerbijdrage (€ 2,029 mln.) is een lumpsum budget en kan worden beschouwd als een algemeen dekkingsmiddel.

Onvoorzien

Het budget onvoorzien is onderdeel van het weerstandsvermogen en is bedoeld voor afboeking van niet factureerbare uren (onderhanden werk) en overige onvoorzienne tegenvallers.

De post onvoorzien is als volgt aangewend.

Onvoorzien	
Inhuur extra overhead	173
Verlofstuw meer	67
Afboekingen projecten en overige resultaten	12
Afrekening variabele ICT kosten SCD	-128
Divers	0
Totaal onvoorzien	124

Bedragen * € 1.000

3. Wet normering topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid van toepassing zijnde regelgeving: het Besluit Begroting en Verantwoording Provinciën.

Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid is € 181.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. *Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling*

bedragen x € 1	R. Visser
Functiegegevens	Algemeen directeur
Aanvang ³ en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁴	1,0
Dienstbetrekking? ⁵	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	142.961
Beloningen betaalbaar op termijn	18.601
<i>Subtotaal</i>	161.562
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ⁶	189.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedragen ⁷	-
Totaal bezoldiging	161.562
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Gegevens 2017	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	157.252,70
Beloningen betaalbaar op termijn	17.469,00
<i>Subtotaal</i>	174.721,70
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ⁶	181.000,00
Totaal bezoldiging 2017	174.721,70

In de jaarstukken 2017 is per abuis de totale bezoldiging van de topfunctionaris (algemeen directeur) op een verkeerde wijze gepresenteerd. De fout is in bovenstaand overzicht gecorrigeerd. De totale bezoldiging 2017 bedraagt € 174.271,70.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

Niet van toepassing

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

De leden van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur ontvangen geen bezoldiging.

Naam	DB	AB	periode
R.A. Janssen	DB	AB	1/1 - 31/12
A. Kraijo	DB	AB	1/1 - 31/12
H. van der Linden	DB	AB	1/1 - 31/12
F. Meerkerk	DB	AB	1/1 - 31/12
P. Boogaard	DB	AB	1/1 - 31/12
L. van Noort		AB	1/1 - 31/12
B. Boelhouwers		AB	1/1 - 31/12
J. de Groot		AB	1/1 - 31/12
J. van der Geest		AB	5/7 - 31/12
J. Nederveen		AB	5/7 - 31/12
R.J. Lafleur		AB	5/7 - 31/12
T. Meijdam		AB	5/7 - 31/12
P. van Leenen		AB	1/1 - 31/12
A.M.J.M. Janssen		AB	5/7 - 31/12
B. van der Plas		AB	5/7 - 31/12
P.G. Tanja		AB	1/1 - 31/12
M. van Middelkoop		AB	1/1 - 31/12
J.E.T.M. van Dongen		AB	1/1 - 31/12
A.J. Rijdsdijk		AB	1/1 - 7/3
T. Boerman		AB	1/1 - 7/3
F. van de Velde		AB	1/1 - 7/3
C. Koppenol		AB	1/1 - 7/3
A. Dijkstra		AB	1/1 - 7/3
J. Baljeu		AB	1/1 - 31/12

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Niet van toepassing

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2018 geen ontsluitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

4. Rechtmatigheid

4.1 Kaders

Jaarlijks wordt door het dagelijks bestuur op grond van artikel 6, vijfde lid, van de Financiële Verordening een intern controleplan vastgesteld. Het dagelijks bestuur is verplicht (cf. art. 216 en 217 van de Provinciewet) zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van beheershandelingen. Deze toetsing vindt plaats aan de hand van een intern controleplan.

In navolging van de Financiële verordening heeft het dagelijks bestuur in november 2017 het controleplan 2018 vastgesteld. Dit interne controleplan heeft als doel om onvolkomenheden in de uitvoering tijdig op te sporen en te corrigeren. Tevens biedt interne controle de kans op het treffen van preventieve maatregelen om onvolkomenheden in de toekomst te voorkomen. De informatie uit interne controles plus de inbedding van interne controlemaatregelen in de organisatie helpen om de kwaliteit van de bedrijfsvoering te verbeteren. Belangrijkste thema's van het controleplan zijn: inkoop en aanbesteding, salarissen, debiteuren, crediteuren, treasury, het onderhanden werk, de kleine kas en projecten en programma's.

Daarnaast heeft het algemeen bestuur in november 2018 het Controleprotocol 2018 vastgesteld. Het controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren rapportagetoleranties voor de controle van de jaarrekening.

Zowel het controleprotocol als het controleplan vormen de basis voor de uitgevoerde interne controle.

4.2 Beheersmaatregelen rechtmatigheid

Belangrijkste thema's van het controleplan zijn: inkoop en aanbesteding, salarissen, debiteuren, crediteuren, treasury, het onderhanden werk, de kleine kas en projecten en programma's.

De uitvoering van het interne controleplan leidt tot het volgende beeld op hoofdlijnen:

Inkoop en aanbesteding

Het aangaan van verplichtingen gebeurt na voorafgaande toestemming van de controller. De aanvraag wordt beoordeeld op financiële rechtmatigheid, doelmatigheid en beschikbaarheid van financiën. De toestemming wordt vastgelegd op het verplichtingenformulier. Vanuit deze voorafgaande toets zijn geen verplichtingen geconstateerd met een onrechtmatig karakter.

Over 2018 heeft een verbijzonderde interne controle plaatsgevonden over de inkoop van 2018.

Bij deze beoordeling zijn geen financiële onrechtmatigheden geconstateerd. Wel is een aantal aandachtspunten en optimalisatiemogelijkheden gesignaleerd ter verbetering van de interne controle en waarborging van de financiële rechtmatigheid van de inkoop. Nog niet alle dossiers zijn compleet. Ook de motivering van de gehanteerde inkoopprocedure kan in een aantal gevallen worden verbeterd.

Opbrengsten uit offertetaken

Vanuit de gegevensgerichte controle is geconstateerd en vastgelegd dat de administraties op elkaar aansluiten. Uit deze controle bleken geen financiële onrechtmatigheden.

Salarissen

De Omgevingsdienst ontvangt jaarlijks van het SCD een Assurance rapport. Het rapport bevat een oordeel inzake de beheershandelingen van de procedures bij het SCD omtrent de salarismutaties. Het SCD heeft het Assurancerapport 2018 verstrekt aan OZHZ. De accountant beoordeelt het geheel aan beheersmaatregelen in alle van materieel belang zijnde opzichten effectief in opzet, bestaan en werking.

Treasury

Uit de financieringsparagraaf (hoofdstuk 5.3 van de jaarrekening) blijkt dat OZHZ ruimschoots voldoet aan de wettelijke normen inzake de kasgeldlimiet en de rente risiconorm.

OZHZ heeft geen langlopende of kortlopende leningen op de balans staan per 31-12-2018. In 2018 heeft geen mutatie plaatsgevonden in de leningenportefeuille.

Met ingang van 16 december 2013 is het schatkistbankieren ingevoerd voor decentrale overheden.

Schatkistbankieren verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het saldo op de lopende rekening wordt dagelijks automatisch afgeroomd naar de schatkist.

Automatisch aanzuiveren bij saldotekort is op dit moment nog niet mogelijk. Dagelijks wordt het verwachte saldo op de lopende rekening gecheckt en zo nodig aangezuiverd.

Onderhanden werk

Het onderhanden werk wordt periodiek geanalyseerd om risico's en reeds gerealiseerde verliezen in beeld te brengen en waar nodig maatregelen te nemen.

Kleine kas

Maandelijks vindt er een kastelling plaats. Hierbij zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Met verstrekking per kas aan medewerkers wordt terughoudendheid betracht.

4.3 Begrotingsrechtmatigheid

Het Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2018 geeft het afwegingskader voor het algemeen bestuur met betrekking tot de begrotingsrechtmatigheid.

Exploitatie

Per saldo is sprake van € 442.000 aan hogere lasten. Deze worden ruimschoots gecompenseerd door gerelateerde hogere baten € 595.000. Derhalve is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

De hogere lasten hebben vooral betrekking op een hogere inhuur van flexibele schil (228.000), hogere personeelskosten (€ 105.000) en hogere additionele productkosten (€ 314.000).

De hogere kosten flexibele schil en additionele projectkosten staan in directe relatie tot de hogere omzet. De hogere personele kosten (sociale lasten en opleidingen) worden gecompenseerd door lagere bedrijfslasten.

Voor nadere informatie wordt verwezen naar deel I (jaarverslag), hoofdstuk 4 (programmarekening).

Reserves

De onttrekkingen aan de reserves (€ 440.000) zijn binnen het afgesproken kader gebleven van de tweede Begrotingswijziging 2018 (€ 543.000). Derhalve is er geen sprake van een begrotingsonrechtmatigheid. Voor nadere informatie wordt verwezen naar deel I (jaarverslag), hoofdstuk 4 (programmarekening).

Investeringsuitgaven

De totale realisatie op de investeringskredieten (€ 190.171) blijft binnen het investeringskader (€ 283.492).

De overschrijding op het investeringskrediet "meubilair" (blijft binnen de rapportagetolerantie van € 25.000⁸, zoals vastgesteld in het controleprotocol.

Derhalve is geen sprake van een begrotingsonrechtmatigheid met betrekking tot de investeringskredieten.

Voor nadere informatie wordt verwezen naar deel I (jaarverslag), hoofdstuk 4 (programmarekening).

---

⁸ Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2018 van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 22 november 2018

4.4 Interim controle accountant

De concept managementletter 2018 bevat de belangrijkste opmerkingen en adviezen van de accountant naar aanleiding van de interim controle 2018. De interim controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle. Op grond van de bevindingen bepaalt de accountant in welke mate hij kan steunen op de interne beheersmaatregelen van OZHZ en in welke mate additionele controles noodzakelijk bij de jaarrekening. De interim controle heeft ook als doelstelling om aandachtspunten voor de jaarrekening 2018 te signaleren.

Overkoepelende conclusie van de accountant is:

"Ons algehele beeld van de processen binnen de Omgevingsdienst is dat deze in opzet over het algemeen voldoende tot goed zijn ingeregeld. De controles in het personeelsproces zijn echter niet voldoende zichtbaar... Voor de meest efficiënte controleaanpak kunnen wij in grote mate steunen op de interne beheersing in de significante processen (een zogenaamde systeemgerichte aanpak). Onze conclusie is dat we kunnen steunen op de waarborgen die zijn getroffen in het proces van inkopen en aanbesteden, urenregistratie en facturatie. Tevens kunnen we in voldoende mate steunen op de algemene IT-beheersmaatregelen, mits de aanvullende werkzaamheden zijn uitgevoerd voor de jaarrekening 2018."

Meer specifiek komt de accountant tot de volgende inkleuring en aandachtspunten:

- *"Bestaande P&C cyclus omvat alle elementen die wij zouden verwachten aan te treffen."*
- *"De inrichting van het inkoopproces is naar ons oordeel goed. Rondom aanbestedingen zijn met de invoering van de verplichtingenadministratie en het vastgestelde beleid goede waarborgen getroffen die het mogelijk maken goed inzicht te geven in de gevolgde inkoopprocedure. De volledigheid van de juiste procedure wordt via spend-analyse gegevensgericht (niet systeemgericht ingeregeld) vastgesteld. De analyse over 2018 is nog niet verricht. Deze zal in 2019 worden opgepakt door OZHZ."*
- *"De inrichting van het verkoopproces is naar ons oordeel goed. Hierbij is rekening gehouden met de aard van de verschillende opbrengstenstromen. Aandachtspunten zijn:*
  - *Overeenkomsten met opdrachtgevers worden niet altijd tijdig door beide partijen geautoriseerd, oftewel voordat wordt gestart met de daadwerkelijke uitvoering van een opdracht; en*
  - *Onderhandenwerk positie is vanuit de financiële administratie gedurende het jaar onvoldoende inzichtelijk. Deze wordt eenmalig per jaar, namelijk per jaareinde aangepast."*
- *"De inrichting van de betalingsomgeving is naar ons oordeel voldoende....Tevens hebben wij verder geconstateerd dat er een zichtbare controle op de betalingen plaatsvindt. Hiermee is opvolging gegeven aan onze bevinding in de managementletter 2017. Enkel onze aanbeveling uit 2017 inzake het aanbrengen van functiescheiding in het muteren van crediteurenstamgegevens staat nog open."*
- *"Personeels- en salarismutaties worden door het Servicecentrum Drechtsteden (hierna: SCD) verwerkt op basis van door de OZHZ aangeleverde gegevens. Wij hebben geconstateerd dat de door de OZHZ uitgevoerde controles op de mutatielijsten ADP onvoldoende zichtbaar plaatsvinden. OZHZ steunt namelijk bij de verwerking van de mutaties op de ingerichte controles die door SCD worden uitgevoerd. Jaarlijks ontvangt OZHZ ook een Assurance-verklaring van het SCD voor de juiste verwerking van de mutaties. Echter deze Assurance-verklaring dekt niet alle risico's"*

De directie van OZHZ herkent zich in het beeld van de interim rapportage van de accountant. In 2018 is verdere verbetering gerealiseerd bij de controlemaatregelen rondom het betaalproces. Overige aanbevelingen van de accountant worden in 2019 uitgevoerd. Prioriteit hebben de periodieke analyses van het onderhanden werk en de personeelsmutaties. Uitgangspunt daarbij is om de interne controle inspanningen meer te spreiden over het boekjaar.

De periodieke controles op de salarismutaties zijn nu volledig belegd bij het SCD. Hierdoor ontbreken voldoende zichtbare controles in de administratie van OZHZ. De accountant benadrukt dat OZHZ eindverantwoordelijk is voor een juiste salarisbetaling. OZHZ kan in beginsel steunen op de assurance verklaring van het SCD, maar deze wordt pas achteraf verstrekt na het verstrijken van het boekjaar. OZHZ zal tevens in overleg gaan met de accountant en het SCD op welke elementen de assurance verklaring nog niet voldoende waarborgen biedt. OZHZ zal de benodigde aanvullende personele controles uitvoeren bij de jaarrekening.

Bijlage Verbonden partijen

a) de naam en de vestigingsplaats;	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, gevestigd te Dordrecht																																						
b) het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt;	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers en de regiogemeenten bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.																																						
c) het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft in 2018;	<table> <tr><td>Alblasserdam</td><td>1.354.134</td></tr> <tr><td>Binnenmaas</td><td>617.771</td></tr> <tr><td>Cromstrijen</td><td>280.640</td></tr> <tr><td>Dordrecht</td><td>6.712.854</td></tr> <tr><td>Giessenlanden</td><td>1.404.894</td></tr> <tr><td>Gorinchem</td><td>597.342</td></tr> <tr><td>Hardinxveld-Giessendam</td><td>433.114</td></tr> <tr><td>Hendrik-Ido-Ambacht</td><td>413.927</td></tr> <tr><td>Korendijk</td><td>215.233</td></tr> <tr><td>Leerdam</td><td>1.124.878</td></tr> <tr><td>Molenwaard</td><td>793.163</td></tr> <tr><td>Oud-Beijerland</td><td>386.386</td></tr> <tr><td>Papendrecht</td><td>539.435</td></tr> <tr><td>Sliedrecht</td><td>487.572</td></tr> <tr><td>Strijen</td><td>248.273</td></tr> <tr><td>Zederik</td><td>454.800</td></tr> <tr><td>Zwijndrecht</td><td>820.046</td></tr> <tr><td>Provincie</td><td>7.126.790</td></tr> <tr><td>TOTAAL</td><td>24.011.250</td></tr> </table> <p>De omzet betreft de realisatie 2018.</p>	Alblasserdam	1.354.134	Binnenmaas	617.771	Cromstrijen	280.640	Dordrecht	6.712.854	Giessenlanden	1.404.894	Gorinchem	597.342	Hardinxveld-Giessendam	433.114	Hendrik-Ido-Ambacht	413.927	Korendijk	215.233	Leerdam	1.124.878	Molenwaard	793.163	Oud-Beijerland	386.386	Papendrecht	539.435	Sliedrecht	487.572	Strijen	248.273	Zederik	454.800	Zwijndrecht	820.046	Provincie	7.126.790	TOTAAL	24.011.250
Alblasserdam	1.354.134																																						
Binnenmaas	617.771																																						
Cromstrijen	280.640																																						
Dordrecht	6.712.854																																						
Giessenlanden	1.404.894																																						
Gorinchem	597.342																																						
Hardinxveld-Giessendam	433.114																																						
Hendrik-Ido-Ambacht	413.927																																						
Korendijk	215.233																																						
Leerdam	1.124.878																																						
Molenwaard	793.163																																						
Oud-Beijerland	386.386																																						
Papendrecht	539.435																																						
Sliedrecht	487.572																																						
Strijen	248.273																																						
Zederik	454.800																																						
Zwijndrecht	820.046																																						
Provincie	7.126.790																																						
TOTAAL	24.011.250																																						
d) de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;	<p><i>Eigen vermogen</i> verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar:</p> <p>01-01-2018 1.851.543</p> <p>31-12-2018 2.316.461</p> <p><i>Vreemd vermogen</i> verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar:</p> <p>01/01/2018 6.692.951</p> <p>31/12/2018 9.859.699</p>																																						
e) de verwachte omvang van het financiële resultaat van OZHZ in het begrotingsjaar.	Het resultaat voor het jaar 2018 bedraagt € 100.000																																						

Vaststellingsbesluit

Dagelijks bestuur,

Als voorlopige jaarrekening 2018 vastgesteld en aangeboden aan het algemeen bestuur op 11 april 2019.

Het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid,

de secretaris,

de voorzitter,

w.g.

w.g.

mr. R. Visser

mr. R.A. Janssen

Algemeen bestuur,

De jaarrekening 2018, waarin begrepen het voorstel tot resultaatbestemming en de overbrenging van restantkredieten naar de begroting 2019, vastgesteld door het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid in de openbare vergadering van 4 juli 2019.

de secretaris,

de plaatsvervangend voorzitter,

w.g.

w.g.

mr. R. Visser

H. van der Linden